

Årsrapport 2003

Forskningsinstituttene

Samlerapport

© Norges forskningsråd 2004

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
Publikasjonen kan bestilles via internett:
<http://www.forskningsradet.no/bibliotek/publikasjonsdatabase/>
eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Internett: bibliotek@forskningsradet.no
X.400: S=bibliotek;PRMD=forskningsradet;ADMD=telemax;C=no;
Hjemmeside: <http://www.forskningsradet.no/>

Trykk: Norges forskningsråd
Opplag: 200

Oslo, juni 2004
ISBN 82-12-01969-1

Forord

Forskningsrådet har levert en systematisk årsrapportering for alle instituttene siden 1997. Disse har vært konsentrert om faglige, organisatoriske og administrative nøkkelparametere.

Årsrapporten for forskningsinstituttene for 2003 kommer i tillegg til Forskningsrådets ordinære årsrapport og består av én samlerapport og fire rapporter for følgende instituttgrupperinger: De teknisk-industrielle instituttene, primærnæringsinstituttene, de samfunnsvitenskapelige instituttene og miljø- og utviklingsinstituttene. De medisinske og helsefaglige instituttene er omtalt i samlerapporten. Rapporten omfatter forskningsinstitutter som har forskning som hovedaktivitet og som omfattes av "Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter". Forskningsrådet har et strategisk ansvar for utviklingen av disse instituttene.

Forskningsrådets årsrapport for forskningsinstituttene for 2003 gir en samlet oversikt over hvordan bevilgningene er brukt og hvilke resultater som er oppnådd innenfor instituttsektoren som helhet. Selv om resultatene ses i forhold til målsettinger og føringer i tildelingene fra departementene for 2003, vil resultateksemplene i stor grad skyldes forskningsbevilgninger gitt tidligere år. Årsrapporten gir derfor ikke et fullstendig bilde av de samlede samfunnsmessige effekter av forskningsbevilgningene for budsjettåret. For sektorspesifikke vurderinger henvises det til de fire delrapportene.

Årsrapporten for forskningsinstituttene ble restrukturert i 2001. Samme mal ble fulgt i 2002 og i denne rapporten for 2003. For å kunne sammenligne på tvers av de fire instituttsektorene og se utviklingen innenfor de enkelte sektorene i forhold til den totale utviklingen i sektoren, er de fire sektorvise instituttrapportene og samlerapporten nå i hovedsak strukturert etter samme disposisjon. Tidsserier fra 1997 til 2003 gjør det mulig å sammenstille data og analysere utviklingen over tid. Man har også søkt å vurdere utviklingen i instituttsektoren i et forskningspolitisk perspektiv.

Instituttrapportene er basert på bidrag fra instituttene selv og data innhentet av Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU) på oppdrag fra Forskningsrådet. Dataene omfatter finansiering, økonomiske forhold, personale, samarbeid med andre FoU-institusjoner, kontakt med brukere og resultater av forskning og annen faglig virksomhet. NIFU har også bistått Forskningsrådet med analyse av og kommentarer til tallene for 2003 i rapporten.

Oslo, juni 2004

Arvid Hallén
kst. adm. direktør

Roy H. Gabrielsen
divisjonsdirektør
Divisjon for vitenskap

Innholdsfortegnelse

Forord	3
1 Innledning	6
2 Oppsummering	9
3 Om instituttpolitikken	11
3.1 Den norske instituttsektoren – noen hovedtrekk	11
3.2 Forskningsrådets strategiske ansvar	12
4 Nøkkeltall fra forskningsinstituttene virksomhet i 2003	14
4.1 Struktur og organisering	14
4.2 Instituttene økonomi.....	14
4.2.1 Inntekter og finansieringskilder	14
4.2.2 Inntekter per årsverk	19
4.2.3 Personale.....	20
4.2.4 Resultater	23
4.2.5 Samarbeid nasjonalt og internasjonalt	25
4.2.6 Prosjektportefølje	26
4.3 Evalueringer og andre strategiske tiltak.....	26
5 Vurdering av utviklingen	28
Vedlegg 1 Medisin- og helseinstituttene	31
SINTEF Unimed	33
Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)	37
Vedlegg 2 Forskningsinstituttene inndelt etter sektortilknytning i Forskningsrådet og ansvarlig departement	41
Vedlegg 3 Tabeller	47
Vedlegg 4 NIFUs brev med spørreskjema og veiledning	66

I Innledning

Norges forskningsråd er i sine vedtekter tillagt et strategisk ansvar for instituttsektoren. Dette ble understreket i St.meld. nr. 36 (1992–93) og gjentatt i St.meld. nr. 39 (1998-99). Som et ledd i Forskningsrådets arbeid for en helhetlig instituttpolitikk, herunder et enhetlig finansieringssystem og begrepsapparat, utarbeides det årlig rapporter om forskningsinstituttens virksomhet. Siden 1998 har NIFU på oppdrag fra Forskningsrådet samlet inn nøkkeltall til disse årsrapportene. Nøkkeltallene innhentes fra enheter som er underlagt Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter¹ og enkelte andre institutter.

Om datamaterialet og forholdet mellom samlerapporten og de sektorvise rapportene

I det følgende presenteres hovedtall for forskningsinstituttens virksomhet i 2003 og en del tidsserier tilbake til 1997. Fremstillingen bygger på de sektorvise årsrapportene for de samfunnsvitenskapelige instituttene, miljø- og utviklingsinstituttene, primærnæringsinstituttene og de teknisk-industrielle instituttene. De fire sektorrapportene inneholder mer detaljert informasjon om enkeltinstituttene. I denne rapporten brukes aggregerte tall, dvs. tall for instituttene samlet eller fordelt på sektorer. Bakerst i rapporten finnes et eget vedlegg med rapport fra medisin- og helseinstituttene (vedlegg 1), vedlegg med oversikt over hvilke institutter som inngår i rapporteringen (vedlegg 2), samt vedlegg med tabeller fra datamaterialet (vedlegg 3).

Materialet samles inn gjennom elektroniske spørreskjemaer til instituttene (vedlegg 4). Det samles inn informasjon blant annet vedrørende økonomi, personale, prosjektportefølje, mobilitet, samarbeid nasjonalt og internasjonalt, publisering og formidling av FoU-resultater.

Instituttene deles inn i følgende instituttgrupper:

Medisin- og helseinstitutter
Miljø- og utviklingsinstitutter
Primærnæringsinstitutter
Samfunnsvitenskapelige institutter
Teknisk-industrielle institutter

Som hovedregel sorterer det enkelte institutt til én instituttgruppe. For enkelte institutter er bildet noe mer komplisert, ved at flere av deler av Forskningsrådet er involvert. En konsekvens er at noen institutter inngår i flere av de sektorvise rapportene. For at *totaltallene* i denne samlerapporten ikke skal inneholde dobbeltføringer, er følgende korrigeringer gjort i forhold til de sektorvise rapportene:

- Jordforsk, som i sektortallene inngår både under miljø- og utviklingsinstituttene og primærnæringsinstituttene, er tatt med bare én gang i totaltallene.
- Rogalandforskning - Samfunn, som i sektortallene er en egen enhet under de samfunnsvitenskapelige instituttene, er tatt ut av totaltallene.

---

¹ Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter ble fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet i 1994, på grunnlag av Forskningsrådets anbefalinger. Retningslinjene skal i prinsippet gjelde for institutter der forskning utgjør 50 prosent eller mer av instituttets samlede aktiviteter, og der instituttet mottar statlige midler.

- SINTEF Teknologiledelse, som i sektortallene er en egen enhet under de samfunnsvitenskapelige instituttene, er tatt ut av totaltallene, da instituttet er en integrert del av SINTEF.
- STEP, som i sektortallene er en egen enhet under de samfunnsvitenskapelige instituttene, er tatt ut av totaltallene i 2003, da instituttet var en integrert del av SINTEF.
- Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) er ikke med i sektortallene, men inngår i totaltallene.
- Kun to institutter inngår i den sektorvise rapporten for medisin- og helseinstituttene. Det er derfor ikke presentert egne tall for dette området, men de inngår i totaltallene.

Sektortallene i denne rapporten er imidlertid identiske med tallene i tabellsettene i hver sektorrapport, og kan i hovedsak gjenfinnes der. Det er med andre ord kun totaltallene som er korrigert som beskrevet ovenfor. I tabellene vil dermed totaltallene avvike fra summen av sektortallene. Videre beregninger med basis i tabellene, for eksempel instituttgruppenes andel av totale basisbevilgninger, bør derfor gjøres med en viss varsomhet.

Økonomitallene for 2003 er til dels basert på foreløpige regnskap. Instituttene har ved rapporteringen for 2003 hatt anledning til å oppgi endelige regnskapstall for 2002. Korrigeringer for 2002, samt enkelte andre korrigeringer for tidligere år, er innarbeidet i tallmaterialet.

Alle beløp i rapporten er oppgitt i løpende priser.

2 Oppsummering

Rundt halvparten av Forskningsrådets midler og nesten halvparten av de totale offentlige FoU-midler går til instituttsektoren – direkte eller indirekte. Vitale institutter er derfor et viktig virkemiddel for å nå nasjonale mål både forsknings- og innovasjonspolitisk og for deler av sektorpolitikken. Instituttene er også sentrale i realiseringen av Forskningsrådets strategier.

Gjennom arbeidet med å tildele basisbevilgning følger Forskningsrådet utviklingen både i instituttsektoren generelt og ved hvert institutt. Dialogmøter, systematiske evalueringer og årlig rapportering er tiltak som gjør det mulig å fremme kvalitet i forskningen, rekruttering, samarbeidsrelasjoner og hensiktsmessig arbeidsdeling.

Økonomi

Forskningsinstituttene hadde samlede driftsinntekter på vel 6,3 milliarder kroner i 2003. Driftsinntektene økte med 258 mill. kroner fra 2002, noe som gir en økning på 4,3 prosent.

De teknisk-industrielle instituttene er den klart største instituttgruppen med 50 prosent av de totale driftsinntekter i 2003. Deretter følger primærnæringsinstituttene med 27 prosent, de samfunnsvitenskapelige instituttene med 14 prosent og miljø- og utviklingsinstituttene med 10 prosent av samlede driftsinntekter.

Ut fra driftsresultatene synes den økonomiske utvikling for instituttene å gå i negativ retning. I 2002 hadde instituttsektoren for første gang et samlet negativt driftsresultat på minus 3,3 mill. kroner. Selv om instituttsektoren samlet hadde et positivt driftsresultat på 62 mill. kroner i 2003, viser den langsiktige utviklingen et stadig mindre overskudd. I 2003 hadde både de samfunnsvitenskapelige instituttene og miljø- og utviklingsinstituttene et samlet negativt driftsresultat på rundt 7 mill. kroner hver. Blant de samfunnsvitenskapelige instituttene hadde særlig de regionale instituttene dårlige driftsresultater i 2003, til tross for en bedring fra 2002. Primærnæringsinstituttene og de teknisk-industrielle instituttene hadde samlede positive driftsresultat, men også innenfor disse gruppene er det institutter med røde tall.

Inntektsstruktur

Instituttenes inntekter kan deles inn i basisbevilgninger, oppdragsinntekter og andre generelle midler. Basisbevilgningen er splittet i grunnbevilgninger og strategiske instituttprogrammer (SIP). Den største inntektsgruppen er oppdragsinntekter som utgjorde 75 prosent av instituttene samlede driftsinntekter i 2003. Grunnbevilgningen utgjorde i gjennomsnitt 8,3 prosent av instituttene samlede driftsinntekter i 2003, mens SIP-midlenes andel var 6,4 prosent. Basisbevilgningen utgjorde dermed i gjennomsnitt noe under 15 prosent.

I et femårs perspektiv er det små endringer i inntektsstrukturen, om vi ser instituttene samlet. Et hovedtrekk for instituttsektoren er at basisbevilgningen fra Forskningsrådet for de fleste områder har vært relativt stabil i perioden 1997–2003. Det har skjedd noen endringer når det gjelder forholdet mellom grunnbevilgninger og SIP, og i den grad basisbevilgningene har økt, har veksten stort sett kommet i forbindelse med SIPer, og ikke som økte grunnbevilgninger.

Personalets sammensetning

Det ble utført i alt 6970 årsverk ved instituttene i 2003. Forskerårsverkene utgjorde 62 prosent av de totale årsverk i 2003, noe som er samme andel som de to foregående år.

I 2003 ble til sammen nærmere 29 prosent av forskerårsverkene utført av kvinner, mot 24 prosent i 1997. De samfunnsvitenskapelige instituttene hadde den høyeste kvinneandelen blant forskere og annet faglig personale i 2003 med vel 39 prosent. I motsatt ende lå de teknisk-industrielle instituttene der 20 prosent av forskerårsverkene ble utført av kvinner.

Kompetanse

Antall ansatte med doktorgrad har steget hvert år siden 1997. I 1997 var det 0,29 ansatte med doktorgrad per forskerårsverk. I 2003 var tallet 0,39. 26 prosent av de ansatte med doktorgrad var kvinner. Den høyeste kvinneandelen blant ansatte med doktorgrad hadde de samfunnsvitenskapelige instituttene med 37 prosent.

Det ble i 2003 avlagt 103 doktorgrader der instituttene hadde bidratt med veiledning. Antallet har ligget relativt stabilt de siste årene. Blant instituttene egne ansatte ble det avholdt 108 doktorgradsgradsdisputaser. Vel halvparten av disputasene gjaldt kvinner.

Mobilitet og samarbeid

Mobiliteten mellom instituttene og næringslivet, universitets- og høyskolesektoren og andre forskningsinstitutter ga en netto tilvekst til instituttene på 28 forskere i 2003. Instituttene rekrutterte 186 forskere og avga 158 forskere. Mobiliteten synes å være generelt lav i instituttsektoren.

Instituttene samhandling med andre forskningsmiljøer foregår på flere andre måter enn gjennom skifte av arbeidsplass. For eksempel er bruk av bistillinger, samt forskere som har arbeidsplass ved en annen institusjon for en periode, en vanlig samarbeidsform. Mesteparten av denne utvekslingen skjer i forhold til universitets- og høyskolesektoren. I forhold til totalt antall forskerårsverk utgjør imidlertid all samlet utveksling mellom forskningsinstitusjonene og UoH, andre forskningsinstitusjoner og næringslivet bare 6 prosent.

Publisering og resultater

Det ble til sammen publisert 1734 artikler i tidsskrifter med referee i 2003. 90 prosent av artiklene ble publisert i internasjonale tidsskrifter. Antall publiserte artikler i 2003 er det høyeste noensinne, og innbærer en økning med vel 70 artikler fra 2002, som var det tidligere toppåret.

Instituttene produserer også resultater i form av nyetableringer, patenter og lisenser. Det ble rapportert om 11 nyetableringer med utgangspunkt i instituttene forskningsresultater. Bortsett fra en markant topp i antall nyetablering i 2000 (27), har antallet ligget relativt jevnt siden 1999. Samlede lisensinntekter har vist en relativt sterk økning i løpet av perioden og nærmer seg nå 24 mill. kroner.

3 Om instituttpolitikken

Instituttsektoren er en stor ressurs i det norske forskningssystemet. Den er en fellesbetegnelse på FoU-utførende offentlige, ikke-forretningsmessige institusjoner som primært betjener næringslivet eller offentlig sektor, samt ikke-forretningsmessige institusjoner av mer ideell karakter som driver FoU. Instituttsektoren driver forskning mot tre hovedområder:

- Forskning for næringslivets behov, der instituttene representerer en kunnskapsmessig infrastruktur for FoU-investeringer som bedriftene selv ikke kan eller har markedsmessige incentiver til å satse på.
- Forskning for offentlig sektors behov, særlig departementers og andre beslutningstakers behov for beslutningsunderlag.
- Forskning som er mer ideelt begrunnet, f.eks. i regi av frivillige organisasjoner. Denne utgjør riktignok en ressursmessig liten del av sektoren.

I 2003 utførte instituttsektoren FoU for i alt 6,3 milliarder kroner. Rundt halvparten av Forskningsrådets midler og nesten halvparten av de totale offentlige FoU-midler går til instituttsektoren² – direkte eller indirekte. Norsk næringsliv har også et omfattende FoU-samarbeid med instituttsektoren. Vitale institutter er således et viktig virkemiddel for å nå nasjonale mål for forskningspolitikken og for deler av sektorpolitikken. Instituttene er også sentrale i realiseringen av Forskningsrådets strategier.

3.1 Den norske instituttsektoren – noen hovedtrekk

Det er vanlig å skille mellom *forskningsinstitutter* på den ene siden, der FoU er hovedaktivitet, og *institusjoner med FoU*, der FoU er en av flere aktivitetsområder og utgjør mindre enn halvdel av virksomheten. Det finnes en mengde institusjoner med FoU, der FoU inngår som en del av virksomheten (for eksempel arkiver, museer, offentlige organer som Meteorologisk institutt, Statistisk Sentralbyrå, Nasjonalt folkehelseinstitutt og andre deler av helseforvaltningen).

68 forskningsinstitutter omfattes av *Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter*. Av disse mottar 66 offentlig basisbevilgninger. Det er UFD som vedtar hvilke institutter som skal omfattes av retningslinjene, etter forslag fra Forskningsrådet eller et departement. Forskningsrådet har et særlig strategisk ansvar for disse instituttene, slik det er angitt i vedtektene.

Betegnelsen forskningsinstitutt omfatter forholdsvis ulike typer av aktiviteter mht. faglig orientering, hvem som er kunder, brukergrupper, finansieringskilder i tillegg til basisbevilgning og organisasjonsform. Mens enkelte av instituttene er store organisasjoner med flere hundre ansatte, er andre små med et fåtall ansatte.

Samlet er den norske instituttsektoren *relativt* stor sammenlignet med andre land. Det er imidlertid grunn til å understreke at også andre land har tilsvarende virksomheter selv om begrepet "instituttsektor" ikke benyttes i komparativ internasjonal statistikk.

Hovedtyngden av den norske instituttsektoren er bygget opp etter 2. verdenskrig, selv om det finnes institutter som ble etablert for over 100 år siden. Instituttene vokste fram som ledd i utviklingen av velferdsstaten, der behovet for kvalifisert forskningsbasert kunnskap ble stadig

---

• ² Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer. Norges forskningsråd 2003

større. I FoU-sammenheng har norske bedrifter stort sett vært for små og manglet finansiell styrke til å kunne initiere og utføre forskning i tilstrekkelig omfang. Norske universiteter har også tradisjonelt vært relativt lite orientert mot nærings- og samfunnsliv. Myndigheter og næringsliv ønsket derfor å bygge opp en instituttsektor for å ivareta sine behov for FoU. I gjenreisningsperioden var det et særlig sterkt behov for *anvendt* kunnskap og institutter innenfor anvendt forskning hadde en kraftig vekstperiode fra 1960-årene og utover.

3.2 Forskningsrådets strategiske ansvar

Forskningsrådet er tillagt et strategisk ansvar for de instituttene som omfattes av *Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter*. Dette innebærer blant annet at Forskningsrådet har et overordnet ansvar for å bidra til at

- forskningsinstituttene faglige virke holder høy kvalitet og gir godt utbytte
- finansieringen og styringen av forskningsinstituttene skjer etter omforente og samordnete kriterier
- rammevilkårene for forskningsinstituttene blir best mulig.

Forskningsrådets viktigste strategiske mål for instituttsektoren er at forskningsinstituttene skal:

- være effektive
- være konkurransedyktige når det gjelder oppdragsforskning
- ha sin virksomhet på et høyt profesjonelt nivå
- sikres langsiktighet i finansieringen
- samarbeide aktivt med andre institutter, universiteter og høyskoler, næringsliv og myndigheter
- ha kapasitet nok til å dekke etterspørselen

I det strategiske ansvaret Forskningsrådet har for instituttsektoren inngår blant annet tildeling av basisbevilgning. Basisbevilgningen er todelt:

1. I grunnbevilgningene ligger mulighetene til grunnleggende kompetanseheving gjennom doktorgradsprogram, publisering, konferanser og nettverksbygging
2. SIP-tildelingene gir rom for utvikling av kjerneområder, gjerne i samarbeid med nasjonale og internasjonale partnere.

Basisbevilgningene til instituttene er derfor en viktig rammebetingelse for å styrke instituttene strategiske kunnskapsoppbygging og instituttene rolle i det norske forskningssystemet.

Forskningsrådet har basisbevilgningsansvar for flertallet av forskningsinstituttene, 56 institutter. 10 av instituttene mottar basisbevilgninger direkte fra et departement.

Forskningsrådet har i ulik grad et *rådgivende ansvar* for disse instituttene.

Vedtak om tildeling av grunnbevilgning og SIP fattes av divisjonsstyrene i Forskningsrådet. I Divisjon for vitenskap og Divisjon for store satsinger gjøres vedtak på grunnlag av innstilling fra basisbevilgningsutvalg. I Divisjon for innovasjon fattes vedtak etter innstilling fra administrasjonen. For primærnæringsinstituttene har man også en dialog med departementene.

Instituttene har noe ulik organisering. Opp gjennom årene har det skjedd ulike omorganiseringer og fristillinger i forhold til stat og forskningsråd. I dag er 60 prosent av instituttene organisert som stiftelser, 23 prosent som aksjeselskaper, mens 17 prosent er statlige forvaltningsorgan.

Forskningsrådets strategiske ansvar for instituttsektoren vil bli nærmere omhandlet i regjeringens kommende stortingsmelding om forskningspolitikk som vil bli lagt fram våren 2005.

4 Nøkkeltall fra forskningsinstituttene virksomhet i 2003

4.1 Struktur og organisering

De fleste norske forskningsinstitutter mottar basisbevilgning via Forskningsrådet. Noen institutter mottar basisbevilgning direkte fra et departement. Tabell 1 viser antall institutter og hvor de mottar basisbevilgning fra. For en fullstendig oversikt, vises det til vedlegg 2. Det framgår av tabell 1 at flest institutter er knyttet til Divisjon for innovasjon og Divisjon for vitenskap i Forskningsrådet.

Tabell 1: Antall institutter i ulike divisjoner i Forskningsrådet etter hvordan de mottar basisbevilgning. 2003

	Divisjon			Sum
	Innovasjon	Store satsinger	Vitenskap	
Basisbevilgning fra Forskningsrådet	25	8	23	56
Basisbevilgning fra departementer	3		7	10
Basisbevilgning ved off. avgifter	1			1
Mottar ikke basisbevilgning			1	1
Sum	28	8	31	68

4.2 Instituttene økonomi

4.2.1 Inntekter og finansieringskilder

Samlede inntekter

Forskningsinstituttene hadde samlede driftsinntekter på vel 6,3 milliarder kroner i 2003. I tillegg hadde instituttene finansinntekter og ekstraordinære inntekter på til sammen 225 mill. kroner. Driftsinntektene økte med 258 mill. kroner fra 2002, noe som gir en økning på 4,3 prosent. Instituttene har hatt en nominell vekst i inntektene på 27 prosent siden 1997. I perioden 1997-2003 har lønns- og prisveksten i forskningssektoren vært på om lag 30 prosent, slik at instituttene inntekter målt i faste priser har hatt en realnedgang på cirka 3 prosent. Den største nominelle veksten i perioden fra 1997 har primærnæringsinstituttene hatt med 56 prosent, mens den relative veksten i inntektene har vært svakest ved de teknisk-industrielle instituttene med 16 prosent.

De teknisk-industrielle instituttene er den klart største instituttgruppen med 50 prosent av de totale driftsinntekter i 2003. Deretter følger primærnæringsinstituttene med 27 prosent, de samfunnsvitenskapelige instituttene med 14 prosent og miljø- og utviklingsinstituttene med 10 prosent av samlede driftsinntekter.

Tabell 2: Forskningsinstituttene sine inntekter* 1997-2003. Mill. kroner.**

Instituttgruppe	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Miljø- og utviklingsinstitutter	520	527	522	557	587	605	622
Primærnæringsinstitutter	1089	1153	1196	1270	1454	1585	1697
Samfunnsvitenskapelige institutter	674	731	761	751	795	834	878
Teknisk-industrielle institutter	2741	2868	2774	2839	2920	3081	3190
Totalt***	4993	5254	5235	5396	5733	6059	6317

* Utenom finansinntekter og ekstraordinære inntekter

** Regnskapstallene for 2003 er basert på foreløpig regnskap

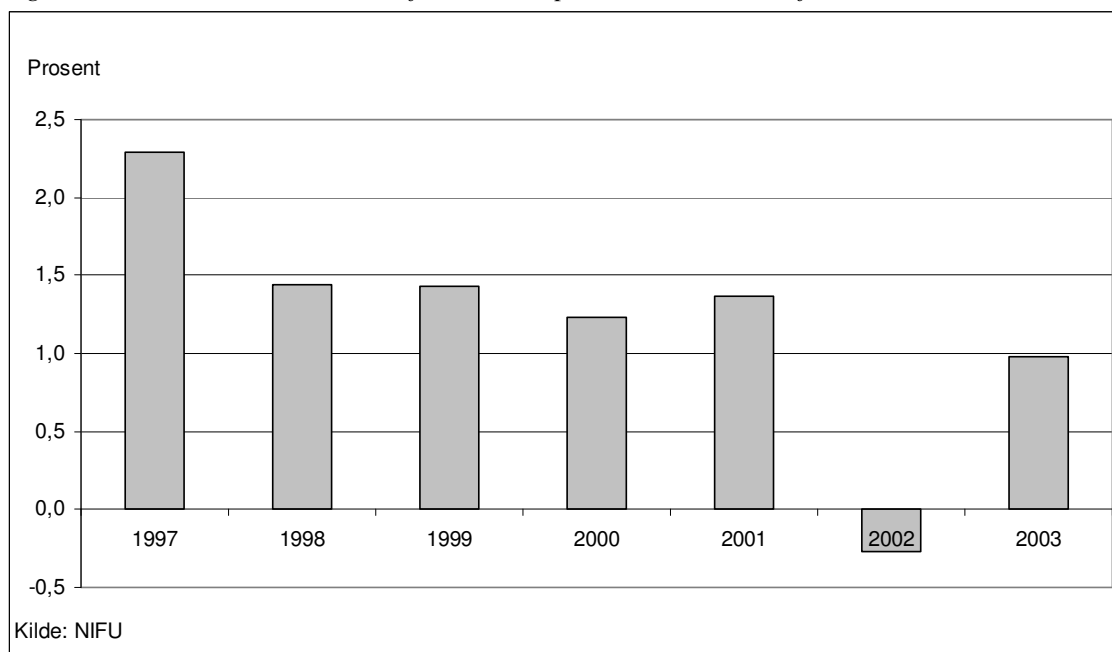
*** Totalen er korrigert for dobbeltføringer og inkluderer medisin- og helseinstituttene.

Driftsresultat

Instituttene sine samlede driftsresultat i 2003 var 62 mill. kroner. Driftsresultatet tilsvarer 1 prosent av instituttene sine totale driftsinntekter (figur 1). I 2002 hadde instituttene til sammen et negativt driftsresultat på 3,3 mill. kroner. Årets samlede resultat innebærer med andre ord en forbedring, men er likevel det nest svakeste året siden rapporteringen tok til i 1997. Selv om instituttene samlet hadde et positivt resultat, var det mange institutter som også gikk med underskudd i 2003. Dette kommer også til syne ved at to av instituttgruppene hadde negative driftsresultat i 2003. Både de samfunnsvitenskapelige instituttene og miljø- og utviklingsinstituttene hadde samlede underskudd på om lag 7 mill. kroner hver (vedleggstabell 3).

I en mer grundig gjennomgang av instituttene sine økonomi er det også aktuelt å trekke inn instituttene sine egenkapital, noe vi ikke har gjort i denne sammenheng.

Figur 1: Instituttene sine samlede driftsresultat i prosent av totale driftsinntekter. 1997-2003

Inntektsstruktur

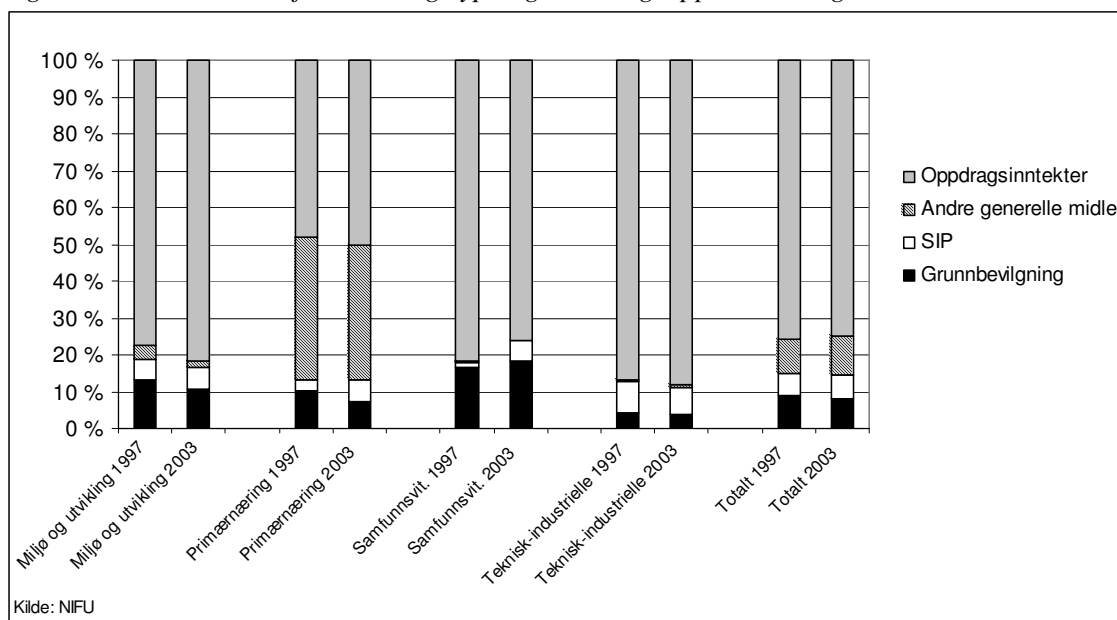
Instituttene sine inntekter kan deles inn i basisbevilgninger, oppdragsinntekter og andre generelle midler. I basisbevilgningen inngår grunnbevilgninger og strategiske instituttprogram (SIP). Andre generelle midler til instituttene gis i hovedsak direkte fra departementene.

Den største inntektsgruppen er oppdragsinntekter som utgjorde 75 prosent av instituttens samlede driftsinntekter i 2003 (vedleggstabell 2). Den høyeste oppdragsandelen hadde de teknisk-industrielle instituttene (88 prosent), mens oppdragsinntektene utgjorde 82 prosent ved miljø- og utviklingsinstituttene og 76 prosent ved de samfunnsvitenskapelige instituttene.

I gjennomsnitt utgjorde grunnbevilgningen 8,3 prosent av instituttens samlede driftsinntekter i 2003. SIP-midlenes andel var 6,4 prosent, slik at basisbevilgningen i gjennomsnitt utgjorde noe under 15 prosent. Det var forskjeller mellom de ulike instituttgruppene. Høyest andel basisbevilgning i forhold til totale driftsinntekter hadde de samfunnsvitenskapelige instituttene med nær 24 prosent, mens de teknisk-industrielle instituttene hadde den laveste basisbevilgningsandelen med 11 prosent.

Andre generelle midler utgjorde samlet 10,5 prosent av inntektene i 2003. Generelle midler utenom ordinære basisbevilgninger er særlig utbredt ved primærnæringsinstituttene, der slike inntekter utgjorde 37 prosent av driftsinntektene i 2003. De generelle midlene omfatter grunnfinansiering, men også forvaltningsstøtte. Dette er en forklaring på denne instituttgruppens relativt lave oppdragsandel (50 prosent).

Figur 2: Inntekter etter finansieringstype og instituttgruppe i 1997 og 2003. Prosent.

Sammenlignet med 1997 er det små endringer i inntektsstrukturen om vi ser instituttene samlet. Det har skjedd en mindre endring i forholdet mellom grunnbevilgninger og SIP-midler. Forholdstallet som i 1997 var 60/40 viste i 2003 en 57/43-fordeling. Dette skyldes først og fremst endringer i finansieringen ved de to instituttgruppene som hadde minst erfaring med det tredelte finansieringssystemet som ble innført med Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter fra midt på 1990-tallet. Ved de samfunnsvitenskapelige instituttene har SIP-midlenes andel av driftsinntektene økt fra 1 til 5 prosent, og ved primærnæringsinstituttene har den økt fra 3 til 6 prosent. Ved de teknisk-industrielle instituttene har imidlertid SIP-midlenes andel gått noe ned i perioden. Dette medfører at SIP-midlenes del av totale driftsinntekter kun har økt med 0,5 prosentpoeng fra 1997 for instituttene samlet.

Grunnbevilgningenes andel av totale driftsinntekter har siden 1997 gått ned for alle instituttgrupper med unntak av de samfunnsvitenskapelige instituttene. Kombinasjonen av økt andel SIP-midler og redusert andel grunnbevilgninger, har ført til at basisbevilgningenes andel av totale driftsinntekter er marginalt lavere i 2003 enn i 1997. Til tross for at basisbevilgningene nominelt har økt med 174 mill. kroner i perioden, har det vært en tilsvarende økning i andre inntekter, noe som har ført til at forholdet mellom kategoriene er relativt uforandret.

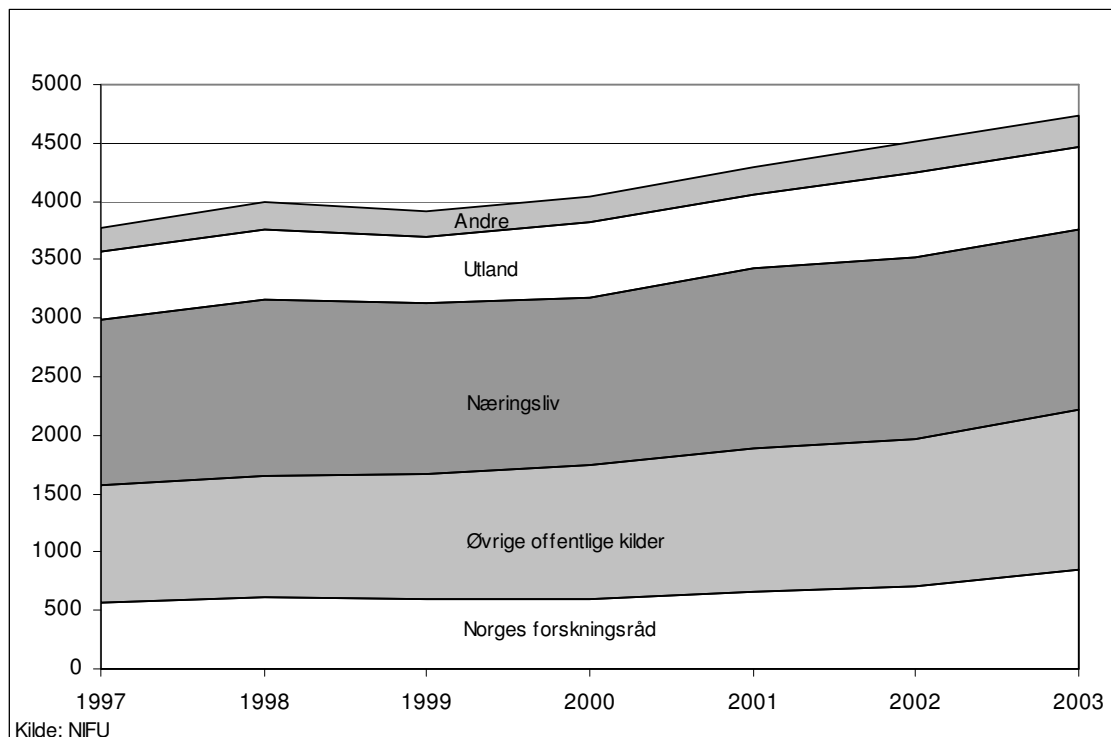
Samtidig med at basisbevilgningenes andel har endret seg lite, har det vært en økning i andelen andre generelle midler. Disse midlene har økt med 170 mill. kroner fra 1997, noe som har medført at deres andel av totale inntekter har økt med 1,2 prosentpoeng til 10,5 prosent.

Nærmere om oppdragsinntektene

Oppdragsinntekter er her definert vidt som inntekter instituttene får fra prosjektoppdrag. Dette innebærer blant annet at inntekter fra forskningsprogrammer i regi av Norges forskningsråd og EU inngår, mens basisbevilgninger eller andre generelle midler og finansinntekter ikke er en del av oppdragsinntektene.

De offentlige midlene er inndelt i inntekter fra Forskningsrådet og forvaltningen ellers (figur 3). Til sammen utgjorde offentlige oppdragsinntekter 33 prosent av instituttens driftsinntekter i 2003, og de sto for nær 47 prosent av oppdragsinntektene. 39 prosent av de offentlige oppdragsinntektene ble finansiert av Forskningsrådet, mens øvrige offentlige kilder utgjorde 61 prosent. Næringslivet finansierte om lag en tredel av oppdragene, mens inntekter fra utlandet, blant annet EU-midler, sto for 15 prosent. Andre finansieringskilder utgjorde noe under 6 prosent av forskningsinstituttens samlede oppdragsinntekter.

Figur 3: Oppdragsinntekter etter finansieringskilde 1997-2003. Mill. kroner

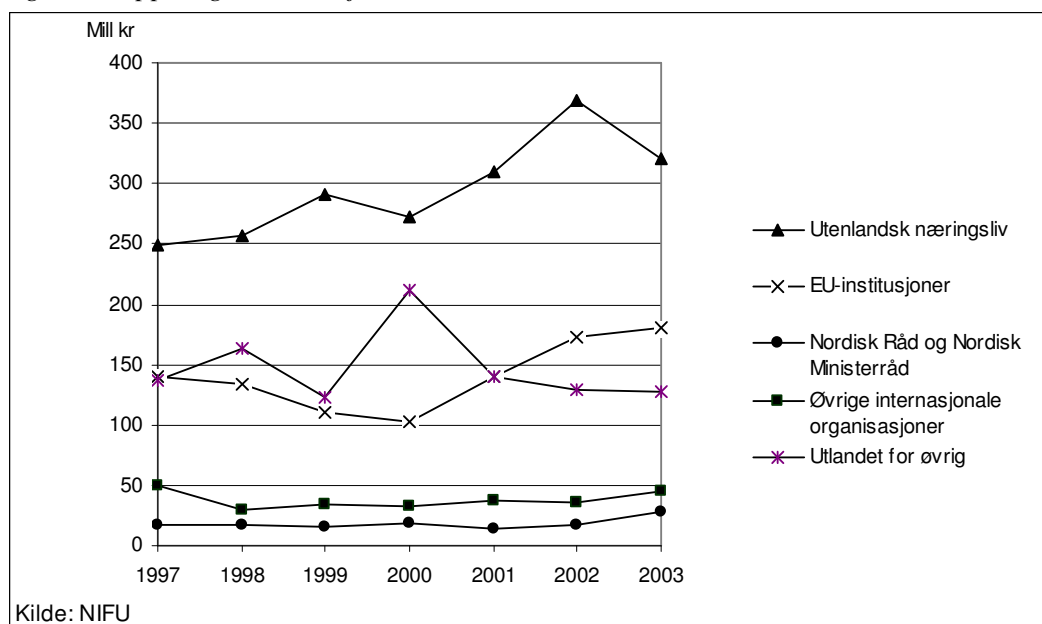

Med unntak av 1999 har det vært en ganske jevn økning i oppdragsinntektene i perioden fra 1997 til 2003. Den relative fordelingen mellom ulike kategorier oppdragsgivere har endret seg noe siden 1997. Den offentlige finansieringen har økt 5 prosentpoeng fra 1997, mens andelen inntekter fra næringslivet har gått ned nesten tilsvarende. Andelen inntekter fra utlandet og andre kilder har variert noe fra år til år. I 2003 hadde instituttene inntekter på 704 mill. kroner fra utlandet.

Figur 4 gir et mer detaljert bilde av hvordan inntektene fra utlandet har utviklet seg i tidsrommet 1997 til 2003. Det mest iøynefallende er kanskje at oppdragsinntektene fra de ulike utenlandske kildene svinger mye fra år til år. Oppdrag for utenlandsk næringsliv økte mye både i 2001 og 2002, men faller igjen i 2003. Utenlandsk næringsliv finansierte oppdrag for 321 mill. kroner i 2003, og var til tross for nedgangen den klart viktigste utenlandske kilden.

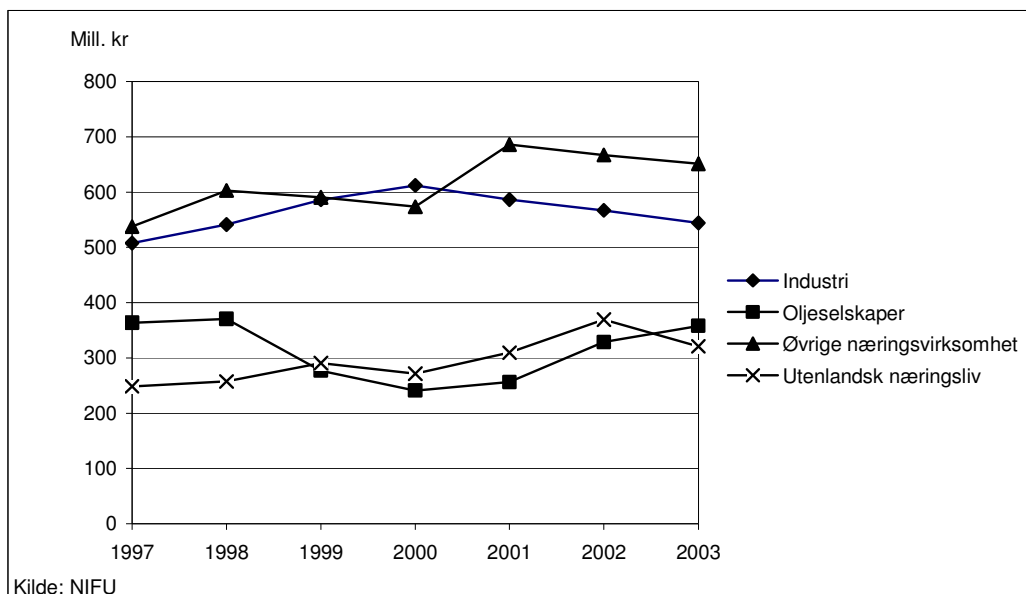
Inntekter fra EU sank fra 1997 til 2000, men har deretter økt hvert år til vel 180 mill. kroner i 2003. Evalueringen av EUs 5. rammeprogram viser at instituttsektoren, som står bak omtrent firedelen av ressursbruken i norsk forskning, mottok hele 42 prosent av all norsk prosjektstøtte fra EU i 5. rammeprogram. Inntekter fra Nordisk råd og øvrige internasjonale organisasjoner har vært ganske stabile i hele perioden, men omfanget er relativt beskjedent. Oppdragsinntektene fra restkategorien utlandet for øvrig har vært noe ujevne i perioden.

Figur 4: Oppdragsinntekter fra utlandet 1997-2003. Mill. kroner.

Figur 5 viser et mer nyansert bilde av inntekter fra næringslivet i perioden 1997 til 2003. Oppdragsmengden fra industrien økte jevnt fra 1997 til 2000, men har deretter sunket hvert år og utgjorde 544 mill. kroner i 2003. Bidrag fra oljeselskaper har utviklet seg i motsatt retning, og har etter nedgang i 1999 og 2000 økt igjen hvert år fra 2001. Inntekter fra øvrig næringsvirksomhet, som blant annet omfatter IKT-selskaper og andre næringer som ikke er klassifisert som industri eller oljeselskaper, økte betydelig i 2001, men har falt noe de siste to årene. Bedrifter klassifisert under øvrig næringsvirksomhet fremstår likevel som den viktigste kundegruppen for instituttene med vel 650 mill. kroner i 2003.

Figur 5: Inntekter fra næringslivet 1997-2003. Mill. kroner.

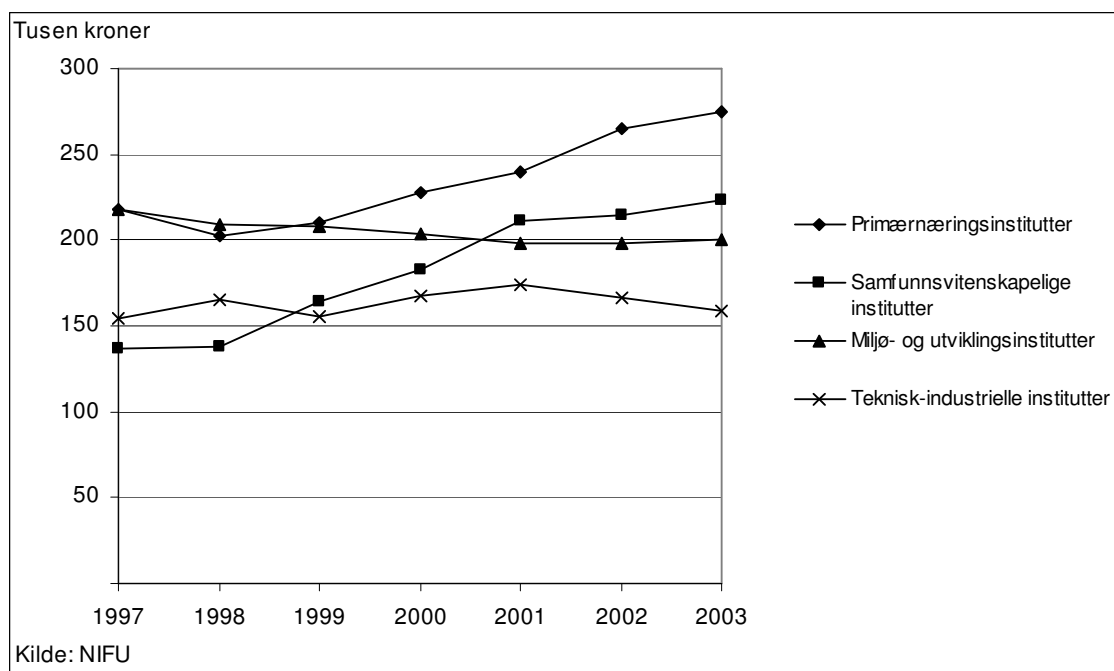

4.2.2 Inntekter per årsverk

Samlet utgjorde forskningsinstituttene inntekter om lag 906.000 kroner per årsverk i 2003, en økning på 33.000 kroner fra året før. Inntekten per årsverk var høyest ved de teknisk-industrielle instituttene (979.000 kroner) og lavest ved de samfunnsvitenskapelige instituttene (767.000 kroner).

Inntektene utgjorde 1.455 000 kroner per forskerårsverk. Dette var en økning på 50.000 kroner per forskerårsverk fra 2002. Inntekten per forskerårsverk var høyest ved primærnæringsinstituttene (2.094.000 kroner), mens den var lavest ved de samfunnsvitenskapelige instituttene (942.000 kroner).

Figur 6: Basisbevilgning per årsverk utført av forskere og annet faglig personale. 1997-2003.

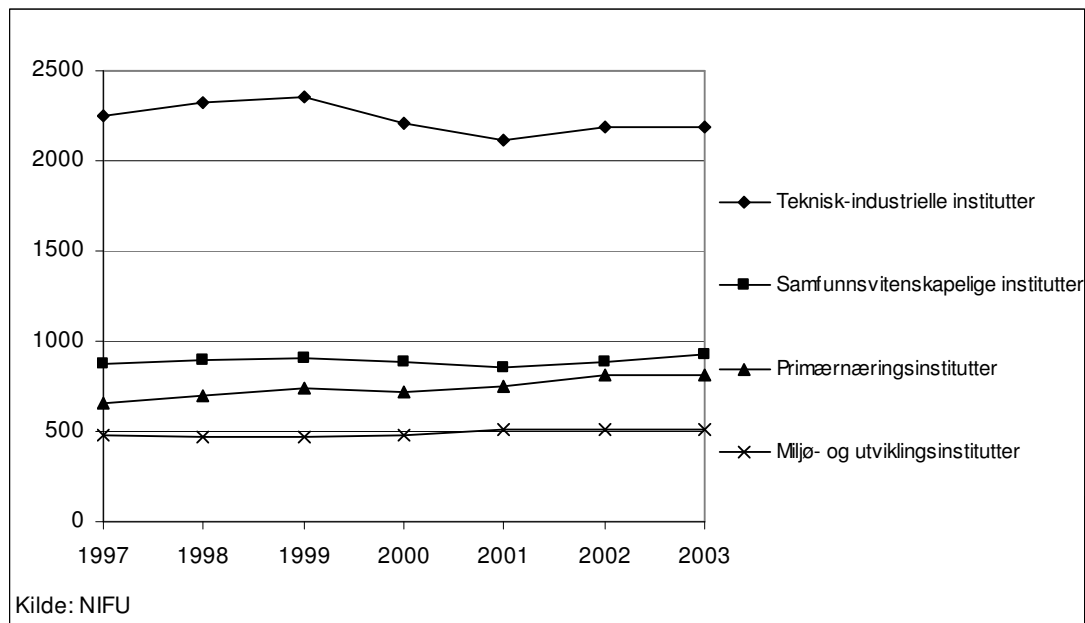
Figur 6 viser en vekst i basisbevilgningene målt per forskerårsverk i 2003 for alle instituttgrupper unntatt de teknisk-industrielle instituttene, der basisbevilgningen per forskerårsverk faller for annet år på rad. Ved miljø- og utviklingsinstituttene lå basisbevilgningen per forskerårsverk marginalt høyere i 2003 enn året før. Både i 2003, og perioden fra 1997 sett under ett, er det primærnæringsinstituttene og de samfunnsvitenskapelige instituttene som har hatt størst vekst i basisbevilgningene per forskerårsverk. Primærnæringsinstituttene har de høyeste basisbevilgningene per forskerårsverk, mens de samfunnsvitenskapelige instituttene har hatt den relativt største økningen fra 1997. Økningen i basisbevilgningen for de samfunnsvitenskapelige instituttene er ikke reell for alle disse instituttene, mens skyldes at ett institutt med særlig gunstige vilkår slår særlig sterkt ut.

For flere opplysninger om økonomien ved instituttene vises det til tabellene 2 til 6 i vedlegget.

4.2.3 Personale

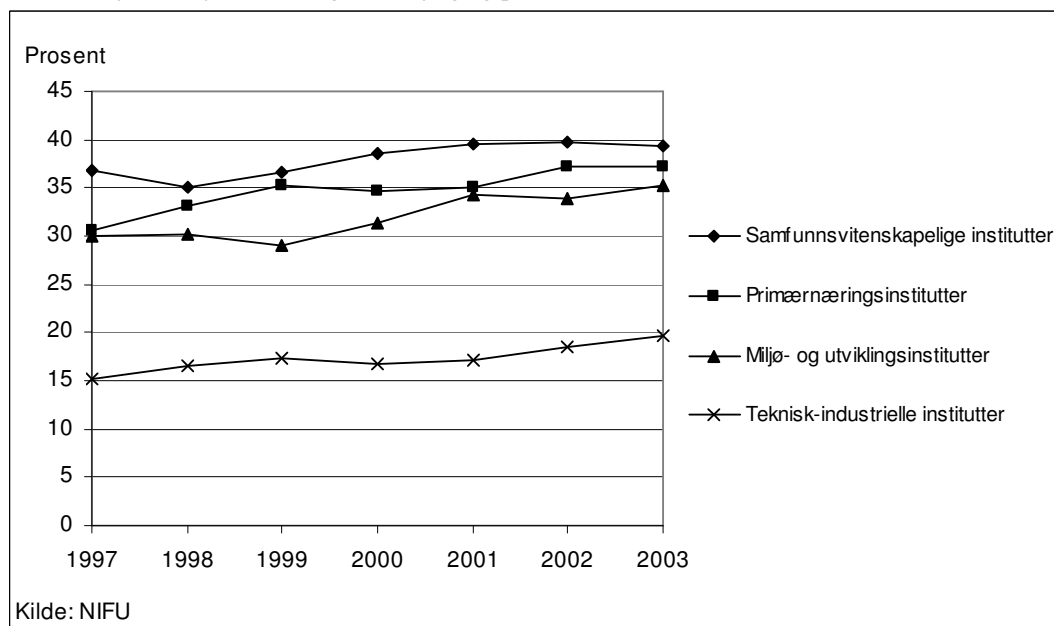
Det ble utført i alt 6970 årsverk ved instituttene i 2003. Dette var 33 flere årsverk enn i 2002. Siden 1997 har antall årsverk likevel gått ned med nærmere 300. Vel 2500 av årsverkene, eller 36 prosent, ble utført av kvinner. 4342 årsverk ble utført av forskere og annet faglig personale, en økning på 31 årsverk fra året før. Siden 1997 har antall forskerårsverk økt med over 180 årsverk. Forskerårsverkene utgjorde 62 prosent av de totale årsverk i 2003, noe som er samme andel som de to foregående år.

Figur 7: Antall årsverk utført av forskere og annet faglig personale. 1997-2003.

Figur 7 viser antall forskerårsverk ved de ulike instituttgruppene de siste sju årene. Det er primærnæringsinstituttene som har hatt den største relative økningen i antall forskerårsverk. Ved de teknisk-industrielle instituttene var det nedgang i årsverkene fra 1999 til 2001. Utover dette er utviklingen i antall årsverk relativt stabil i perioden.

Figur 8: Årsverk utført av kvinnelige forskere og annet faglig personale i prosent av totale årsverk utført av forskere og annet faglig personale. 1997-2003.

Til sammen ble nærmere 29 prosent av forskerårsverkene i 2003 utført av kvinner. I 1997 var tilsvarende andel under 24 prosent. De samfunnsvitenskapelige instituttene hadde den høyeste

kvinneandelen blant forskere og annet faglig personale i 2003 med vel 39 prosent. I motsatt ende lå de teknisk-industrielle instituttene der hvert femte forskerårsverk ble utført av kvinner. Sammenlignet med 1997 har det vært en betydelig økning i forskerårsverk utført av kvinner innenfor samtlige instituttgrupper. Størst har den relative veksten vært ved primærnæringsinstituttene med nesten 7 prosentpoeng.

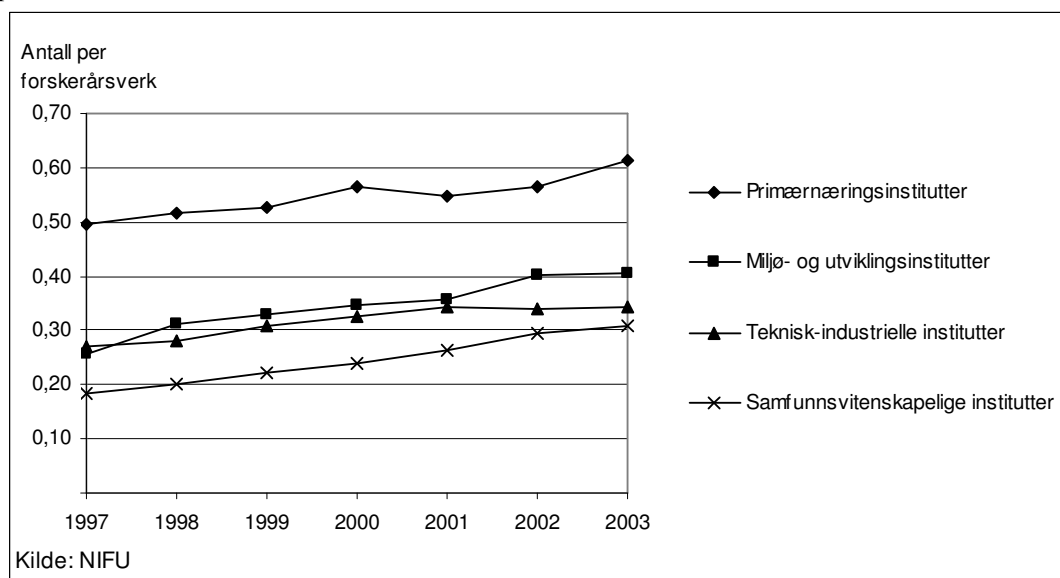
Mobiliteten mellom instituttene og næringslivet, universitets- og høyskolesektoren og andre forskningsinstitutter ga en netto tilvekst til instituttene på 28 forskere i 2003. Instituttene rekrutterte 186 forskere og avga 158 forskere. Nesten halvparten av forskerne som ble rekruttert til instituttene fra disse sektorene kom fra næringslivet. Mobiliteten mellom instituttene og de tre nevnte sektorene synes å ha vært en god del lavere i 2003 enn tidligere år.

Ansatte med doktorgrad

Antall ansatte med doktorgrad har steget hvert år siden 1997. Mens det i 1997 var 1215 ansatte med doktorgrad hadde antallet økt til 1714 i 2003. Det var 0,29 ansatte med doktorgrad per forskerårsverk i 1997. I 2003 var tilsvarende forholdstall 0,39. Høyest doktorgradsandel i forhold til utførte forskerårsverk hadde primærnæringsinstituttene med 0,61 ansatte per forskerårsverk. Det laveste forholdstallet hadde de samfunnsvitenskapelige instituttene med 0,31.

26 prosent av de ansatte med doktorgrad i 2003 var kvinner. Den høyeste kvinneandelen blant ansatte med doktorgrad hadde de samfunnsvitenskapelige instituttene med 37 prosent. Lavest var andelen ved de teknisk-industrielle instituttene med 17 prosent.

Figur 9: Antall ansatte med doktorgrad per årsverk utført av forskere og annet faglig personale. 1997-2003.

Til sammen arbeidet 636 personer med en doktorgrad ved instituttene i 2003. Dette var om lag 10 prosent færre enn i 2002. Antallet som arbeider med doktorgrad har for øvrig vært ganske stabilt de siste seks årene. 46 prosent av de instituttansatte som arbeidet med doktorgrad i 2003 var kvinner. 69 prosent av dem som holdt på med doktorgrad i 2003 var stipendiater med arbeidsplass ved instituttene. Nær halvparten av stipendiatene var kvinner.

Hvis man ser antall personer som arbeider med en doktorgrad i forhold til utførte forskerårsverk, var det ved primærnæringsinstituttene 0,24 personer som arbeidet med doktorgrad per forskerårsverk. Forholdstallet var litt lavere ved de samfunnsvitenskapelige instituttene (0,21), mens tilsvarende tall ved miljø- og utviklingsinstitutter og teknisk-industrielle institutter var henholdsvis 0,10 og 0,09.

For flere opplysninger om personalet ved instituttene vises det til tabellene 7 til 10 i vedlegget.

4.2.4 Resultater

Doktorgrader og forskerutdanning

Det ble avlagt 103 doktorgrader i 2003 der instituttene hadde bidratt med veiledning. Antallet har ligget relativt stabilt de siste årene. 36 prosent av doktorgradene der instituttene hadde veiledningsforhold ble avlagt av kvinner. De teknisk-industrielle instituttene bidro med veiledning til flest doktorgrader (46).

108 av instituttene egne ansatte avla doktorgrad i 2003, omtrent samme antall som året før. Vel halvparten av disputasene gjaldt kvinner. Det ble avlagt flest doktorgrader ved de samfunnsvitenskapelige instituttene (38) og primærnæringsinstituttene (37). Også målt i forhold til antall forskerårsverk ble det avlagt flest doktorgrader av de ansatte ved disse instituttgruppene.

Publisering og formidling

Det ble til sammen publisert 1734 artikler i tidsskrifter med referee i 2003 (tabell 3). 90 prosent av artiklene ble publisert i internasjonale tidsskrifter. Antall publiserte artikler i 2003 er det høyeste noensinne, og innebærer en økning med vel 70 artikler fra 2002, som var det tidligere toppåret.

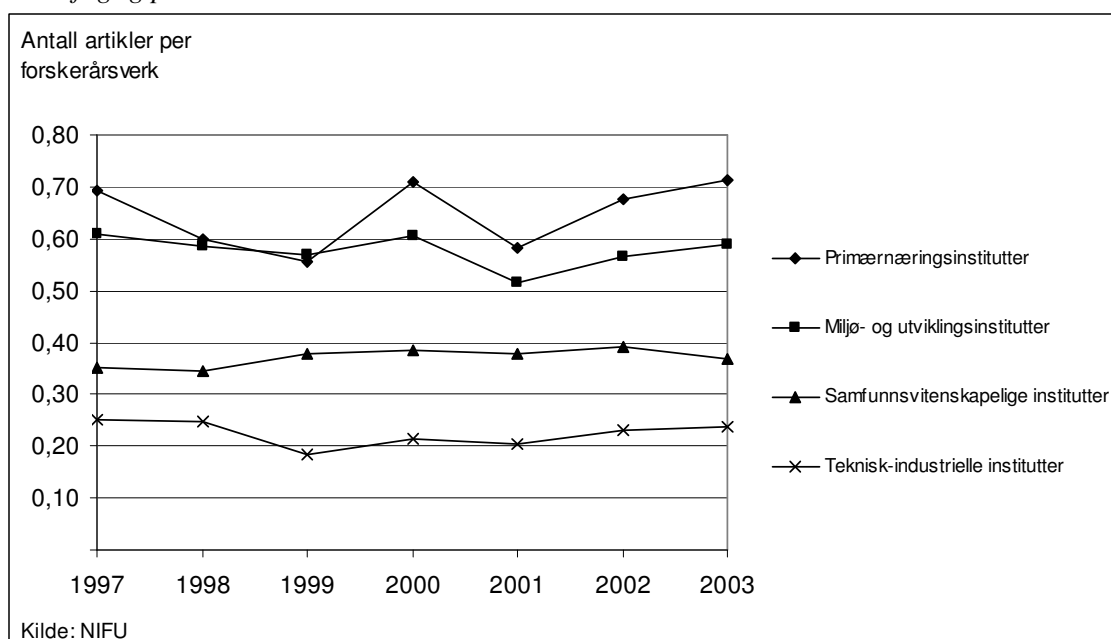
Tabell 3: Antall artikler publisert i tidsskrifter med referee 1997- 2003.

Instituttgruppe	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Miljø- og utviklingsinstitutter	294	275	268	293	264	287	299
Primærnæringsinstitutter	454	420	412	509	438	549	577
• Samfunnsvitenskapelige institutter	307	308	340	339	323	345	343
Teknisk-industrielle institutter	564	577	433	475	430	504	520
Totalt ¹⁾	1622	1588	1482	1629	1474	1663	1734

• ¹⁾ Totalen er korrigeret for dobbeltføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

2003 ble det publisert flest artikler ved primærnæringsinstituttene (577), etterfulgt av de teknisk-industrielle instituttene (520). Sett i forhold til antall forskerårsverk var publiseringshyppigheten også høyest ved primærnæringsinstituttene (0,71 artikler per forskerårsverk). Miljø- og utviklingsinstituttene publiserte 0,59 artikler per forskerårsverk, de samfunnsvitenskapelige instituttene 0,37 artikler per forskerårsverk, mens det ved de teknisk-industrielle instituttene ble publisert 0,24 artikler per forskerårsverk (figur 10).

Figur 10: Antall artikler i tidsskrifter med refereedordning per årsverk utført av forskere og annet faglig personale. 1997-2003.

Instituttene utga 228 fagbøker, lærebøker og andre selvstendige bokutgivelser i 2003. Dette var 12 prosent flere utgivelser enn i 2002, og er det høyeste antallet siden rapporteringen startet i 1997. Antall publiserte kapitler og artikler i bøker, lærebøker, allmenntidsskrifter med mer utgjorde nesten 1600 i 2003, en nedgang på vel 150 bidrag fra 2002.

Instituttene produserte mer enn 8300 rapporter i 2003. Nærmere 60 prosent var rapporter direkte til oppdragsgivere, en tredjedel var rapporter i egne rapportserier, mens 9 prosent gjaldt rapporter i eksterne rapportserier. Antall rapporter utgjorde vel 9500 da nøkkeltall-innhentingene startet i 1997, og rapportutgivelser har vist en jevn fallende utvikling hvert år siden.

Nyetableringer, patenter og lisenser

Instituttens virksomhet gir også resultater i form av nyetableringer, patenter og lisenser. I 2003 ble det rapportert 11 nyetableringer med utgangspunkt i instituttens forskningsresultater. Dette var fem færre enn i 2002. Det var flest nyetableringer ved de teknisk-industrielle instituttene (6), mens de samfunnsvitenskapelige instituttene og primærnæringsinstituttene hadde 3 nyetableringer hver. Tidligere år har også det store flertallet av nyetableringer hatt utspring i de teknisk-industrielle instituttene.

Det ble søkt om i alt 166 patenter i 2003, herav 22 i Norge. Patentsøknadene kom i hovedsak fra de teknisk-industrielle instituttene. Instituttene fikk meddelt 36 patenter i 2003. Dette var et høyere antall enn tidligere år.

Det ble solgt 154 nye lisenser i 2003 og de samlede lisensinntektene var på 23,8 mill. kroner. Dette var 50 flere lisenser enn i 2002. De teknisk-industrielle instituttene solgte 70 prosent av lisensene, primærnæringsinstituttene 23 prosent og miljø- og utviklingsinstituttene 7 prosent. Når det gjelder inntekter fra solgte lisenser, tilfalt 94 prosent de teknisk-industrielle instituttene.

For flere opplysninger om instituttene vises det til tabellene 11 til 13 i vedlegget.

4.2.5 Samarbeid nasjonalt og internasjonalt

Nasjonalt samarbeid

Instituttene samarbeider på flere områder med andre forskningsinstitusjoner. Blant samarbeidsformene er bruk av bistillinger, og at forskere for en periode har arbeidsplass ved en annen institusjon. I løpet av 2003 ble det utført nærmere 50 årsverk i bistilling av forskere ansatt i hovedstilling ved instituttene. 80 prosent av årsverkene ble utført i universitets- og høyskolesektoren, 7 prosent gjaldt bistilling i næringslivet og 13 prosent var bistillinger ved andre forskningsmiljøer. Det var forskere ved de teknisk-industrielle instituttene som utførte flest årsverk i bistilling. Forskere med hovedstilling ved andre institusjoner utførte på den annen side 109 årsverk i bistilling ved instituttene. Også her foregikk det meste av utvekslingen med universitets- og høyskolesektoren. 82 prosent av forskerne hadde sin hovedstilling i denne sektoren, 7 prosent var ansatt i næringslivet og 11 prosent hadde ansettelsesforhold ved andre forskningsmiljøer.

En annen samarbeidsform er at forskere fra en institusjon har sin arbeidsplass ved en annen uten å være lønnet av denne. I 2003 ble det utført 54 årsverk med arbeidsplass ved andre institusjoner av forskere med hovedstilling ved instituttene. Nesten halvparten av årsverkene ble utført i universitets- og høyskolesektoren, litt under en fjerdedel gjaldt næringslivet, mens 30 prosent av årsverkene ble utført ved andre forskningsmiljøer. Ordningen med arbeidsplass praktiseres også motsatt vei, ved at forskere ansatt i andre sektorer har arbeidsplass ved instituttene. I 2003 ble det utført 37 årsverk ved instituttene av personale med hovedstilling annet sted. Mer enn to tredeler av årsverkene ble utført av forskere med hovedstilling ved universiteter og høyskoler, 23 prosent gjaldt forskere ansatt i næringslivet, mens ansatte ved andre forskningsmiljøer sto for 9 prosent av årsverkene.

Ved siden av å tilby arbeidsplass for stipendiater, tilbyr også mange institutter arbeidsplass for hovedfags- og diplomstudenter. I 2003 hadde vel 500 studenter arbeidsplass ved instituttene, av disse var 46 prosent kvinner. Det var flest studenter ved de teknisk-industrielle instituttene (232) og primærnæringsinstituttene (139).

Forskere ved instituttene bidrar også med veiledning til hovedfags- og doktorgradskandidater. I 2003 var 633 forskere engasjert i slik veiledning. 28 prosent av veilederne var kvinner. Det var flest veiledere ved de teknisk-industrielle instituttene (238) og primærnæringsinstituttene (198). Sett i forhold til utførte forskerårsverk, var veiledningshyppigheten størst ved primærnæringsinstituttene.

Internasjonalt samarbeid

I 2003 var det 136 gjesteforskere ved instituttene som hadde opphold av 2 måneders varighet eller mer. Forskere som holder gjesteforelesninger eller deltar på kortere seminarer og lignende telles ikke med. Gjesteforskerne oppholdt seg til sammen 634 måneder ved instituttene, noe som gir en gjennomsnittlig lengde på oppholdene på 4,7 måneder. Til sammen hadde to tredeler av gjesteforskerne europeisk bakgrunn. 36 prosent av gjesteforskerne kom fra EU-land utenfor Norden, 9 prosent kom fra Norden og 21 prosent fra øvrige europeiske land. Av de med annen landbakgrunn, kom 13 prosent fra USA og Canada og 11 prosent fra asiatiske land. 64 prosent av gjesteforskerne i 2003 hadde opphold ved de teknisk-industrielle instituttene.

I 2003 hadde 101 av de instituttansatte forskningsopphold i andre land av mer enn 2 måneders varighet. Til sammen varte oppholdene 506 måneder. Hvert opphold varte i gjennomsnitt i 5 måneder. De fleste utenlandsoppholdene, mer enn 40 prosent, gikk til USA og Canada, mens 22 prosent dro til EU-land utenfor Norden. 7 prosent hadde opphold i Norden og en tilsvarende andel besøkte øvrige europeiske land. Det var flest forskere ved de teknisk-industrielle instituttene som hadde utenlandsopphold i 2003 (38 personer).

For flere opplysninger om instituttens samarbeidsrelasjoner vises det til tabellene 14 til 16 i vedlegget.

4.2.6 Prosjektportefølje

Samlet arbeidet instituttene med 19650 prosjekter i 2003. Antall rapporterte prosjekter økte dermed med om lag 2800 prosjekter sammenlignet med 2002. Prosjektporteføljen hadde et samlet volum på 5,5 milliarder kroner. Over halvparten av prosjektene (53 prosent) hadde en ramme på inntil 100.000 kroner, men disse prosjektene utgjorde på sin side bare 6 prosent av totalvolumet målt i kroner. Noe under en tredel av prosjektene hadde en ramme på mellom 101.000-500.000 kroner, og disse utgjorde 23 prosent av volumet. Prosjekter i størrelsen 501.000-2.000.000 utgjorde 13 prosent av antall prosjekter, men sto i volum for om lag en tredel. 4 prosent av prosjektene var større enn 2 mill. kroner, men i volum utgjorde disse hele 37 prosent av prosjektenes samlede volum. Den relative fordelingen på størrelseskategorier har vist en del variasjoner fra år til år, men må sies å være ganske stabil over tid.

Den høyeste oppdragsandelen hadde de teknisk-industrielle instituttene (88 prosent), mens oppdragsinntektene utgjorde 82 prosent ved miljø- og utviklingsinstituttene og 76 prosent ved de samfunnsvitenskapelige instituttene.

Det vises til tabell 17 i vedlegget.

4.3 Evalueringer og andre strategiske tiltak

I løpet av det siste tiåret har Forskningsrådet gjennomført en meget omfattende evaluering av de fleste institutter som omfattes av "Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter. Resultatene av evalueringene viser at FoU-virksomheten ved instituttene i stor grad holder et godt nivå, og at virksomheten i det vesentlige er godt tilpasset markedets behov. Samtidig pekes det i evalueringene på forhold som bør bedres og på ulike utfordringer i instituttens virksomhet. Evalueringene viser at kvaliteten på instituttens virksomhet varierer og at instituttens publiseringsvirksomhet er for lav. Den samfunnsmessige relevansen og kundenes behovstilfredsstillelse vurderes som god. Samarbeidet, både instituttene imellom og med UoH-sektoren, er imidlertid ikke godt nok utviklet.

Forskningsrådet har begrensede finansielle rammer og frihetsgrader til å foreta reelle langsiktige bevilgninger til instituttene, slik at evalueringene i begrenset grad har ført til omprioritering av midler. Inntil videre er det ikke satt i gang eller planlagt satt i gang en ny runde med instituttevalueringer. Dette må ses i lys av den gjennomgangen av instituttsektoren som UFD arbeider med i forbindelse med den nye stortingsmeldingen om forskningspolitikk som skal legges fram våren 2005.

I den videre utviklingen av instituttevalueringene bør spørsmål som angår sektoren som helhet og betydning av virksomheten få økt oppmerksomhet. Det må også legges til grunn at institut-

tene i økende grad opererer på et internasjonalt oppdragsmarked, og at norske institutter konkurrerer med og måles mot institusjoner i andre land.

Miljø- og utviklingsinstituttene og de samfunnsvitenskapelige instituttene

Det har ikke vært gjennomført evalueringer av noen av miljø- og utviklingsinstituttene eller de samfunnsvitenskapelige instituttene i 2003.

Som resultat av tidligere evalueringer er det gjennomført enkelte strukturelle endringer i form av omorganiseringer og sammenslåinger, og opprettelse av et samarbeidsselskap for miljøinstituttene, Miljøalliansen.

Et *Miljøforskningssenter* er under planlegging i Gaustadbekkdalen med interessenter både fra instituttsektoren og Universitetet i Oslo.

Primærnæringsinstituttene

Tidligere evalueringer har ført til flere store strukturelle og organisatoriske endringer for primærnæringsinstituttene.

Evalueringen av fiskeriforskningsinstituttene i 2001 har medført flere endringer. Ressursforskningen ved Fiskeriforskning er overført til Havforskningsinstituttet som etablerte en egen avdeling i Tromsø fra 1. januar 2003. Fiskeridirektoratets Ernæringsinstitutt ble fra 1. januar 2003 skilt ut fra Fiskeridirektoratet og etablert som et ordinært forvaltningsorgan under Fiskeridepartementet med nytt navn, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES). Sildolje- og sildemelindustriens forskningsinstitutt (SSF) gikk fra 1. september 2002 inn som en egen avdeling i Fiskeriforskning. Forskningssselskapet Norconserv AS ble etablert fra mai 2003 med Fiskeriforskning som en av eierne.

Systemevalueringen av landbruksforskningen i 2001 gav anbefalinger om organiseringen av forskning og relevant høyere utdanning på landbrukssektoren. Som en oppfølging av denne er det vedtatt å opprette et nytt institutt, Bioforsk AS, som vil samle Jordforsk, Planteforsk og NORSØK til en organisasjon fra 1. januar 2005. Det arbeides videre med organiseringen av framtidig forskning og kunnskapsutvikling på fagområdet skog. Dette vil i første rekke berøre Skogforsk.

Fiskeridepartementet og Landbruksdepartementet har satt i gang et utviklingsarbeid som skal skape tettere forskningsfaglig arbeidsdeling og samarbeid mellom forskningsmiljøene innenfor fiskeri, havbruk og landbruk (Blå Grønn Allianse). Arbeidet forventes å medføre vesentlige strukturelle og organisatoriske endringer innenfor primærnæringssektoren.

De teknisk-industrielle instituttene

Arbeidet med evaluering av de teknisk-industrielle instituttene ble slutført i 2001. En oppsummering av erfaringene fra disse evalueringene finnes i Forskningsinstituttens årsrapport 2002. Samlerapport.

5 Vurdering av utviklingen

De senere årene har instituttsektoren gjennomgått store endringsprosesser. Den offentlige finansieringen er blant annet reformert gjennom etableringen av Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter. Statistikken viser likevel at til tross for reformer og målsettinger om økt FoU-innsats, har instituttsektorens FoU-innsats stagnert og til dels gått noe ned. Dessuten sliter stadig flere institutter økonomisk.

Instituttene ulike vilkår gjør det vanskelig å gi en samlet vurdering av utviklingen i sektoren. Situasjonen for de enkelte institutter varierer ofte mer etter hvilken tilknytningsform de har til et departement enn hvilken gruppe institutter de tilhører. Dette bidrar til at det er vanskelig å utvikle en samlet strategi for instituttene.

De senere årene er instituttene blitt stilt overfor stadig høyere krav om markeds- eller brukerretting av tjenestene. Instituttene forventes dermed på den ene siden å være brukerrettet, beslutningsrelevant og markedsorientert. På den annen side forventes de å utføre langsiktig forskning, drive kompetansebygging og bidra til forskerutdanning. En slik situasjon kan oppleves problematisk, både på sektor-, institutt- og individnivå.

Økonomi

Til tross for at instituttene i 2003 økte sine driftsinntekter med til sammen 260 mill. kroner i forhold til 2002, og driftsresultatet var på 62 mill. kroner, viser statistikken en negativ trend i instituttene driftsresultat. Både miljø- og utviklingsinstituttene og de samfunnsvitenskapelige instituttene hadde et negativt driftsresultat i 2003 på omkring 7 mill. kroner hver. Blant miljøinstituttene er det en rekke institutter som har gått i minus flere år på rad. Også blant de samfunnsvitenskapelige instituttene har vi sett mange røde tall de siste årene. De teknisk-industrielle instituttene gikk med et samlet positivt driftsresultat i 2003, men også her finnes det institutter som sliter med å gå i balanse. Primærnæringsinstituttene synes å ha den mest gunstige økonomiske situasjonen. Samlet har disse instituttene hatt positive driftsresultat i flere år. Den negative utviklingen i instituttene driftsresultat reiser spørsmål om hvorvidt enkelte institutter er tilstrekkelig robuste i forhold til svikt i oppdragsmarkedet og faglig og oppdragsmessig kapasitet.

Selv om det er store forskjeller mellom instituttene, har basisbevilgningen fra Forskningsrådet vært relativt stabil i perioden 1997-2003. I den grad basisbevilgningene har økt, har veksten stort sett kommet i forbindelse med SIPer, og ikke som økte grunnbevilgninger.

De instituttene som mottar basisbevilgninger direkte fra et departement får fortsatt langt mer støtte enn de som får basisbevilgninger via Forskningsrådet. Det er ikke etablert tydelige prinsipper som begrunner ulikhetene. Det fragmenterte finansieringsmønsteret reduserer Forskningsrådets muligheter til å følge opp instituttpolitikken gjennom tildeling av basisbevilgning og påvirke utviklingen i instituttsektoren. Det bidrar også til at instituttene får ulik evne til å konkurrere i markedet.

Inntektsstruktur

Sammenlignet med 1997 er det små endringer i inntektsstrukturen, om vi ser instituttene samlet. Det har skjedd en viss endring når det gjelder forholdet mellom grunnbevilgninger og SIP. Grunnbevilgningens andel av de totale driftsinntekter har gått ned for alle instituttgrupper siden 1997, med unntak av de samfunnsvitenskapelige instituttene. Kombinasjonen av økt andel SIP-midler og redusert andel grunnbevilgninger, har ført til at basisbevilgningenes andel av de totale driftsinntekter er marginalt lavere i 2003 enn i 1997, til tross for at basisbevilgningene nominelt har økt med 174 mill. kroner i perioden.

De offentlige midlene er inndelt i inntekter fra Forskningsrådet og fra forvaltningen ellers. Til sammen utgjorde offentlige inntekter 33 prosent av instituttenes samlede inntekter i 2003 – tilsvarende 47 prosent av oppdragsinntektene. Næringslivet finansierte om lag en tredel av oppdragene, mens inntekter fra utlandet, blant annet EU-midler, sto for 15 prosent. Med unntak av 1999 har det vært en ganske jevn økning i oppdragsinntektene i perioden 1997-2003.

Et interessant trekk når det gjelder oppdragsinntekter er utviklingen i inntektene fra utlandet. Oppdragsinntektene fra utenlandsk næringsliv viser en klar vekst de siste tre årene. Etter en nedgang i inntektene fra EU fra 1997 til 2000, viser utviklingen en klar økning de siste tre årene. Evalueringen av EUs 5. rammeprogram viser at instituttsektoren, som står bak omtrent fire delen av ressursbruken i norsk forskning, mottok hele 42 prosent av all norsk prosjektstøtte fra EU i 5. rammeprogram. Hvorvidt dette signaliserer en utvikling som går i retning av sterkere internasjonalisering og en styrking av instituttene som aktør på en internasjonal arena, er fortsatt for tidlig å si.

Instituttene prosjektportefølje

Prosjektporteføljen ved forskningsinstituttene domineres av små prosjekter. I 1997 var 62 prosent av prosjektene på under 100 000 kroner. I 2003 var andelen 53 prosent. I perioden har lønns- og prisveksten i forskningssektoren økt med rundt 30 prosent. Dette innebærer at arbeidsmengden som kan legges i et prosjekt på 100 000 kroner er redusert med 30 prosent i forhold til 1997. Når det gjelder prosjektenes størrelse som andel av totale oppdragsinntekter er situasjonen en helt annen. Oppdragsinntektene på prosjekter under 100 000 kroner utgjorde bare 7 prosent av totale inntekter i 1997 og 6 prosent i 2003. På inntektssiden er det de store prosjektene – de over 2 mill. kroner – som veier tyngst. I 2003 utgjorde de 37 prosent av de totale inntekter. Her er det imidlertid store forskjeller mellom de ulike sektorer, og det er vanskelig å trekke noen entydige konklusjoner.

Forskningsrådet vurderer utviklingen med hensyn til prosjektporteføljen som positiv, men at det er det grunn til å følge utviklingen i prosjektstørrelse nøye, både ut fra inntjeningshensyn og i lys av instituttene behov for å opprettholde langsiktighet i forskningen, høy kvalitet og kompetanse.

Personale og kompetanse

Det ble utført nærmere 7000 årsverk ved instituttene i 2003. Selv om antall årsverk er blitt redusert med 300 siden 1997, synes instituttsektoren å være en relativt stabil sektor. Forskerårsverkene utgjorde 62 prosent av totale årsverk i 2003. Også denne andelen har holdt seg stabil.

Når det gjelder forskerpersonalets kompetanse, viser tallene en entydig positiv utvikling innenfor alle instituttområdene. Antallet ansatte med doktorgrad har steget hvert år siden 1997 da det var 0,29 forskere med doktorgrad per forskerårsverk. I 2003 var tallet 0,39. Det er

fortsatt store forskjeller instituttene i mellom. I 2003 ble det avlagt 103 doktorgrader der instituttene hadde bidratt med veiledning, mens instituttene egne ansatte sto bak 108 doktorgradsdisputaser. Forskningsrådet anser at den betydelige økningen i antall ansatte med doktorgrad viser at forskningsinstituttene prioriterer kompetanseheving og kvalitetssikring.

I 2003 ble over 1200 forskerårsverk (29 prosent) utført av kvinner. Kvinneandelen har steget jevnt siden 1997 da den var 23 prosent. Kvinneandelen blant forskerne varierer riktignok sterkt mellom instituttgruppene – fra 20 prosent ved de teknisk-industrielle instituttene til 39 prosent ved de samfunnsvitenskapelige instituttene i 2003, men andelen har økt innenfor alle områder. Forskningsrådet vurderer dette som positivt.

Mobilitet og samarbeid

Stabiliteten i forskningssektoren gir seg uttrykk i relativt liten mobilitet i forhold til næringsliv, UoH-sektor og andre forskningsinstitutter når det gjelder forskerårsverk. Samlet avgang og tilvekst til disse sektorene var 8 prosent av totalt antall forskerårsverk i 2003. I 1997 var tallet 9 prosent. I underkant av halvparten av avgangen og tilveksten er til næringslivet. De lave mobilitetstallene kan tyde på at dynamikken i forskningssystemet er mindre enn ønskelig.

Instituttene samhandling med andre forskningsmiljøer foregår på flere andre måter enn gjennom skifte av arbeidsplass. For eksempel er bruk av bistillinger, samt forskere som har arbeidsplass ved en annen institusjon for en periode, en vanlig samarbeidsform. Mesteparten av denne utvekslingen skjer i forhold til universitets- og høyskolesektoren. I forhold til totalt antall forskerårsverk utgjør imidlertid all samlet utveksling mellom forskningsinstitusjonene og UoH, andre forskningsinstitusjoner og næringslivet bare 6 prosent. Forskningsrådet anser det som ønskelig med en større andel årsverk i slike stillinger, særlig når det gjelder midlertidige opphold i næringslivet.

Også når det gjelder internasjonalt samarbeid i form av utenlandsopphold for norske forskere og utenlandske forskeres opphold i Norge, er tallene lave. På sikt er Norge avhengig av å ha flinke forskere med et godt internasjonalt nettverk. Flere norske forskere bør få mulighet til lengre opphold ved utenlandske institusjoner. SIPene bør kunne utnyttes mer aktivt til økt internasjonalisering.

Forskningsrådet anser det som viktig å øke omfanget av utenlandske gjesteforskere og gjøre det mer attraktivt for utenlandske forskere å komme til Norge.

Resultater

Antall artikler publisert i tidsskrifter med referee er en hyppig anvendt indikator på forskningens kvalitet. Det ble til sammen publisert 1734 artikler i tidsskrifter med referee i 2003. 90 prosent av artiklene ble publisert i internasjonale tidsskrifter. Antall publiserte artikler var det høyeste noensinne, og innebærer en økning med vel 70 artikler fra 2002, som var det tidligere toppåret.

I dialogen med instituttene har Forskningsrådet fokusert på nødvendigheten av å publisere i internasjonale tidsskrifter. Forskningsrådets praksis med å kreve formidlingsplaner i programmer, SIPer og prosjekter kan også bidra til å styrke instituttene fokus på publisering.

Vedlegg I

Medisin- og helseinstituttene

SINTEF Unimed

Instituttets hovedformål

SINTEF Unimed skal fremme forskning og utvikling for helsesektoren, i tett samarbeid med brukere av helsetjenester, helsesektoren, industri og relevante universitets- og høyskolemiljøer. Brukerens opplevelse av egen situasjon og av helsetjenestene står sentralt i arbeidet. Forskningsinstituttet skal styrke forskning og undervisning, yte tjenester til offentlig forvaltning, samt styrke næringslivets konkurransevne ved å bidra til industriell virksomhet og innovasjon.

SINTEF Unimed har fra årsskiftet endret navn til SINTEF Helse, med de fire strategiske satsingsområdene; Medisinsk teknologi, Helsetjenesteforskning, Rådgivning og registerdrift og Forebyggende helsearbeid.

Hovedområder og viktige resultater

Medisinsk teknologi

Aktivitetene innen "Kompetansesenteret for 3D ultralyd i kirurgi" har resultert i flere artikler både nasjonalt og internasjonalt. Thomas Langø og Ronald Mårvik mottok en pris for beste teknologiske nyvinning/presentasjon på EAES (European Association for Endoscopic Surgery), en kongress med ca 1500 deltagere.

Geirmund Unsgård har, med basis i arbeid utført i Kompetansesenteret, mottatt en forskningspris innen medisinsk teknologi for artikkelen "Neuronavigation by intraoperative 3D ultrasound, initial experiences during brain tumor resections". I tillegg er en viktig artikkel innen plakk-klassifisering ved hjelp av ultralyd akseptert for publisering.

De første kliniske testene med det nyutviklede kirurgiske navigasjonssystemet, CustusX er utført. Denne nyvinningen samt Teleradiologiprojektet, som bringer røntgenspesialisten ut til lokalsykehuset via bredbåndnett, har fått mye publisitet både i radio, aviser og TV, blant annet i Schrødingers Katt på NRK1. CustusX er omtalt over en hel side i boka "Verdens oppfinnelser 2004".

En doktorgrad er avlagt i 2003.

Helsetjenesteforskning

En rekke rapporter fra helsetjenesteforskningsmiljøet har fått oppmerksomhet i media, blant annet om finansieringsordninger for polikliniske tjenester, helsetjenester for tunge rusmiddelmissbrukere og rapporter fra Samdata psykisk helsevern med evaluering av Opptappingsplanen for psykisk helse.

2003 var siste året med rammestøtte fra Forskningsrådet til forskningsmiljøet innen psykisk helse. Støtten har bidratt til å etablere et ledende nasjonalt forskningsmiljø med forskning innen alle de større delene av helsetjenestene for mennesker med psykiske lidelser.

Vi har en felles satsning med UiO (NFR-finansiert over fire år) rundt ledelse, organisering og styring i helsesektoren (Health Organisational Research Norway) med fokus på omorganisering i spesialisthelsetjenesten.

Gjennom et langsiktig strategisk samarbeid med Funksjonshemmedes fellesorganisasjon og Atlas-alliansen gjennomfører vi levekårsstudier i stadig flere land i det sørlige Afrika (Hittil Namibia, Zimbabwe og Malawi). NFR har bidratt med midler til et tilsvarende prosjekt i Sør-

Afrika, i samarbeid med Universitetet i Oslo og University of Cape Town. Både WHO og Verdensbanken har begge tatt interesse for disse studiene og et nærmere samarbeid er under etablering.

I samarbeid med NTNU bygger vi opp et nytt satsningsområde omkring "Eldres bruk av helsetjenester" og samordning mellom første- og andrelinjetjenesten.

Tre doktorgrader er avlagt i 2003.

Rådgivning og registerdrift

SINTEF Unimed har en sentral rolle gjennom å drive Norsk Pasientregister (NPR) på vegne av Helsedepartementet og å ha ansvaret for utvikling og vedlikehold av finansieringssystemet for sykehussektoren (ISF). Det har vært stor oppmerksomhet både fra helsesektoren og media om sammenhengen mellom utbetalinger i forbindelse med ISF og endringer i kodepraksis. Kontrollrutinene har vært gjennomgått, og det er utarbeidet strategier for å forbedre systemene. Behov for mer standardisert koding, kontroll og større forutsigbarhet i finansieringsordningen har blitt satt på dagsorden, og blir fulgt opp med prosjekter og tiltak i 2004. Satsingsområdet er fra 2003 ilagt en sentral rolle fra Sosial- og helsedirektoratet i forbindelse med publisering av kvalitetsindikatorer for spesialisthelsetjenesten.

Forebyggende helsearbeid

SINTEF Unimed har startet arbeidet med å utvikle "forebyggende helsearbeid" som et strategisk satsingsområde.

Oppdragsforskning og kompetansebygging innen mikrobiologi og HPV-infeksjoner har medført at vårt miljø er sentralt innen infeksjonsforskning i Norge. Vi satser på å øke utnyttelsen av NPR-data i forskningssammenheng gjennom nettverk mot kliniske miljøer nasjonalt, mot HUNT og mot allmennpraksis.

Effekten av skatteFUNN-prosjekt har gitt rom for faglig fordypning og slik bidratt vesentlig til utvikling av personlig redningsutstyr. Det er satset strategisk på området "Sikkert arbeid i maritim sektor", delvis finansiert gjennom NFR-prosjekter.

En doktorgrad er avlagt i 2003.

Tre faglige høydepunkter i 2003 for SINTEF Unimed

Effektiv samhandling mellom medisinske eksperter og lokale leger ved hjelp av fjernkommunikasjon

SINTEF Unimeds forskningsmiljø innen medisinsk teknologi har ledet et pilotprosjekt for å utvikle verktøy for effektiv samhandling mellom leger ved lokalsykehus og medisinske spesialister på sentralsykehus. Verktøyet overfører tredimensjonale bilder mellom sykehusene ved hjelp av teleradiologisk tjeneste i høyhastighetsnett. Lokale sykehus kan på denne måten tilby den samme eksperttjenesten til sine pasienter som det sentrale sykehuset kan i dag. Resultatet er kortere reiser for pasienten og mer effektiv opplæring av røntgenleger ved lokalsykehusene.

I pilotprosjektet ble det utført 10 undersøkelser av pasienter over helsenettet. Pasientene som deltok i pilotprosjektet, hadde alle en utposning på hovedpulsåra i buken og var operert ved et sentralsykehus. Etterkontrollen skjedde ved hjelp av tredimensjonale bilder, laget på grunnlag av røntgenbilder tatt i en computertomograf. Bildeopptakene ble gjort ved Sykehuset Levanger eller Molde. Via bredbåndslinje i helsenettet kunne spesialist-røntgenlegene i

Trondheim se på bildene sammen med legene ved sykehusene i Levanger og Molde. Begge parter kunne zoome inn og vri på bildene, og se det samme i hver sin ende. Dermed kunne spesialistene ved St. Olavs Hospital hjelpe til med å tolke bildene som om de var tatt i Trondheim. Resultatene og metodene som ble testet ut i pilotprosjektet ble mye omtalt i media, med bl.a. tre innslag på TV, fem avisoppslag og radiointervju av prosjektleder. Pasientene var svært fornøyde med å slippe lange reiser for etterkontrollene, og røntgenlegene ved lokalsykehuset ble faglig oppdatert gjennom den nære kontakten med ekspertene. I tillegg ble sentralsykehuset noe avlastet.

Prosjektet ”Distribuert interaktiv 3D teleradiologi” ble finansiert av Norges forskningsråd gjennom Høykom-programmet. SINTEF Unimed ledet prosjektet og samarbeidet med IKT-miljøet i SINTEF, Helse Midt-Norge RHF, St. Olavs Hospital, Levanger sykehus og Midt-norsk helsenett.

Kartlegging av seksuelle overgrep mot barn med funksjonshemning

Rehabiliteringsmiljøet i SINTEF Unimed har i løpet av de siste årene gjennomført store undersøkelser om seksuelle overgrep mot funksjonshemmede barn, i første rekke døve og blinde. Dette er et område som omfattes av lite åpenhet. Både nasjonalt og internasjonalt har det vært liten kunnskap om omfanget av og risikoene for slike overgrep. Studiene har påvist at blinde barn dobbelt så ofte har vært utsatt for overgrep som seende barn, mens døve barn har vært utsatt tre ganger så ofte. En av årsakene kan være at overgripere lettere velger seg ut et barn som de tror ikke vil fortelle det til noen.

Datainnsamlingen er gjennomført ved tilpassede undersøkelser blant voksne døve og blinde og sterkt synshemmede med spørsmål om livet i barndommen og livet som voksen. Svarene er blitt sammenlignet med resultatene fra en større undersøkelse blant et representativt utvalg av hele befolkningen gjennomført av Folkehelsa i begynnelsen av 1990-tallet. Under halvparten av de seksuelt misbrukte funksjonshemmede hadde fortalt noen om overgrepet mens de var barn, og kun noen få tilfeller ble meldt til politi eller barnevern.

Forskningsfunnene har resultert i større oppmerksomhet om risiko for overgrep mot barn med funksjonshemning, og brukerorganisasjonene har satt i gang systematisk opplæring om temaet, både blant barn og pedagoger og omsorgspersoner.

Prosjektene ”Seksuelle overgrep mot døve barn” og ”Seksuelle overgrep mot blinde barn” er gjennomført av SINTEF Unimed i samarbeid med Redd Barna og de to brukerorganisasjonene Norges døveforbund og Norges blindeforbund. Stiftelsen Helse og rehabilitering har finansiert prosjektene.

Fiskebåten som framtidig arbeidsplass

Som en del av SINTEF Unimeds satsing på forebyggende helsearbeid, er instituttet engasjert i et prosjekt for å redusere risikoen for arbeidsulykker og helseskader i fiskeflåten. Prosjektet benytter en tverrfaglig tilnærming for å identifisere nøkkelfaktorene som påvirker sikkerheten i fiskeryrket: kunnskap om fiskebåten som arbeidsplass, ulykkes- og risikoforskning, arbeidsfysiologi, psykososialt arbeidsmiljø og yrkeskultur. Prosjektet går blant annet ut på å utvikle bedre arbeidsklær og personlig verne- og redningsutstyr for fiskeflåten. Intervjuer og spørreundersøkelser blant fiskere skal gi grunnlag for å utarbeide kravspesifikasjoner for bekledning og personlig verneutstyr for arbeidet om bord. Kravspesifikasjonene danner utgangspunkt for forslag til materialbruk og design i forhold til identifisert risiko, fysisk eksponering, arbeidsintensitet og arbeidsoperasjoner.

Et beslektet prosjekt tar opp arbeidsmiljøet for fiskere, som preges av store påkjenninger på helsa. Ulykkesstatistikker viser at det er et av de mest risikofylte yrker i Norge. På tross av

dette har det ennå ikke lyktes å etablere en tilfredsstillende bedriftshelsetjeneste for fiskerinæringen. Et mål med prosjektet er derfor å utvikle et verne- og helsetjenestetilbud for fiskerinæringen basert på fiskernes egne behov og krav. Neste fase av prosjektet skal utarbeide forbedringstiltak for de fartøyene som deltar i prosjektet. Prosjektene "Fiskebåten som framtidig arbeidsplass" og "Brukerstyrt utvikling av verne- og helsetjeneste for fiskere" er begge finansiert av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond. SINTEF Unimed samarbeider med SINTEF Fiskeri og havbruk, SINTEF Teknologiledelse, Norges fiskarlag, industri og næringsliv.

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)

Statens arbeidsmiljøinstituttets hovedmål er å skape og formidle kunnskap om sammenhengen mellom arbeidsliv og helse. Ut fra tilgjengelig kunnskap skal instituttet vurdere risikofaktorer i norsk arbeidsliv og foreslå forebyggende tiltak. Som virkemidler legges det vekt på forskning, på informasjon og undervisning, og på service, utredning og rådgivning.

Instituttet publiserer i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter med referee-bedømming, og har hatt en stabilt høy vitenskapelig produksjon de siste årene. I 2003 ble det publisert 35 artikler. Forskerne foreleser på universiteter og høyskoler, og holder foredrag for forskningsmiljøer og andre målgrupper, både nasjonalt og internasjonalt. Forskerne er veiledere for hovedfagstudenter ved Universitetet i Oslo, og gir også veiledning til doktorgradstipendiater innen relevante fagområder.

Satsingsområder for forskning har de siste årene vært:

Arbeidsrelaterte sykdommer relatert til luftveier, kreft, reproduksjon og nervesystem.

Instituttets forskning omkring arbeidsrelaterte sykdommer omfatter kartlegging av eksponering, studiet av mekanismer og registrering av effekter. Epidemiologiske studier i en rekke yrkesgrupper (smelteverk, bygg- og anlegg, landbruk, renovasjon og andre) er sentrale. Kartlegging av eksponering, yrkeshygienisk forskning, utvikling og bruk av biomarkører for eksponering, individuell følsomhet og effekter inngår i denne forskningen.

Utvikling av muskel- og skjelettplager (smerter).

Studier av mekanismer ved smerteutvikling i muskel er et sentralt tema. Instituttet studerer virkninger av aktiv mestring, oppmerksomhet, holdninger og personlighetstrekk for smerteterskel og smertetoleranse. Både spørreskjema og psykofysiologiske metoder benyttes.

Samspill mellom arv og miljø ved utvikling av arbeidsrelatert sykdom.

Studier av mekanismer for individuell variasjon i sårbarhet for gentoksiske stoffer har i flere år vært et hovedområde for forskningen ved Statens arbeidsmiljøinstitutt. Viktige forskningsområder har vært molekylærepidemiologiske studier for å studere gen–miljø interaksjoner og modellstudier av eksponering for gentoksiske stoffer som årsak til skader på arvestoffet. Kjønnforskjeller med hensyn på lungekreftisiko er et annet viktig forskningsfelt.

Kartlegging, service og undervisning:

Statens arbeidsmiljøinstitutt utfører *yrkeshygienisk kartlegging og analyser* i samarbeid med arbeidslivet og har *en arbeidsmedisinsk poliklinikk* som også omfatter *nevropsykologisk utredning*. Instituttet har en veiledningstjeneste for *graviditet og arbeidsmiljø*.

Psykofysiologisk kartlegging av arbeidsmiljø er et arbeidsområde som er i vekst på instituttet. Et *Fagsekretariat for bedriftshelsetjenesten* inngår som del av instituttets organisasjon, og *Idébanken for sykefraværarbeid* har sitt sekretariat lokalisert til instituttet.

STAMI arbeider kontinuerlig for å kvalitetssikre og å utvide sitt undervisningstilbud. I 2003 har en rekke kurs og dagsseminarer vært avholdt. Ni flerdags-kurs rettet mot ulike fagfolk, leger, helsepersonell og spesielt bedriftshelsetjenestepersonell ble holdt i 2003. På to av kursene var det over 80 deltagere (Kurs i aktuell arbeidsmedisin, samt Ergonomi og arbeidsrelaterte muskelskjelettplager). Tre av kursene bestod av flere samlinger i løpet av året

(to grunnkurs og videreutdanningsprogrammet). I tillegg tilbyr STAMI dagsseminarer med temaer i første rekke rettet mot arbeidstakere, ledere, spesielle faggrupper, mv. Hensikten med STAMI-seminarer er blant annet å nå fram til flere av instituttets målgrupper.

Høydepunkter i 2003.

Inneklima og helse

STAMI har i 2003 sluttbearbeidet resultatene fra et større prosjekt om inneklima og helse blant 3562 kontoransatte i Oslo-regionen. Basert på en survey der 22% oppgav hyppige symptomer som kunne skyldes inneklima, ble det gjennomført tre kontrollerte intervensjonsforsøk. Intervensjonene var på statisk elektriske felt rundt dataskjerm, rengjøring av kontorer og utprøving av lokale elektrostatiske luftrensere. I dataskjermstudien ble det funnet tilbakegang av hudplagene når statisk elektrisk felt rundt skjermen ble fjernet i kontorer med mer enn $50\mu\text{g}/\text{m}^3$ støv. I rengjøringsstudien ble det funnet reduksjon av slimhinneplager og bedret nesepassasje etter grundig storrengjøring. Elektrostatiske luftrensere halverte støvnivået i kontorer, og det ble funnet en viss bedring av luftpassasjen i lungene. Forskingen viser at inneklimaplager er hyppige blant kontoransatte, og at effektive tiltak kan redusere støvnivået og føre til mindre plager og bedre funksjon i luftveiene. Norges forskningsråd har støttet prosjektet ved å finansiere en doktorgradsstipendiat under inneklimaprogrammet.

Yrkeseksponering hos tunnelarbeidere

Anleggsarbeid er en viktig del av norsk industri og har lang tradisjon i Norge. Entreprenørvirksomheten i Norge sysselsatte i år 2000 rundt 25.000 personer, hvorav om lag 7 prosent var tunnelarbeidere. Arbeidere som jobber i tunneler og fjellrom er særlig utsatt for helseskadelig støv og gasser, og blant tunnelarbeidere i Norge er det rapportert høy forekomst av kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS) uten at årsakssammenhengene har vært klare. Et nylig avsluttet doktorgradsprosjekt ved STAMI har derfor hatt som hovedmål å finne frem til de viktigste årsaksfaktorene. Dette er blitt utført ved å karakterisere arbeidsrelatert eksponering ved tunnelarbeid, å utvikle modeller som forutsier eksponering basert på typen jobb som utføres, og å studere sammenhengen mellom lungefunksjon og eksponering hos tunnelarbeidere. Resultatene viser at flere grupper av tunnelarbeidere er høyt eksponert for støv og gasser i forhold til de administrative normer som er satt for eksponeringen i Norge og sammenlignet med anleggsarbeidere som jobber ute. Type jobb som utføres i tunnelen har stor betydning, og innenfor hver jobbgruppe var det ulike faktorer som påvirket eksponeringsnivået hos den enkelte arbeider. Forhold som ulike arbeidsoppgaver (for eksempel boring og pigging), tilstedeværelse av en lukket kabin, gjennomslag av tunnelen og type sprengstoff, var viktig for eksponeringen for mange av de målte kjemiske stoffene. Det ble også påvist midlertidig tap av lungefunksjonen blant tunnelarbeidere som brukte en spesiell type sprengstoff, samt et årlig ekstrapap i lungefunksjon (FEV1) som var minst like stort som det røyking forårsaker. Eksponering for nitrogendioksid var den viktigste årsaksfaktoren til tap av lungefunksjon etter både korttids- og langtidseksponering. Studien omfatter fire delarbeider som er publisert i internasjonalt anerkjente tidsskrifter.

Muskel- og skjelettplager

Det er hevdet at psykisk ”stress” som øker sympatisk nerveaktivitet, kan redusere leddsans. Det er videre hevdet at denne mekanismen kan bidra til muskelsmerter. SATMI har undersøkt denne hypotesen ved å undersøke leddsans under flere betingelser som øker sympatiske nerveaktivitet til musklene. Det ble funnet en tendens til at høy sympatisk nerveaktivitet

bedret enkelte deler av leddsansen. Denne mekanismen kan derfor neppe bidra til muskelsmerter. Dette arbeidet er publisert internasjonalt.

Gen-miljø interaksjoner

Gener kan bestemme grad av sårbarhet overfor miljøpåvirkninger og såkalt molekylær epidemiologi som inkluderer genetiske variable vil kunne avsløre nye sammenhenger mellom miljøfaktorer og sykdom. Instiuttet tror at studier av endringer av enkelt nukleotid, såkalte single nukleotid polymorfier (SNP), vil representere et viktig verktøy til å identifisere gener som kan påvirke følsomhet for miljøfaktorer i befolkningen. Det knytter seg stor interesse til gener som påvirker risikoen for kreft. I et av prosjektene studeres betydningen av kronisk inflammasjon i utviklingen av lungekreft. De siste årene er det fremkommet data som sterkt tyder på at tobakksrøyk fremmer inflammatoriske reaksjoner i lungene som kan bidra til økt oksidativt stress og økt kreftrisiko. Interleukin-1B (IL-1B) spiller sammen med andre interleukiner en sentral rolle ved inflammasjon. Det er tidligere vist at noen *IL-1B*-genvarianter er forbundet med økt inflammatorisk respons. Resultatene viser en signifikant assosiasjon med 2 genvarianter i *IL-1B* genet og økt risiko for lungekreft. Man har også funnet signifikante sammenhenger mellom visse *IL-6* og *IL-8* genvarianter og økt risiko hos subgrupper av lungekreft pasienter. Det er videre evidens for at cyclooxygenase-2 (*COX-2*) er et potensielt farmakologisk target til å redusere kreftutvikling. *COX-2* genet koder for prostaglandin syntase. Prostaglandiner spiller en rolle i inflammasjon og kardannelse under kretutvikling. *COX-2* proteinet er også vist å delta i metabolismen av PAH. I studien fant man en sterk sammenheng mellom en variant av *COX-2* og lungekreftrisiko. Dette er den første studien som viser at genvarianter i inflammatoriske gener er assosiert med risiko for lungekreft.

Vedlegg 2

**Forskningsinstituttene inndelt etter
sektortilknytning i Forskningsrådet
og ansvarlig departement**

Tabell 1 Oversikt over institutter som omfattes av tallmaterialet. Status per 31.12.2003

Primærnæringsinstitutter

Basisbevilgning fra Norges forskningsråd	Forkortelse	Statlig bevilgningsansvar	Rettslig status
INSTITUTT FOR AKVAKULTURFORSKNING AS	AKVAFORSK	Landbruksdepartementet	Aksjeselskap
NORCONSERV AS	NORCONSERV AS	Fiskeridepartementet	Aksjeselskap
NORSK INSTITUTT FOR FISKERI- OG HAVBRUKSFORSKNING AS	Fiskeriforskning	Fiskeridepartementet	Aksjeselskap
NORSK INSTITUTT FOR LANDBRUKSØKONOMISK FORSKNING	NILF	Landbruksdepartementet	Statlig
NORSK INSTITUTT FOR PLANTEFORSKING	PLANTEFORSK	Landbruksdepartementet	Statlig
NORSK INSTITUTT FOR SKOGFORSKNING	SKOGFORSK	Landbruksdepartementet	Statlig
NORSK SENTER FOR BYGDEFORSKNING	Bygdeforskning	Landbruksdepartementet	Stiftelse
NORSK SENTER FOR ØKOLOGISK LANDBRUK	NORSØK	Landbruksdepartementet	Stiftelse
SENTER FOR JORDFAGLIG MILJØFORSKNING	JORDFORSK	Landbruksdepartementet	Stiftelse
SINTEF FISKERI OG HAVBRUK AS	SINTEF Fiskeri og havbruk	Fiskeridepartementet	Aksjeselskap
VETERINÆRINSTITUTTET	Veterinærinstituttet	Landbruksdepartementet	Statlig

Basisbevilgning direkte fra departement

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET	Havforskningsinstituttet	Fiskeridepartementet	Statlig
NASJONALT INSTITUTT FOR ERNÆRINGS- OG SJØMATFORSKNING	NIFES	Fiskeridepartementet	Statlig

Basisbevilgning ved offentlige avgifter

MATFORSK AS	MATFORSK	Landbruksdepartementet	Aksjeselskap
-------------	----------	------------------------	--------------

Samfunnsvitenskapelige institutter

Basisbevilgning fra Norges forskningsråd

Regionale forskningsinstitutter:

AGDERFORSKNING	Agderforskning	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
MØREFORSKING	Møreforskning	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
NORDLANDSFORSKNING	Nordlandforskning	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
NORD-TRØNDELAGSFORSKNING	Nord-Trøndelagsforskning	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
NORUT NIBR FINNMARK AS	NORUT NIBR Finnmark AS	Nærings- og handelsdepartementet	Aksjeselskap
NORUT SAMFUNNSFORSKNING AS	NORUT Samfunnsforskning AS	Nærings- og handelsdepartementet	Aksjeselskap
ROGALANDSFORSKNING – SAMFUNN	Rogalandforskning - samfunn	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse

STIFTELSEN ØSTFOLDFORSKNING	Østfoldforskning	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
TELEMARKSFORSKING - BØ	Telemarksforskning - Bø	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
TELEMARKSFORSKING - NOTODDEN	Telemarksforskning - Notodden	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
VESTLANDSFORSKING	Vestlandsforskning	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
ØSTLANDSFORSKNING	Østlandsforskning	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse

Samfunnsvitenskapelige institutter forts

Basisbevilgning fra Norges forskningsråd	Forkortelse	Statlig bevilgningsansvar	Rettslig status
ARBEIDSFORSKNINGSINSTITUTTET AS	AFI	Arbeids- og administrasjonsdepartementet	Aksjeselskap
FORSKNINGSSTIFTELSEN FAFO	FAFO	Utdannings- og forskningsdepartementet	Stiftelse
FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT	FNI	Utdannings- og forskningsdepartementet	Stiftelse
INSTITUTT FOR FREDSFORSKNING	PRIO	Utdannings- og forskningsdepartementet	Stiftelse
INSTITUTT FOR SAMFUNNSFORSKNING	ISF	Utdannings- og forskningsdepartementet	Stiftelse
NORSK INSTITUTT FOR STUDIER AV FORSKNING OG UTDANNING	NIFU	Utdannings- og forskningsdepartementet	Stiftelse
SAMFUNNS- OG NÆRINGSLIVSFORSKNING AS	SNF	Nærings- og handelsdepartementet	Aksjeselskap
SINTEF TEKNOLOGILEDELSE	SINTEF Teknologiledelse		Stiftelse
STEP-GRUPPEN	STEP	Arbeids- og administrasjonsdepartementet Utdannings- og forskningsdepartementet/ Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
TRANSPORTØKONOMISK INSTITUTT	TØI	Nærings- og handelsdepartementet/ Samferdselsdepartementet	Stiftelse
Basisbevilgning direkte fra departement			
INSTITUTT FOR FORSVARSSTUDIER	Inst. for forsvarsstudier	Forsvarsdepartementet	Statlig
NORSK INSTITUTT FOR FORSKNING OM OPPVEKST, VELFERD OG ALDRING	NOVA	Utdannings- og forskningsdepartementet	Statlig
NORSK UTENRIKSPOLITISK INSTITUTT	NUPI	Utdannings- og forskningsdepartementet	Statlig
STATENS INSTITUTT FOR FORBRUKSFORSKNING	SIFO	Barne- og familiedepartementet	Statlig
STATENS INSTITUTT FOR RUSMIDDELFORSKNING	SIRUS	Sosialdepartementet	Statlig
VOX FORSKNINGSAVDELING	VOX Forskningsavd.	Utdannings- og forskningsdepartementet	Statlig
Mottar ikke basisbevilgning			
STIFTELSEN ALLMENNIVITENSKAPELIG FORSKNING I TRONDHEIM	ALLFORSK	Utdannings- og forskningsdepartementet	Stiftelse

Medisin- og helseinstitutter

Basisbevilgning fra Norges forskningsråd

SINTEF UNIMED	SINTEF Unimed	Helsedepartementet	Stiftelse
---------------	---------------	--------------------	-----------

Basisbevilgning direkte fra departement

STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT	STAMI	Arbeids- og administrasjonsdepartementet	Statlig
-------------------------------	-------	--	---------

Miljø- og utviklingsinstitutter**Basisbevilgning fra Norges forskningsråd**

CHR. MICHELSENS INSTITUTT	CMI	Utenriksdepartementet	Stiftelse
CICERO SENTER FOR KLIMAFORSKNING	CICERO	Miljøverndepartementet	Stiftelse
NORSK INSTITUTT FOR BY- OG REGIONFORSKNING	NIBR	Miljøverndepartementet	Stiftelse
NORSK INSTITUTT FOR KULTURMINNEFORSKNING	NIKU	Miljøverndepartementet	Stiftelse
NORSK INSTITUTT FOR LUFTFORSKNING	NILU	Miljøverndepartementet	Stiftelse
NORSK INSTITUTT FOR NATURFORSKNING	NINA	Miljøverndepartementet	Stiftelse
NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING	NIVA	Miljøverndepartementet	Stiftelse
SENTER FOR JORDFAGLIG MILJØFORSKNING	JORDFORSK	Landbruksdepartementet	Stiftelse

Teknisk-industrielle institutter**Basisbevilgning fra Norges forskningsråd**

	Forkortelse	Statlig bevilgningsansvar	Rettslig status
CHRISTIAN MICHELSEN RESEARCH AS	CMR	Nærings- og handelsdepartementet	Aksjeselskap
INSTITUTT FOR ENERGITEKNIKK	IFE	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
NORGES BYGGFORSKNINGSINSTITUTT	BYGGFORSK	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
NORGES GEOTEKNISKE INSTITUTT	NGI	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
NORSAR	NORSAR	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
NORSK MARINTEKNISK FORSKNINGSINSTITUTT A/S	MARINTEK	Nærings- og handelsdepartementet	Aksjeselskap
NORSK REGNESENTRAL	NR	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
NORUT INFORMASJONSTEKNOLOGI AS	NORUT IT	Nærings- og handelsdepartementet	Aksjeselskap
NORUT TEKNOLOGI AS	NORUT Teknologi	Nærings- og handelsdepartementet	Aksjeselskap
ROGALANDSFORSKNING	RF	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
SINTEF ENERGIFORSKNING A/S	SINTEF Energiforskning	Nærings- og handelsdepartementet	Aksjeselskap
SINTEF PETROLEUMSFORSKNING A.S	SINTEF Petroleumsforskning	Nærings- og handelsdepartementet	Aksjeselskap
STIFTELSEN FOR INDUSTRIELL OG TEKNISK FORSKNING VED NTH -	SINTEF	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse
TELEMARK TEKNISK-INDUSTRIELLE UTVIKLINGSENTER	TELTEK	Nærings- og handelsdepartementet	Stiftelse

Basisbevilgning direkte fra departement

FORSVARETS FORSKNINGSINSTITUTT	FFI	Forsvarsdepartementet	Statlig
--------------------------------	-----	-----------------------	---------

Vedlegg 3

Tabeller

Tabell 2

Driftsresultat, inntekter og driftskostnader etter ansvarlig departement¹⁾. 2003²⁾

Ansvarlig departement	Driftsresultat		Basisbevilgning					Oppdragsinntekter			Driftskostnader ⁵⁾		
	Totalt	Andel av drifts-inntekter	Drifts-inntekter ³⁾	Grunn-bevilgning	Strategiske institutt-program	Totalt	Basisbevil. andel av driftsinnt.	Andre generelle bevilgninger	Totalt	Andel av driftsinnt.	Andre inntekter ⁴⁾	Totalt	Herav utført av andre
Arbeids- og administrasjonsdepartementet	-5,8	-5%	106,9	70,1	0,9	71,0	66%	0,0	35,9	34%	1,5	112,7	3,1
Barne- og familiedepartementet	1,3	4%	32,2	20,3	0,0	20,3	63%	0,0	12,0	37%	0,1	31,0	0,0
Fiskeridepartementet	15,3	2%	867,5	29,1	40,6	69,7	8%	378,9	418,9	48%	79,2	852,2	37,5
Forsvarsdepartementet	40,1	8%	527,7	39,4	120,3	159,7	30%	14,3	353,8	67%	2,1	487,6	0,0
Landbruksdepartementet	9,2	1%	830,0	91,6	61,5	153,2	18%	244,8	432,0	52%	7,0	820,8	17,4
Miljøverndepartementet	-8,8	-2%	515,7	53,1	27,3	80,4	16%	9,3	426,0	83%	8,8	524,5	12,1
Nærings- og handelsdepartementet	5,6	0%	2990,1	118,2	128,6	246,9	8%	15,4	2727,9	91%	121,5	2984,5	98,5
Sosialdepartementet	-0,9	-3%	30,5	26,9	0,0	26,9	88%	0,0	3,5	12%	0,0	31,3	0,0
Utdannings- og forskningsdepartementet	4,0	1%	366,4	64,8	20,0	84,8	23%	0,0	281,6	77%	3,9	362,5	18,7
Utenriksdepartementet	2,0	4%	49,9	8,0	2,0	10,0	20%	1,1	38,8	78%	1,2	47,9	0,0
TOTALT	62,0	1%	6316,9	521,6	401,2	922,8	15%	663,8	4730,3	75%	225,3	6254,9	187,3

1) Enkelte institutter sorterer under flere departementer. I tabellen er hvert institutt kun henført til et departement.

2) Regnskapstallene for 2003 er basert på foreløpig regnskap.

3) Totale inntekter, eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter, jf note 3.

4) Omfatter finansinntekter og ekstraordinære inntekter, som ikke er inkludert i totale driftsinntekter og følgelig heller ikke i beregninger der totale driftsinntekter inngår.

5) Det kan være ulike prinsipper for regnskapsføring av kostnader ved eget institutt og kostnader ved arbeid utført av andre. Det er derfor problematisk å sammenligne instituttene på dette punkt.

Tabell 3
Driftsresultat, inntekter og driftskostnader 2003 ¹⁾

Instituttgruppe	Driftsresultat			Basisbevilgning					Oppdragsinntekter			Driftskostnader ⁴⁾	
	Totalt	Andel av drifts-inntekter ²⁾	Drifts-inntekter ²⁾	Grunn-bevilgning	Strategiske institutt-program	Totalt	Basisbevil. andel av driftsinnt. ²⁾	Andre generelle bevilgninger	Totalt	Andel av driftsinnt. ²⁾	Andre inntekter ³⁾	Totalt	Herav utført av andre
	Mill. kr	Prosent	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr	Prosent	Mill. kr	Mill. kr	Prosent	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr
Samfunnsvitenskapelige institutter	-7,0	-1%	877,6	160,9	46,9	207,8	24%	2,5	667,4	76%	13,2	884,6	35,9
Miljø- og utviklingsinstitutter	-7,4	-1%	621,9	66,5	35,6	102,1	16%	11,0	508,9	82%	11,8	629,3	19,4
Primærnæringsinstitutter	24,4	1%	1697,4	120,7	102,1	222,8	13%	623,7	850,9	50%	86,2	1673,0	54,9
Teknisk-industrielle institutter	55,6	2%	3190,5	121,1	226,1	347,2	11%	27,3	2816,1	88%	116,6	3134,8	85,5
TOTALT ⁵⁾	62,0	1%	6316,9	521,6	401,2	922,8	15%	663,8	4730,3	75%	225,3	6254,9	187,3

1) Regnskapstallene for 2003 er basert på foreløpig regnskap.

2) Totale inntekter, eksklusive finansinntekter og ekstraordinære inntekter, jf note 3.

3) Omfatter finansinntekter og ekstraordinære inntekter, som ikke er inkludert i totale inntekter og følgelig heller ikke i beregninger der totale inntekter inngår.

4) Det kan være ulike prinsipper for regnskapsføring av kostnader ved eget institutt og kostnader ved arbeid utført av andre. Det er derfor problematisk å sammenligne instituttene på dette punkt.

5) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 4

Basisbevilgning og andre generelle midler etter finansieringsform 1999 - 2003. Mill. kroner. ¹⁾

	Basisbevilgning				Sum basisbevilgning og andre generelle midler			
	Grunnbevilgning	SIP	Totalt	Andel av drifts- inntekter	Andre generelle midler	Totalt	Andel av drifts- inntekter	
	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr	Prosent	Mill. kr	Mill. kr	Prosent	
1999								
Samfunnsvitenskapelige institutter	125,5	22,9	148,4	20%	7,9	156,4	21%	
Miljø- og utviklingsinstitutter	67,0	31,0	98,0	19%	13,5	111,4	21%	
Primærnæringsinstitutter	107,8	48,0	155,8	13%	449,1	604,9	51%	
Teknisk-industrielle institutter	127,2	238,5	365,7	13%	35,2	400,9	14%	
TOTALT ²⁾	473,0	339,1	812,1	16%	505,7	1317,8	25%	
2000								
Samfunnsvitenskapelige institutter	124,5	36,5	160,9	21%	2,5	163,4	22%	
Miljø- og utviklingsinstitutter	67,2	31,2	98,4	18%	13,4	111,9	20%	
Primærnæringsinstitutter	102,0	61,7	163,7	13%	467,0	630,7	50%	
Teknisk-industrielle institutter	126,8	244,3	371,2	13%	31,7	402,9	14%	
TOTALT ²⁾	466,2	368,3	834,6	15%	514,4	1349,0	25%	
2001								
Samfunnsvitenskapelige institutter	141,3	38,8	180,1	23%	2,2	182,3	23%	
Miljø- og utviklingsinstitutter	67,5	33,7	101,2	17%	15,1	116,3	20%	
Primærnæringsinstitutter	105,2	74,9	180,1	12%	526,6	706,8	49%	
Teknisk-industrielle institutter	123,5	244,5	368,0	13%	23,4	391,5	13%	
TOTALT ²⁾	485,9	386,4	872,3	15%	567,2	1439,5	25%	
2002								
Samfunnsvitenskapelige institutter	148,7	40,1	188,8	23%	7,6	196,4	24%	
Miljø- og utviklingsinstitutter	67,7	33,3	101,0	17%	12,8	113,8	19%	
Primærnæringsinstitutter	113,1	101,6	214,7	14%	592,3	807,0	51%	
Teknisk-industrielle institutter	126,2	237,1	363,3	12%	24,1	387,4	13%	
TOTALT ²⁾	503,8	408,1	911,9	15%	636,2	1548,1	26%	
2003								
Samfunnsvitenskapelige institutter	160,9	46,9	207,8	24%	2,5	210,3	24%	
Miljø- og utviklingsinstitutter	66,5	35,6	102,1	16%	11,0	113,1	18%	
Primærnæringsinstitutter	120,7	102,1	222,8	13%	623,7	846,5	50%	
Teknisk-industrielle institutter	121,1	226,1	347,2	11%	27,3	374,4	12%	
TOTALT ²⁾	521,6	401,2	922,8	15%	663,8	1586,6	25%	

1) Regnskapstallene for 2003 er basert på foreløpig regnskap.

2) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 5

Oppdragsinntekter etter finansieringskilde 1999 - 2003 Mill. kroner ^{1) 2)}

	Norges forskningsråd	Offentlig forvaltning ³⁾	Næringslivet	Utlandet	Andre kilder	TOTALT
1999						
Samfunnsvitenskapelige institutter	164,4	252,5	107,4	55,1	25,4	604,8
Miljø- og utviklingsinstitutter	59,5	223,3	61,0	45,7	21,3	410,7
Primærnæringsinstitutter	124,4	179,6	154,1	35,8	96,7	590,7
Teknisk-industrielle institutter	261,0	443,6	1150,2	438,8	79,9	2373,5
TOTALT ⁴⁾	599,4	1074,7	1453,7	573,6	215,5	3917,0
2000						
Samfunnsvitenskapelige institutter	158,0	252,0	95,9	48,8	33,4	588,1
Miljø- og utviklingsinstitutter	74,2	224,6	62,6	58,1	25,5	445,0
Primærnæringsinstitutter	128,6	220,4	176,8	35,8	77,9	639,4
Teknisk-industrielle institutter	249,1	479,6	1110,1	496,0	101,5	2436,2
TOTALT ⁴⁾	598,6	1152,1	1427,1	637,2	232,2	4047,2
2001						
Samfunnsvitenskapelige institutter	158,0	264,4	113,5	48,0	29,0	612,8
Miljø- og utviklingsinstitutter	86,2	218,8	89,1	54,0	22,5	470,6
Primærnæringsinstitutter	143,6	262,0	204,8	51,5	85,2	747,0
Teknisk-industrielle institutter	284,5	505,8	1144,8	490,2	103,6	2528,9
TOTALT ⁴⁾	661,5	1229,5	1529,0	640,5	233,4	4293,9
2002						
Samfunnsvitenskapelige institutter	162,3	277,3	107,2	52,8	38,0	637,6
Miljø- og utviklingsinstitutter	91,5	197,4	101,0	74,2	27,2	491,3
Primærnæringsinstitutter	143,8	229,1	250,9	55,8	98,3	777,8
Teknisk-industrielle institutter	320,1	592,9	1129,3	544,9	102,6	2689,8
TOTALT ⁴⁾	700,7	1262,5	1563,3	723,7	256,9	4507,1
2003						
Samfunnsvitenskapelige institutter	195,6	281,2	97,8	55,6	37,2	667,4
Miljø- og utviklingsinstitutter	91,2	213,3	89,6	81,8	32,8	508,9
Primærnæringsinstitutter	176,0	241,6	267,6	59,0	106,7	850,9
Teknisk-industrielle institutter	416,9	653,7	1123,3	520,7	101,4	2816,1
TOTALT ⁴⁾	852,9	1357,1	1553,9	704,2	262,2	4730,3

1) Regnskapstallene for 2003 er basert på foreløpig regnskap.

2) Oppdragsinntekter omfatter ikke basisbevilgninger og andre generelle bevilgninger, finansinntekter eller ekstraordinære inntekter.

3) Inkludert kommuner og fylkeskommuner.

4) Totalen er korrigert for dobbelføring og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 6 **Inntekter fra utlandet i 2003 etter finansieringskilde. Mill. kroner ¹⁾**

Instituttgruppe	EU-institusjoner	Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd	Øvrige internasjonale organisasjoner	Utenlandsk næringsliv	Utlandet for øvrig	TOTALT
Samfunnsvitenskapelige institutter	19,7	15,7	11,1	2,1	7,0	55,6
Miljø- og utviklingsinstitutter	26,8	3,3	29,0	2,0	20,7	81,8
Primærnæringsinstitutter	36,8	5,4	1,5	13,4	1,9	59,0
Teknisk-industrielle institutter	107,2	6,5	4,9	304,1	98,1	520,7
TOTALT ²⁾	180,9	28,8	45,7	321,0	127,8	704,2

1) Regnskapstallene for 2003 er basert på foreløpig regnskap.

2) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 7

Totale årsverk, årsverk utført av forskere/faglig personale og inntekter per årsverk etter kjønn. 1999 - 2003

	Alle årsverk			Årsverk utført av forskere og annet faglig personale				Inntekter per årsverk totalt	Inntekter per forskerårsverk ¹⁾
	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Andel av totale årsverk ¹⁾		
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Prosent	Tusen kr	Tusen kr
1999									
Samfunnsvitenskapelige institutter	1132	480	652	902	331	571	80%	673	844
Miljø- og utviklingsinstitutter	739	293	446	471	136	334	64%	707	1109
Primærnæringsinstitutter	1802	832	971	740	261	480	41%	663	1615
Teknisk-industrielle institutter	3454	914	2540	2354	408	1946	68%	803	1178
TOTALT ²⁾	7108	2526	4582	4422	1129	3293	62%	737	1184
2000									
Samfunnsvitenskapelige institutter	1113	492	621	882	341	541	79%	675	852
Miljø- og utviklingsinstitutter	731	298	433	484	152	332	66%	761	1151
Primærnæringsinstitutter	1768	817	951	717	249	469	41%	718	1770
Teknisk-industrielle institutter	3206	842	2364	2212	371	1841	69%	885	1284
TOTALT ²⁾	6797	2455	4341	4248	1105	3144	63%	794	1270
2001									
Samfunnsvitenskapelige institutter	1080	482	598	852	337	515	79%	736	934
Miljø- og utviklingsinstitutter	728	299	429	511	175	336	70%	807	1148
Primærnæringsinstitutter	1824	843	982	751	264	487	41%	797	1937
Teknisk-industrielle institutter	3152	832	2319	2119	364	1755	67%	927	1378
TOTALT ²⁾	6764	2464	4300	4188	1133	3055	62%	848	1369
2002									
Samfunnsvitenskapelige institutter	1107	487	619	882	350	532	80%	754	946
Miljø- og utviklingsinstitutter	737	300	437	508	173	336	69%	821	1191
Primærnæringsinstitutter	1887	873	1014	811	301	509	43%	840	1955
Teknisk-industrielle institutter	3261	858	2403	2186	404	1782	67%	944	1408
TOTALT ²⁾	6937	2507	4430	4311	1201	3110	62%	873	1405
2003									
Samfunnsvitenskapelige institutter	1144	501	643	932	367	565	81%	767	942
Miljø- og utviklingsinstitutter	734	308	427	509	179	329	69%	847	1222
Primærnæringsinstitutter	1908	864	1044	811	301	509	42%	890	2094
Teknisk-industrielle institutter	3257	877	2380	2185	431	1754	67%	979	1460
TOTALT ²⁾	6970	2527	4443	4342	1247	3095	62%	906	1455

1) Årsverk utført av forskere og annet faglig personale i prosent av totalt antall årsverk.

2) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisins- og helseinstitutter.

Tabell 8**Antall ansatte i hovedstilling med doktorgrad 1999 - 2003**

	Totalt	Kvinner	Menn	Gjennomsnitt ¹⁾
1999				
Samfunnsvitenskapelige institutter	195	56	139	7
Miljø- og utviklingsinstitutter	157	39	118	20
Primærnæringsinstitutter	394	112	282	28
Teknisk-industrielle institutter	726	103	623	48
TOTALT ²⁾	1466	306	1160	23
2000				
Samfunnsvitenskapelige institutter	211	58	153	8
Miljø- og utviklingsinstitutter	168	47	121	21
Primærnæringsinstitutter	406	117	289	29
Teknisk-industrielle institutter	718	106	612	48
TOTALT ²⁾	1493	328	1165	23
2001				
Samfunnsvitenskapelige institutter	221	67	154	8
Miljø- og utviklingsinstitutter	183	51	132	23
Primærnæringsinstitutter	411	120	291	29
Teknisk-industrielle institutter	724	112	612	48
TOTALT ²⁾	1533	347	1186	24
2002				
Samfunnsvitenskapelige institutter	259	86	173	9
Miljø- og utviklingsinstitutter	205	65	140	26
Primærnæringsinstitutter	459	155	304	33
Teknisk-industrielle institutter	742	120	622	49
TOTALT ²⁾	1627	410	1217	25
2003				
Samfunnsvitenskapelige institutter	286	107	179	10
Miljø- og utviklingsinstitutter	207	67	140	26
Primærnæringsinstitutter	497	170	327	36
Teknisk-industrielle institutter	753	128	625	50
TOTALT ²⁾	1714	454	1260	27

1) Gjennomsnittlig antall ansatte i hovedstilling med doktorgrad per institutt.

2) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisins- og helseinstitutter.

Tabell 9

Arbeid med doktorgrader 1999 - 2003

	Doktorgradsstipendiater med arbeidsplass ved instituttet				Antall andre som arbeider med doktorgrad				Totalt stipendiater og andre som arbeider med doktorgrad			
	Stipendiater totalt	Kvinner	Menn	Gjennomsnitt ¹⁾	Antall totalt	Kvinner	Menn	Gjennomsnitt ¹⁾	Antall totalt	Kvinner	Menn	Gjennomsnitt ¹⁾
1999												
Samfunnsvitenskapelige institutter	96	52	44	3	95	31	64	3	191	83	108	7
Miljø- og utviklingsinstitutter	32	20	12	4	49	19	30	6	81	39	42	10
Primærnæringsinstitutter	113	55	58	8	60	33	27	4	173	88	85	12
Teknisk-industrielle institutter	149	35	114	10	59	17	42	4	208	52	156	14
TOTALT ²⁾	395	165	230	6	257	98	159	4	652	263	389	10
2000												
Samfunnsvitenskapelige institutter	115	66	49	4	87	34	53	3	202	100	102	7
Miljø- og utviklingsinstitutter	30	16	14	4	40	16	24	5	70	32	38	9
Primærnæringsinstitutter	133	73	60	10	65	29	36	5	198	102	96	14
Teknisk-industrielle institutter	190	56	134	13	37	9	28	2	227	65	162	15
TOTALT ²⁾	470	212	258	7	226	89	137	4	696	301	395	11
2001												
Samfunnsvitenskapelige institutter	110	71	39	4	97	41	56	3	207	112	95	7
Miljø- og utviklingsinstitutter	31	23	8	4	35	14	21	4	66	37	29	8
Primærnæringsinstitutter	149	89	60	11	44	18	26	3	193	107	86	14
Teknisk-industrielle institutter	164	43	121	11	40	10	30	3	204	53	151	14
TOTALT ²⁾	455	223	232	7	212	82	130	3	667	305	362	10
2002												
Samfunnsvitenskapelige institutter	90	56	34	3	124	61	63	4	214	117	97	7
Miljø- og utviklingsinstitutter	27	18	9	3	34	13	21	4	61	31	30	8
Primærnæringsinstitutter	146	92	54	10	41	22	19	3	187	114	73	13
Teknisk-industrielle institutter	186	52	134	12	44	10	34	3	230	62	168	15
TOTALT ²⁾	451	215	236	7	241	105	136	4	692	320	372	11
2003												
Samfunnsvitenskapelige institutter	99	57	42	3	99	44	55	3	198	101	97	7
Miljø- og utviklingsinstitutter	27	18	9	3	26	8	18	3	53	26	27	7
Primærnæringsinstitutter	157	97	60	11	35	22	13	3	192	119	73	14
Teknisk-industrielle institutter	150	44	106	10	50	8	42	3	200	52	148	13
TOTALT ²⁾	436	214	222	7	200	78	122	3	636	292	344	10

1) Gjennomsnittlig antall per institutt.

2) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 10

Avgang og tilvekst av forskere/faglig personale 1999 - 2003

	Avgang til				Tilvekst fra			
	Næringsliv	UoH	Andre forskn.-institutt	Totalt	Næringsliv	UoH	Andre forskn.-institutt	Totalt
1999								
Samfunnsvitenskapelige institutter	24	22	19	65	20	42	15	77
Miljø- og utviklingsinstitutter	6	2	8	16	2	7	15	24
Primærnæringsinstitutter	56	8	9	73	15	22	19	56
Teknisk-industrielle institutter	121	30	15	166	53	41	21	115
TOTALT ¹⁾	204	61	49	314	87	109	69	265
2000								
Samfunnsvitenskapelige institutter	23	36	13	72	14	32	15	61
Miljø- og utviklingsinstitutter	11	5	5	21	7	12	7	26
Primærnæringsinstitutter	46	7	5	58	20	13	15	48
Teknisk-industrielle institutter	194	20	28	242	63	39	24	126
TOTALT ¹⁾	269	68	51	388	103	96	61	260
2001								
Samfunnsvitenskapelige institutter	20	39	6	65	10	32	13	55
Miljø- og utviklingsinstitutter	9	4	4	17	6	14	6	26
Primærnæringsinstitutter	33	8	4	45	22	17	34	73
Teknisk-industrielle institutter	125	20	20	165	88	57	22	167
TOTALT ¹⁾	185	71	34	290	124	120	74	318
2002								
Samfunnsvitenskapelige institutter	13	22	7	42	15	18	12	45
Miljø- og utviklingsinstitutter	3	7	11	21	8	18	2	28
Primærnæringsinstitutter	15	10	7	32	21	18	10	49
Teknisk-industrielle institutter	81	19	15	115	86	37	17	140
TOTALT ¹⁾	110	56	41	207	127	88	39	254
2003								
Samfunnsvitenskapelige institutter	12	25	11	48	11	23	15	49
Miljø- og utviklingsinstitutter	4	8	2	14	11	6	4	21
Primærnæringsinstitutter	19	14	5	38	15	14	8	37
Teknisk-industrielle institutter	38	22	11	71	56	15	20	91
TOTALT ¹⁾	70	61	27	158	88	54	44	186

1) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 11
Avlagte doktorgrader 1999 - 2003

	Antall avlagte doktorgrader der instituttet har bidratt med veiledning ¹⁾			Antall doktorgrader avlagt av instituttets ansatte ²⁾		
	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn
1999						
Samfunnsvitenskapelige institutter	17					
Miljø- og utviklingsinstitutter	11					
Primærnæringsinstitutter	22					
Teknisk-industrielle institutter	80					
TOTALT ³⁾	128					
2000						
Samfunnsvitenskapelige institutter	21					
Miljø- og utviklingsinstitutter	23					
Primærnæringsinstitutter	28					
Teknisk-industrielle institutter	62					
TOTALT ³⁾	134					
2001						
Samfunnsvitenskapelige institutter	12	6	6	24	6	18
Miljø- og utviklingsinstitutter	18	5	13	13	4	9
Primærnæringsinstitutter	22	7	15	30	12	18
Teknisk-industrielle institutter	59	6	53	30	6	24
TOTALT ³⁾	113	25	88	96	28	68
2002						
Samfunnsvitenskapelige institutter	13	5	8	26	13	13
Miljø- og utviklingsinstitutter	1		1	12	8	4
Primærnæringsinstitutter	35	20	15	38	18	20
Teknisk-industrielle institutter	46	6	40	39	9	30
TOTALT ³⁾	93	30	63	109	44	65
2003						
Samfunnsvitenskapelige institutter	21	9	12	38	22	16
Miljø- og utviklingsinstitutter	4	2	2	11	4	7
Primærnæringsinstitutter	31	19	12	37	20	17
Teknisk-industrielle institutter	46	8	38	24	12	12
TOTALT ³⁾	103	37	66	108	56	52

1) Fordeling på kjønn foreligger første gang for 2001.

2) Data foreligger første gang for 2001.

3) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisins- og helseinstitutter.

Tabell 12

Publisering og formidling 1999 - 2003

	Artikler				Rapporter		
	Internasjonale tidsskrifter med referee	Norske tidsskrifter med referee	Fagbøker, lærebøker, andre selvstendige utgivelser	Kapitler og artikler i bøker, lærebøker, allmenntids- skrifter mm	Egen rapport- serie	Ekstern rapportserie	Til oppdrags- givere
1999							
Samfunnsvitenskapelige institutter	236	104	93	320	885	119	384
Miljø- og utviklingsinstitutter	228	40	22	206	517	128	303
Primærnæringsinstitutter	398	14	35	188	363	112	353
Teknisk-industrielle institutter	398	35	40	486	1330	139	4504
TOTALT ¹⁾	1289	193	189	1199	3065	486	5414
2000							
Samfunnsvitenskapelige institutter	228	111	65	370	814	119	359
Miljø- og utviklingsinstitutter	262	31	32	233	529	129	268
Primærnæringsinstitutter	489	20	25	192	346	193	352
Teknisk-industrielle institutter	444	31	36	317	1320	140	4498
TOTALT ¹⁾	1439	190	155	1101	2968	575	5332
2001							
Samfunnsvitenskapelige institutter	242	81	81	406	715	126	363
Miljø- og utviklingsinstitutter	228	36	34	354	421	103	249
Primærnæringsinstitutter	421	17	29	486	366	34	368
Teknisk-industrielle institutter	388	42	36	582	1071	71	4991
TOTALT ¹⁾	1298	176	173	1828	2496	328	5873
2002							
Samfunnsvitenskapelige institutter	255	90	87	475	837	172	398
Miljø- og utviklingsinstitutter	255	32	23	220	411	89	263
Primærnæringsinstitutter	518	31	59	375	367	126	400
Teknisk-industrielle institutter	453	51	47	774	1126	150	4291
TOTALT ¹⁾	1468	195	204	1754	2671	531	5239
2003							
Samfunnsvitenskapelige institutter	259	84	96	477	868	156	544
Miljø- og utviklingsinstitutter	278	21	32	234	439	99	324
Primærnæringsinstitutter	562	15	37	338	384	169	347
Teknisk-industrielle institutter	472	48	72	569	1182	324	3753
TOTALT ¹⁾	1568	166	228	1586	2781	731	4801

1) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 13 Nyetableringer, lisenser og patenter 1999 - 2003

	Antall patentsøknader			Antall meddelte patenter	Antall nye lisenser solgt	Samlede lisensinntekter 1000 kr
	Antall nyetableringer ¹⁾	Norge	Utlandet			
1999						
Samfunnsvitenskapelige institutter	1					
Miljø- og utviklingsinstitutter	1	1			1	12
Primærnæringsinstitutter		4	4		3	1 922
Teknisk-industrielle institutter	12	44	37	21	55	11 521
TOTALT ²⁾	13	48	41	21	59	13 455
2000						
Samfunnsvitenskapelige institutter	3					
Miljø- og utviklingsinstitutter					4	82
Primærnæringsinstitutter	2	6	2	2	10	273
Teknisk-industrielle institutter	23	51	41	18	38	6 556
TOTALT ²⁾	27	57	43	20	52	6 911
2001						
Samfunnsvitenskapelige institutter						
Miljø- og utviklingsinstitutter	1				3	2 550
Primærnæringsinstitutter	7	5	3	3	49	700
Teknisk-industrielle institutter	6	26	27	17	55	18 057
TOTALT ²⁾	14	31	30	20	107	21 307
2002						
Samfunnsvitenskapelige institutter	5	1				
Miljø- og utviklingsinstitutter					3	60
Primærnæringsinstitutter	3	3	4	2	27	458
Teknisk-industrielle institutter	8	21	13	21	74	16 641
TOTALT ²⁾	16	25	17	23	104	17 159
2003						
Samfunnsvitenskapelige institutter	3					
Miljø- og utviklingsinstitutter					10	950
Primærnæringsinstitutter	3	2	6	9	37	425
Teknisk-industrielle institutter	6	20	138	27	107	22 458
TOTALT ²⁾	11	22	144	36	154	23 833

1) Nyetableringer basert på resultater fra instituttene.

2) Totalen er korrigeret for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 14

Arbeid utført ved annen institusjon av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved instituttet og arbeid utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved annen institusjon.

Årsverk 2003

Instituttgruppe	Arbeid utført ved annen institusjon av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved instituttet				Arbeid utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved annen institusjon			
	Forskere ansatt i hovedstilling ved instituttet med bistilling i:				Forskere ansatt i hovedstilling ved instituttet med arbeidsplass i:			
	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum
Samfunnsvitenskapelige institutter	0,2	11,9	2,5	14,5	1,3	9,5	1,5	12,3
Miljø- og utviklingsinstitutter		1,2		1,2	0,5	0,5		1,0
Primærnæringsinstitutter	0,3	8,7	1,0	10,0	0,8	6,7	8,0	15,5
Teknisk-industrielle institutter	1,2	19,1	2,8	23,1	10,9	7,4	6,7	25,0
TOTALT ¹⁾	3,3	39,0	6,2	48,5	12,7	25,5	16,2	54,4

Instituttgruppe	Arbeid utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved annen institusjon				Arbeid utført ved instituttet av forskere/faglig personale ansatt i hovedstilling ved annen institusjon			
	Arbeid utført i bistilling ved instituttet av forskere med hovedstilling i:				Arbeid utført med arbeidsplass ved instituttet av forskere med hovedstilling i:			
	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum	Næringslivet	UoH	Annet forskningsmiljø	Sum
Samfunnsvitenskapelige institutter	0,9	34,9	1,7	37,5	2,7	8,3		11,0
Miljø- og utviklingsinstitutter	0,5	5,1	0,6	6,2		2,0	0,2	2,2
Primærnæringsinstitutter	1,1	5,9	1,1	8,1	0,8	6,4	0,2	7,4
Teknisk-industrielle institutter	5,2	46,2	8,5	59,9	6,7	9,9	2,5	19,1
TOTALT ¹⁾	7,7	89,1	12,4	109,2	8,5	25,6	3,4	37,4

1) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 15**Samarbeid med universiteter og høyskoler 2003**

Instituttgruppe	Antall hovedfags- og diplomstudenter med arbeidsplass ved instituttet			Veiledere for hovedfags- og doktorgradskandidater ¹⁾		
	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn
Samfunnsvitenskapelige institutter	104	63	41	156	54	102
Miljø- og utviklingsinstitutter	33	26	7	50	18	32
Primærnæringsinstitutter	139	91	48	198	74	124
Teknisk-industrielle institutter	232	55	177	238	39	199
TOTALT ²⁾	503	231	272	633	179	462

1) Antall ansatte i hovedstilling ved instituttet som har vært hovedveiledere for hovedfags-/doktorgradskandidater i 2003.

2) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 16

Gjesteforskere og faglige utenlandsopphold 2003

Utenlandske gjesteforskere ved instituttene ¹⁾	Norden		EU, ekskl Norden		Europa forøvrig		USA		Canada		Asia		Annet		Totalt	
	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.	Antall	Mnd.
Samfunnsvitenskapelige institutter	1	4	3	14	2	6	1	2					1	9	8	35
Miljø- og utviklingsinstitutter					3	14	2	8	2	9			2	5	9	36
Primærnæringsinstitutter	2	8	7	49	9	23			1	4	2	15	8	22	29	121
Teknisk-industrielle institutter	8	40	39	191	13	76	10	37	1	6	13	70	3	18	87	437
TOTALT ²⁾	12	55	49	253	29	121	13	47	4	19	15	85	14	54	136	634
Institutforskere med utenlandsopphold ¹⁾																
Samfunnsvitenskapelige institutter	1	9	10	42	2	8	8	50	1		1	12	1	12	24	133
Miljø- og utviklingsinstitutter							2	18	1	6			2	8	5	32
Primærnæringsinstitutter			5	29	2	12	14	53	4	33	2	4	6	29	33	160
Teknisk-industrielle institutter	5	18	7	38	3	14	12	74	2	5	2	16	7	15	38	180
TOTALT ²⁾	7	30	22	109	7	34	35	189	8	44	6	36	16	64	101	506

1) Omfatter opphold av minst 2 måneders varighet.

2) Totalen er korrigert for dobbelføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Tabell 17

Anslått fordeling av totalt antall prosjekter/oppdrag bearbeidet 1999- 2003. 1 000 kroner. ¹⁾

	0 - 100		101 - 500		501 - 2000		> 2001		TOTALT	
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Beløp
1999										
Samfunnsvitenskapelige institutter	869	38 666	967	158 294	650	263 774	131	129 264	2 617	589 998
Miljø- og utviklingsinstitutter	1 774	54 926	799	166 850	284	194 833	49	91 008	2 906	507 617
Primærnæringsinstitutter	1 092	35 820	505	135 275	260	264 805	44	141 401	1 901	577 301
Teknisk-industrielle institutter	7 942	202 034	2 632	616 594	935	775 651	264	955 742	11 773	2 550 021
TOTALT ²⁾	11 379	321 538	4 778	1 053 759	2 069	1 470 283	478	1 305 954	18 704	4 151 534
2000										
Samfunnsvitenskapelige institutter	847	30 882	989	157 176	659	265 728	143	137 732	2 638	591 518
Miljø- og utviklingsinstitutter	2 020	70 523	992	229 543	284	266 786	50	369 259	3 346	936 111
Primærnæringsinstitutter	1 230	42 674	885	507 461	326	283 106	76	181 864	2 517	1 015 105
Teknisk-industrielle institutter	7 110	185 916	2 722	607 616	941	786 077	259	1 033 906	11 032	2 613 515
TOTALT ²⁾	10 933	320 226	5 437	1 476 197	2 144	1 567 292	523	1 716 965	19 037	5 080 680
2001										
Samfunnsvitenskapelige institutter	782	28 878	929	150 701	703	272 056	177	162 343	2 591	613 978
Miljø- og utviklingsinstitutter	1 026	36 632	645	160 284	249	230 919	61	413 220	1 981	841 055
Primærnæringsinstitutter	1 008	29 776	1 031	595 522	351	275 802	82	165 613	2 472	1 066 713
Teknisk-industrielle institutter	6 427	169 743	2 710	599 423	1 001	847 179	285	1 090 764	10 423	2 707 109
TOTALT ²⁾	8 993	256 210	5 154	1 475 441	2 243	1 595 898	597	1 816 749	16 987	5 144 298
2002										
Samfunnsvitenskapelige institutter	664	35 148	986	164 167	620	242 995	214	193 444	2 484	635 754
Miljø- og utviklingsinstitutter	967	39 331	631	166 267	244	217 300	68	463 955	1 910	886 853
Primærnæringsinstitutter	1 220	38 420	1 235	693 377	327	251 823	73	192 016	2 855	1 175 636
Teknisk-industrielle institutter	6 378	173 840	2 554	566 825	1 025	860 818	232	756 532	10 189	2 358 015
TOTALT ²⁾	8 930	275 560	5 204	1 552 544	2 139	1 537 275	576	1 589 542	16 849	4 954 921
2003										
Samfunnsvitenskapelige institutter	780	38 766	1 050	165 993	666	279 270	219	206 024	2 715	690 053
Miljø- og utviklingsinstitutter	1 600	48 690	1 034	216 931	398	279 154	110	525 129	3 142	1 069 904
Primærnæringsinstitutter	1 925	73 914	1 411	322 517	605	475 908	159	487 151	4 100	1 359 490
Teknisk-industrielle institutter	6 580	179 730	2 531	587 870	1 031	891 421	259	823 534	10 401	2 482 555
TOTALT ²⁾	10 498	326 591	5 804	1 250 436	2 620	1 882 225	728	2 012 150	19 650	5 471 402

1) Fordelingen på størrelseskategorier gjelder prosjektet som helhet - uansett varighet.

2) Totalen er korrigert for dobbeltføringer og inkluderer også medisin- og helseinstitutter.

Vedlegg 4

NIFUs brev med spørreskjema og veiledning

Institutter som omfattes av Retningslinjer
for statlig finansiering av forskningsinstitutter

Deres ref.:
10010106 SS/bsa

Vår ref.: U 7/2004 –
Oslo, 16.01.2004

Nøkkeltall/årsrapportering for 2003 for institutter som omfattes av Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter.

Som for tidligere år innhenter NIFU nøkkeltall/årsrapport for institutter som omfattes av Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter. Vedlagt følger skjema for rapportering av nøkkeltall for instituttets virksomhet i 2003, samt veiledning for utfylling av skjemaet. Kontaktpersoner for henvendelser om utfyllingen av skjemaet er oppgitt på veiledningens første side.

Opplysningene i det vedlagte skjemaets del 1-4 vil bli bearbeidet og gjort tilgjengelig på instituttnivå i Forskningsrådets årsrapporter som sendes til departementer og andre interesserte. Del 5 i skjemaet (FoU-statistikk) vil bare bli benyttet til statistiske formål, dvs at disse dataene ikke vil bli publisert for enkeltinstitutter. Vi viser for øvrig til brev fra Norges forskningsråd til instituttene angående årsrapportering fra forskningsinstituttene for 2003.

Det er ingen store endringer i skjemaet i forhold til tidligere år. For å etterkomme internasjonale rapporteringskrav fra OECD/EU for FoU-statistikk er detaljeringsgraden for inntekter fra utlandet noe utvidet (pkt. 1.2/5.2). Detaljerte data for FoU-statistikk (del 5) samles inn hvert annet år. I forhold til rapporteringen for to år siden er det her tatt inn et nytt punkt: Geografisk fordeling av FoU-virksomheten (pkt. 5.6).

I forbindelse med særskilte kartlegginger av ressursinnsatsen til FoU innenfor marin FoU/havbruk og bioteknologi, vil NIFU senere komme tilbake med oppfølgingsundersøkelser til aktuelle institutter. Fra næringslivsrettede institutter vil vi ha behov for mer informasjon om hvilke næringer FoU-virksomheten betjener. Dette vil vi også komme tilbake til.

I tillegg til skjemaet ber vi om en liste over vitenskapelige artikler publisert i tidsskrifter med referee i 2003. Listen bør inneholde artikkelens tittel, navn på forfatter(e), tidsskrift, utgave og eventuelle andre aktuelle opplysninger.

Skjemaet fylles fortrinnsvis ut elektronisk. Elektronisk versjon av skjemaet (Excel-format) kan lastes ned fra NIFUs internett-sider (<http://www.nifu.no/surveys/startside.html>). Skjemaet kan også fås tilsendt elektronisk eller på diskett ved henvendelse til NIFU. Utfylt skjema og liste over vitenskapelige artikler sendes til NIFU som vedlegg til e-post til adressen *foustat@nifu.no*, på diskett, eller i papirversjon innen 1. mars d.å. Av hensyn til bearbeiding hos NIFU og videre behandling i Forskningsrådet er det svært viktig at fristen overholdes.

Vennlig hilsen
for NIFU

Kirsten Wille Maus

Bo Sarpebakken

Vedlegg:

Skjema for rapportering av nøkkeltall for 2003 for institutter som omfattes av Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter

Veiledning for utfylling av skjema for rapportering av nøkkeltall for 2003

Vedlegg til veiledningen: *FoU-statistikk: Definisjoner/klassifikasjoner*

Norges forskningsråd: Skjema for innhenting av nøkkeltall for forskningsinstitutter 2003

Instituttets navn:	Tlf.	Faks:
Kontaktperson:	E-post:	

1 Instituttets økonomi

Alle beløp oppgis i 1000 kr.

1.1 Basisbevilgninger og andre generelle bevilgninger

(Sett inn flere rader/linjer hvis nødvendig.)

Finansieringstype	Finansieringskilde	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Grunnbevilgning					
Strategiske instituttprogrammer (SIP)					
Sum basisbevilgning		0	0	0	0
Andre generelle midler over statsbudsjettet					
Sum basisbevilgning og andre generelle midler		0	0	0	0

1.2 Andre driftsinntekter (inkl. programmer, prosjekter, oppdrag, konsulenttjenester, nasjonale tjenester etc.)

Spesifiser finansieringskildene der det er aktuelt og beløp for hver kilde. Under departementene oppgis også midler fra underliggende etater, f.eks SFT under Miljøverndept. (Sett inn flere rader/linjer hvis nødvendig.)

Finansieringskilde	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Norges forskningsråd				
Departementer og underliggende enheter				
Fiskeridepartementet				
Helsedepartementet				
Kommunal- og regionaldepartementet				
Landbruksdepartementet				
Miljøverndeptementet				
Nærings- og handelsdepartementet				
Olje- og energidepartementet				
Samferdselsdepartementet				
Sosialdepartementet				
Utdannings- og forskningsdepartementet				
Utenriksdepartementet				
Andre departementer, spesifiser				
Sum departementer og underliggende enheter	0	0	0	0
Kommuner/fylkeskommuner				
Næringslivet				
Industri				
Oljeselskaper				
Øvrig næringsvirksomhet				
Sum næringslivet	0	0	0	0

Utlandet				
Utenlandsk næringsliv				
Utenlandske læresteder				
Utenlandske offentlige institusjoner				
Utenlandske private institusjoner				
EU-institusjoner				
Nordiske organisasjoner				
Øvrige internasjonale organisasjoner				
Sum utlandet	0	0	0	0
Andre ordinære driftsinntekter, spesifiser kilde				
Sum andre driftsinntekter	0	0	0	0
Andel av andre driftsinntekter som var sikre pr 31.12.2003				

1.3 Driftskostnader (eksklusive direkte prosjektkostnader og kostnader ved faglig aktivitet utført av andre)

	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Lønn og sosiale kostnader				
Andre driftskostnader				
Avskrivninger				
Sum driftskostnader	0	0	0	0

1.4 Direkte prosjektkostnader og kostnader ved faglig aktivitet utført av andre

	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Direkte prosjektkostnader ved eget institutt				
Kostnader ved faglig aktivitet utført av andre institusjoner, institutter, bedrifter mv				
- utført i Norge				
- utført i utlandet				
Sum direkte prosjektkostnader	0	0	0	0

1.5 Driftsresultat

	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Sum driftsinntekter (sum 1.1 og 1.2)				
Sum driftskostnader (sum 1.3 og 1.4)				
Driftsresultat (driftsinntekter - driftskostnader)	0	0	0	0

1.6 Finansinntekter og finanskostnader

	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Finansinntekter				
Finanskostnader				
Netto finansresultat	0	0	0	0

1.7 Ekstraordinære inntekter og kostnader

	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Ekstraordinære inntekter				
Ekstraordinære kostnader				
Netto ekstraordinære inntekter/kostnader	0	0	0	0

1.8 Årets resultat

	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Årets resultat (sum 1.5, 1.6 og 1.7)	0	0	0	0

1.9 Investeringskostnader

	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Investeringskostnader: Utstyr, instrumenter o.l.				
Investeringskostnader: Nybygg, anlegg, tomter o.l.				
Sum investeringskostnader	0	0	0	0

1.10 Disponering av grunnbevilgningen

Aktivitet	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003	Budsjett 2004	Plantall 2005
Instituttinitiert forskning, inkl. kvalitetssikring, publisering og formidling				
Nettverksbygging, kompetanseutvikling mv.				
Vitenskapelig utstyr				
Sum grunnbevilgning	0	0	0	0

1.11 Instituttets prosjektportefølje i 2003

Størrelse (i 1000 kr) for prosjektet som helhet	Antall prosjekter i 2003	Total-beløp 2003
0 - 100		
101 - 500		
501 - 2000		
2001 og over		
Sum	0	0

1.12 Eiendeler

	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003
Anleggsmidler		
Omløpsmidler		
Sum eiendeler	0	0

1.13 Egenkapital og gjeld

	Endelig regnskap 2002	Regnskap 2003
Egenkapital		
Gjeld		
Sum egenkapital og gjeld	0	0

2 Instituttets personale (årsverk, tilgang, avgang mm)

2.1 Årsverk utført av instituttets personale

	2003		Budsjett 2004	Plantall 2005
	Menn	Kvinner		
Antall årsverk utført av forskere og annet faglig personale				
Antall årsverk utført av andre ansatte				
Sum årsverk	0	0	0	0

2.2 Doktorgrader

	2003		Budsjett 2004	Plantall 2005
	Menn	Kvinner		
Antall ansatte i hovedstilling ved instituttet med doktorgrad				
Antall dr.gradsstipendiater med arbeidsplass på instituttet				
Antall andre (ikke stipendiater) som arbeider med dr.grad				
Antall nye dr.grader avlagt av personer ansatt ved instituttet				

2.3 Avgang og tilvekst av forskere og annet faglig personale

	2003		Budsjett 2004		Plantall 2005	
	Avgang (antall)	Tilvekst (antall)	Avgang (antall)	Tilvekst (antall)	Avgang (antall)	Tilvekst (antall)
Næringslivet						
Universitet og høyskole (unntatt nyutdannede)						
Andre forskningsinstitutter						
Offentlig virksomhet						
Utlandet						
Nyutdannede						
Annet (inkl. avgang for aldersgrensen)						
Sum	0	0	0	0	0	0

2.4 Årsverk utført ved annen institusjon av forskere og annet faglig personale ansatt ved instituttet 2003

	A Næringsliv	B Universitet/ høyskole	C Annet forsknings- miljø
Antall årsverk utført ved A, B eller C av personer i faglig hovedstilling ved instituttet og med			
- bistilling ved A, B eller C			
- arbeidsplass ved A, B eller C			

2.5 Årsverk utført ved instituttet av forskere og annet faglig personale ansatt ved annen institusjon 2003

	A Næringsliv	B Universitet/ høyskole	C Annet forsknings- miljø
Antall årsverk utført ved instituttet av personer med faglig hovedstilling ved A, B eller C og med			
- bistilling ved instituttet			
- arbeidsplass ved instituttet			

3 Resultater av FoU-virksomheten (publisering, konferansedeltakelse, patenter mm.)

3.1 Publisering og formidling 2003

KATEGORI	Antall
Artikler i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter med referee	
Artikler i norske vitenskapelige tidsskrifter med referee	
Fagbøker, lærebøker eller andre selvstendige utgivelser	
Kapitler eller artikler i fagbøker, lærebøker, konferanserapporter ("proceedings"), fagtidsskrifter	
Rapporter i egen rapportserie	
Rapporter i ekstern rapportserie	
Rapporter til oppdragsgivere	
Foredrag/fremleggelse av paper/poster	
Populærvitenskapelige artikler og foredrag	
Ledere, kommentarer, anmeldelser, kronikker o.l. publisert i tidsskrift, dagspresse	

3.2 Konferanser, seminarer o.l. der instituttet har vært medvirkende som arrangør i 2003 (kun konferanser o.l. med varighet en hel dag eller mer tas med)

Antall konferanser	
--------------------	--

3.3 Patentsøknader 2003

	Norge	Utlandet
Antall innsendte patentsøknader		

3.4 Meddelte patenter 2003

(Sett inn flere rader/linjer hvis nødvendig.)

Betegnelse	Land

3.5 Lisenser solgt i 2003

Antall nye lisenser solgt	
Inntekter fra lisenser i 2003 (i 1000 kr.)	

3.6 Nyetableringer med utgangspunkt i instituttets virksomhet 2003

(Sett inn flere rader/linjer hvis nødvendig.)

Bedriftens, virksomhetens navn	Bransje	Antall ansatte pr. 31.12.2003

4 Samarbeid med andre institusjoner, bedrifter mm.

4.1 Veiledningssamarbeid med universiteter og høyskoler 2003

	Menn	Kvinner
Antall ansatte i hovedstilling ved instituttet som har vært veiledere for hovedfags-/dr.gradskandidater i 2003		
Antall avlagte doktorgrader i 2003 der instituttet har bidratt med veiledning		
Antall hovedfags-/diplomstudenter med arbeidsplass ved instituttet		

4.2 Samarbeid med universiteter eller høyskoler om prosjekter som omfatter FoU 2003

	Prosjektomfang i årsverk utført ved instituttet 2003
Norske universiteter og høyskoler	
Utenlandske universiteter og høyskoler	
Sum	0

4.3 Samarbeid med næringsliv om prosjekter som omfatter FoU 2003

	Prosjektomfang i årsverk utført ved instituttet 2003
Norsk næringsliv	
Utenlandsk næringsliv	
Sum	0

4.4 Samarbeid med andre forskningsmiljøer (institutter ol.) om prosjekter som omfatter FoU 2003

	Prosjektomfang i årsverk utført ved instituttet 2003
Norske miljøer	
Utenlandske miljøer	
Sum	0

4.5 Felles utstyrsanskaffelser med universiteter og høyskoler 2003

(Kun anskaffelsesverdi over 1 mill kr. tas med. Sett inn flere rader/linjer hvis nødvendig.)

Utstyrsbetegnelse	Totalkostnad	Instituttets andel av kostnaden

4.6 Internasjonal prosjektfinansiering 2003

Prosjekttype	Antall prosjekter	Instituttets del av prosjektenes samlede økonomiske ramme (i 1000 kr), herav:		
		beløp finansiert av internasjonale kilder	egen-finansiering	annen finansiering
EU-prosjekter				
COST-prosjekter				
EUREKA-prosjekter				
Nordisk Ministerråd				
OECD-prosjekter				
FN-prosjekter				
Verdensbanken				
Andre prosjekter				
Sum	0	0	0	0

4.7 Utenlandske gjesteforskere ved instituttet 2003

Kun opphold over 2 mnd tas med.

Fra land/region	Antall gjesteforskere	Antall måneder opphold i alt
Norden		
EU, ekskl. Norden		
Europa forøvrig		
USA		
Canada		
Asia		
Annet		
Sum gjesteforskere	0	0

4.8 Forskere og annet faglig personale i hovedstilling ved instituttet med opphold ved utenlandsk forskningsinstitusjon 2003

Kun sammenhengende opphold over 2 mnd tas med.

Til land/region	Antall forskere	Antall måneder opphold i alt
Norden		
EU, ekskl. Norden		
Europa forøvrig		
USA		
Canada		
Asia		
Annet		
Sum utenlandsopphold	0	0

5 Instituttets forskning og utviklingsarbeid (FoU) i 2003

Mens del 1-4 i spørreskjemaet omfatter all virksomhet ved instituttet, er spørsmålene i denne delen konsentrert om instituttets FoU-aktivitet slik denne er definert av OECD.

Svar på denne delen av spørreskjemaet vil utelukkende bli benyttet til statistiske formål ved NIFU.

Vi ber derfor om at kontaktopplysninger også oppgis her.

Instituttets navn:	Tlf.	Faks:
Kontaktperson:	E-post:	

5.1 Forskning og utviklingsarbeid (FoU) i instituttets totale aktivitet i 2003

Anslå etter beste skjønn hvor stor andel av instituttets egenutførte virksomhet (målt i årsverk, driftskostnader el), dvs eksklusive aktivitet som er utført av andre, som var å regne som forskning og utviklingsarbeid (FoU) i 2003. Ressurser til administrasjon og ledelse av FoU skal også regnes som FoU. Når det gjelder avgrensning mot annen beslektet virksomhet viser vi til vedlegget "FoU-statistikk" pkt A. Ytterligere hjelp ved avgrensningen kan fås ved å studere "Utdrag fra OECDs Frascati Manual i norsk oversettelse" som fulgte vedlagt rapporterings skjemaet for 1997. Flere eksemplarer av utdraget fra manualen kan fås ved henvendelse til NIFU.

Aktivitetstype	Fordeling (%)
Grunnforskning	
Anvendt forskning	
Utviklingsarbeid	
Sum egenutført forskning og utviklingsarbeid (FoU)	0 %
Annen egenutført aktivitet enn FoU	
Instituttets totale egenutførte aktivitet	0 %

5.2 Finansiering av FoU-aktiviteten i 2003

Anslå med utgangspunkt i inntektsfordelingen instituttet har oppgitt i tabell 1.1 og 1.2 i økonomidelen foran, hvor stor andel av midlene fra de ulike finansieringskildene som gikk til egenutført FoU-virksomhet i 2003, slik FoU-begrepet er definert under pkt 5.1.

Finansieringstype/-kilde	FoU-andel (%)
Grunnbevilgning	
Strategiske instituttprogrammer (SIP)	
Andre generelle midler over statsbudsjettet	
<i>Driftsinntekter:</i>	
Norges forskningsråd	
Departementer og underliggende enheter	
Fiskeridepartementet	
Helsedepartementet	
Kommunal- og regionaldepartementet	
Landbruksdepartementet	
Miljøverndepartementet	
Nærings- og handelsdepartementet	
Olje- og energidepartementet	

Samferdselsdepartementet	
Sosialdepartementet	
Utdannings- og forskningsdepartementet	
Utenriksdepartementet	
Andre departementer, spesifiser	
Kommuner/fylkeskommuner	
Næringslivet	
Industri	
Oljeselskaper	
Øvrig næringsvirksomhet	
Utlandet	
Utenlandsk næringsliv	
Utenlandske læresteder	
Utenlandske offentlige institusjoner	
Utenlandske forskningsinstitutter	
EU-institusjoner	
Nordiske organisasjoner	
Øvrige internasjonale organisasjoner	
Andre ordinære driftsinntekter, spesifiser kilde	

5.3 Fagområder og finansiering i 2003

Anslå etter beste skjønn for hver gruppe av finansieringstyper/-kilder hvordan instituttets egenutførte FoU-virksomhet i 2003 fordelte seg på fagområder. Nærmere definisjon av fagområdene er gitt i vedlegget "FoU-statistikk" pkt B.

Finansieringskilde	Fagområde						Totalt
	Humaniora	Samfunns- vitenskap	Matematikk og natur- vitenskap	Teknologi	Medisin	Landbruk s- og fiskerifag og veterinær -medisin	
Basisbevilgning og andre generelle midler							0 %
Andre driftsinntekter, fra							
Norges forskningsråd							0 %
Offentlige kilder							0 %
Næringslivet							0 %
Andre innenlandske kilder							0 %
Utlandet							0 %

5.4 Hovedformål i 2003

Anslå etter beste skjønn hvordan instituttets egenutførte FoU-virksomhet i 2003 fordelte seg på følgende formål. Definisjon av formålene er gitt i vedlegget "FoU-statistikk" pkt C.

Hovedformål	Fordeling (%)
1 Jordbruk, skogbruk, jakt og fiske	
1.1 Jordbruk, skogbruk, jakt og ferskvannsfiske	
1.2 Fiske og fangst	
2 Industri og annen næringsvirksomhet	
2.1 Utvinning av råolje og naturgass	
2.2 Industri	

2.3 Øvrig næringsvirksomhet	
3 Energi	
4 Transport og telekommunikasjoner	
5 Boligforhold, fysisk planlegging	
6 Miljøvern	
7 Helse	
8 Sosiale forhold	
9 Kulturelle forhold	
10 Utdanningsforhold	
11 Arbeidsforhold	
12 Offentlig forvaltning og økonomisk planlegging	
13 Utforskning og utnyttelse av jorden og atmosfæren	
13.1 Kontinentalsokkelundersøkelser	
13.2 Øvrige undersøkelser	
14 Allmennvitenskapelig utvikling	
15 Romvirksomhet	
16 Forsvar	
Totalt	0 %

5.5 FoU-områder i 2003

Dersom instituttet har FoU-virksomhet rettet inn mot noen av områdene nedenfor, anslå hvor stor prosentvis andel dette utgjorde av instituttets egenutførte FoU-virksomhet i 2003.

Nærmere definisjon av FoU-områdene er gitt i vedlegget "FoU-statistikk" pkt D.

FoU-område	Fordeling (%)
Offshoreteknologi	
Energiforsyning/-bruk	
Bioteknologi	
Marin FoU	
Materialteknologi	
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	
Miljøteknologi	
Andre områder	
Totalt	0 %

5.6 Fordeling av FoU-virksomheten i 2003 per fylke

Vennligst fordel instituttets egenutførte FoU-virksomhet i 2003 etter hvor aktiviteten ble utført.

Fylke	Fordeling (%)
Østfold	
Akershus	
Oslo	
Hedmark	
Oppland	
Buskerud	
Vestfold	
Telemark	

Aust-Agder	
Vest-Agder	
Rogaland	
Hordaland	
Sogn og Fjordane	
Møre og Romsdal	
Sør-Trøndelag	
Nord-Trøndelag	
Nordland	
Troms	
Finnmark	
Svalbard	
Totalt	0 %

Veiledning

Nøkkeltall / årsrapportering for institutter som omfattes av Retningslinjer for statlig finansiering av forskningsinstitutter

2003

Kontaktpersoner:

Kristoffer Rørstad, tlf 22 59 51 26, e-post: kristoffer.rorstad@nifu.no

Bo Sarpebakken, tlf 22 59 51 63, e-post: bo.sarpebakken@nifu.no

Ferdig utfylt skjema returneres til:

NIFU

Hegdehaugsveien 31

0352 Oslo

eller som vedlegg til e-post til adressen:

fostat@nifu.no

1. Instituttets økonomi

Opplysningene skal gi et totalbilde av instituttets inntekter og utgifter regnskapsført i 2003. Eventuelle overskudd eller underskudd fra forrige regnskapsår skal ikke tas med som inntekt eller utgift.

Spørsmål 1.1 tom 1.8 skal normalt kunne fylles ut på grunnlag av instituttets endelige regnskapstall (foreløpige tall hvis endelige ikke foreligger). Spørsmålene 1.9 tom 1.11 gir utfyllende opplysninger til regnskapet på enkelte områder. Spørsmålene 1.12 og 1.13 gjelder tall fra balanseregnskapet.

Endelig regnskap 2002 fylles ut bare der endelig regnskap skiller seg fra tallene rapportert i nøkkeltallsrapporteringen for 2002. Endringer som er mindre enn ± kr 100 000 tas ikke med. Ønskes kopi av fjorårets rapportskjema, kan NIFU kontaktes.

Budsjettall 2004 fylles ut så vidt mulig. Teknisk-industrielle institutter skal også fylle ut *Plantall 2005*. Øvrige institutter kan fylle ut denne kolonnen dersom plantall foreligger.

1.1 Basisbevilgninger og andre generelle bevilgninger

Grunnbevilgning og Strategisk instituttprogram
Ta med alle grunnbevilgninger og strategiske instituttprogrammer fra departementer og Norges forskningsråd. Grunnbevilgninger og strategiske instituttprogrammer fra Norges forskningsråd eller kanalisert gjennom Norges forskningsråd oppgis totalt (dvs hvis instituttet mottar basisbevilgning fra flere områder i Forskningsrådet, trenger man ikke spesifisere hvilke områder det gjelder). Grunnbevilgninger og strategiske instituttprogrammer fra andre enn Norges Forskningsråd spesifiseres med beløp pr finansieringskilde. Ta også med midler instituttet har mottatt til strategiske instituttprogrammer kanalisert gjennom andre institusjoner (f.eks ved strategiske instituttprogrammer som gjennomføres i samarbeid med andre institutter). Ta ikke med midler til strategiske instituttprogrammer instituttet har overført til andre institusjoner.

Andre generelle midler over statsbudsjettet
Andre generelle bevilgninger over statsbudsjettet enn de som inngår i basisbevilgningen, f.eks forvaltningsstøtte, spesifiseres med beløp pr finansieringskilde (departement eller underliggende enhet). Institutter som mottar generelle fylkeskommunale tilskudd fører disse her. Bevilgninger til oppdrag, prosjekter ol skal ikke føres her, men under 1.2.

1.2 Andre driftsinntekter

Alle andre driftsinntekter enn de som fremkommer i 1.1. Inkluderer alle former for forskningsprogrammer (utenom strategiske instituttprogrammer), forskningsprosjekter og -oppdrag, konsulenttjenester, analysearbeid, nasjonale tjenester (f.eks. bibliotek, databasevedlikehold ol), undervisnings-virksomhet og administrasjon av slike aktiviteter hvis inntektene tilfaller instituttet (ikke inntekter som går direkte til de ansatte).

Norges forskningsråd

Inntekter fra Norges forskningsråd som ikke inngår i grunnbevilgningen eller strategisk instituttprogram (SIP). Inntekter fra brukerstyrte forskningsprogrammer og -prosjekter føres under den kilden som utbetalte midlene til instituttet. Slike inntekter mottatt direkte fra Norges forskningsråd føres her. Se også punktet *Næringslivet*.

Departementer og underliggende enheter

Alle andre inntekter fra departementene enn de som fremkommer under 1.1.

Med "underliggende enheter" menes alle organer som inngår i den sentrale statsforvaltningen, bl.a. direktorater, fylkesmennene, ulike "råd" og "tilsyn", (f.eks Statens forurensningstilsyn, Helsetilsynet, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, NORAD, Innovasjon Norge). Inntekter fra forskningsoppdrag, undervisningsvirksomhet og administrasjon utført på oppdrag for universitet eller høyskole føres også her (under UFD) hvis inntektene tilfaller instituttet (ikke inntekter som går direkte til de ansatte). Inntekter fra statlig forretningsdrift føres under *Næringsliv*.

Kommuner/fylkeskommuner

Ta også med inntekter fra kommuners og fylkeskommuners underliggende enheter.

Næringslivet

Inntekter fra norsk næringsliv, inkludert statlig forretningsdrift. Inntekter fra multinasjonale selskapers norske avdelinger tas med her. Inntekter fra slike selskapers avdelinger i utlandet tas med under *Utenlandsk næringsliv* nedenfor. Inntekter fra brukerstyrte forskningsprogrammer og -prosjekter føres under den kilden som utbetalte midlene til instituttet. For eksempel føres slike inntekter fra en bedrift her, uavhengig av Norges forskningsråds finansielle bidrag til programmet eller prosjektet. Oppgi inntektene fra næringslivet fordelt på industri, oljeselskaper og øvrig næringsvirksomhet.

Utlandet

Utenlandsk næringsliv: Inntekter fra prosjekter der utenlandsk næringsliv er oppdragsgiver. Hvis oppdragsgiver er et konsern, føres inntekten her bare hvis det er et av konsernets utenlandske selskap som er oppdragsgiver. Dersom selskapet er registrert i Norge føres inntektene under *Næringslivet* over.

Utenlandske læresteder: Inntekter fra prosjekter der en utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon er oppdragsgiver.

Utenlandske offentlige institusjoner: Inntekter fra prosjekter der en offentlig utenlandsk institusjon er oppdragsgiver (forskningsråd, etat, offentlig forskningsinstitutt ol). Midler fra eventuelle offentlige utenlandske fond føres også her.

Utenlandske private institusjoner: Inntekter fra prosjekter der et utenlandsk forskningsinstitutt er oppdragsgiver. Midler fra eventuelle private utenlandske fond føres også her.

EU-institusjoner: Her føres inntekter fra prosjekter under EU's rammeprogrammer der instituttet deltar som "contractor", "associated contractor" eller "subcontractor", og andre inntekter fra EU-kommisjonen.

Inntekter fra oppdrag utført for andre norske institutter som deltar i EU-prosjekter, og der instituttet ikke selv deltar i prosjektet, føres under *Andre ordinære driftsinntekter*.

Nordiske organisasjoner: Inntekter fra prosjekter finansiert av Nordisk Råd, Nordisk Ministerråd, Nordisk Industrifond og andre nordiske organisasjoner.

Øvrige internasjonale organisasjoner: Inntekter fra prosjekter ol finansiert av organisasjoner som opererer i flere land, f.eks FN og FN-organisasjoner, OECD, ESA, Verdensbanken osv.

Andre ordinære driftsinntekter

Alle andre driftsinntekter enn de som er fremkommet ovenfor, f.eks inntekter fra oppdrag for andre forskningsmiljøer og fra private organisasjoner. Vennligst spesifiser beløp per finansieringskilde.

Andel av andre driftsinntekter som var sikre pr 31.12.2003

Oppgi andel (i tusen kroner) av budsjetterte driftsinntekter for 2004 som var sikre pr 31.12.2003. Med sikre inntekter menes nye og tidligere inngåtte kontrakter om oppdrag, prosjekter, flerårige forskningsprogrammer, nasjonale tjenester etc som man vet vil komme til utbetaling i 2004.

1.3 Driftskostnader (eksklusive direkte prosjektkostnader og kostnader ved faglig aktivitet utført av andre)

Omfatter kostnader (utgifter) til instituttets ordinære drift. Institutter som skiller ut "direkte prosjektkostnader" som egen kategori i regnskapet, fører disse under 1.4. Det samme gjelder kostnader i forbindelse med faglig aktivitet utført av andre (jf. definisjoner under pkt. 1.4 nedenfor).

Lønn og sosiale kostnader

Omfatter lønn og sosiale kostnader, inklusive pensjon og arbeidsgiveravgift.

Andre driftskostnader

Omfatter kostnader til husleie, forbruksmaterieil, brensel, telefon, kopiering etc.

Avskrivninger

Årets avskrivninger.

1.4 Direkte prosjektkostnader og kostnader ved faglig aktivitet utført av andre

Direkte prosjektkostnader ved eget institutt

Kostnader instituttet har hatt ved gjennomføring av prosjekter ved eget institutt, men som ikke føres som ordinære lønns- og driftskostnader i regnskapet.

Direkte prosjektkostnader ved faglig aktivitet utført av andre institusjoner, institutter, bedrifter mv.

Midler til faglig aktivitet (f.eks delprosjekter) som instituttet har inntektsført, men ikke utført selv. Det vil si kostnader til faglig aktivitet som instituttet har satt bort til og som er utført av andre institusjoner, institutter, bedrifter mv. Ta herunder også med midler instituttet har overført til andre i egenskap av administrator av prosjekter med flere deltakere (f.eks i egenskap av hovedkontraktspartner ("co-ordinator") i EU-prosjekter e.l.).

1.5 Driftsresultat

Sum driftsinntekter

Summen av 1.1 Sum basisbevilgning og andre generelle midler og 1.2 Sum andre driftsinntekter.

Sum driftskostnader

Summen av 1.3 Sum driftskostnader og 1.4 Sum direkte prosjektkostnader.

1.6 Finansinntekter og finanskostnader

Finansinntekter

Inntekter fra renter, aksjeutbytte mv.

Finanskostnader

Utgifter til renter, provisjoner mv.

1.7 Ekstraordinære inntekter og kostnader

Fylles bare ut dersom instituttet i regnskapet har ekstraordinære inntekter eller kostnader.

1.8 Årets resultat

Summen av 1.5 Driftsresultat, 1.6 Netto finansresultat og 1.7 Netto ekstraordinære inntekter/kostnader.

1.9 Investeringskostnader

Investeringskostnader omfatter alle aktiverte investeringer og direkte kostnadsførte anskaffelser av varige driftsmidler og anleggsmidler, fratrukket eventuelle salg av slike.

1.10 Disponering av grunnbevilgningen

Instituttets grunnbevilgning fordelt på ulike aktivitetstyper.

Instituttinitiert forskning, inkl. kvalitetssikring, publisering og formidling

Forskning innenfor instituttets kjerneaktiviteter, igangsatt uten eksterne oppdragsgivere. Omfatter også tiltak for kvalitetssikring av forskningsprosess og -resultater, publisering og formidling knyttet til egeninitiert forskning.

Nettverksbygging, kompetanseutvikling mv.

Tiltak for å styrke samarbeidet med andre, oppbygging av instituttets kompetanse, veiledning og doktorgradsutdanning.

1.11 Instituttets prosjektportefølje

Størrelse for prosjektet som helhet

Størrelseskategoriene gjelder prosjektet som helhet uavhengig av om det er flere finansieringskilder og/eller om prosjektet går over flere år. Eks.: Et prosjekt som er finansiert med kr. 50 000 hvert år i fire år kommer i kategori 101 - 500.

Antall

Antall prosjekter instituttet har arbeidet med innen hver kategori i 2003.

Totalbeløp 2003

Summen av inntekter for alle prosjektene innen hver størrelseskategori.

1.12 Eiendeler

Her oppgis det som normalt inngår under balanse i instituttets årsrapport. Bare summene for hhv anleggsmidler og omløpsmidler oppgis.

1.13 Egenkapital

Her oppgis det som normalt inngår under balanse i instituttets årsrapport. Bare summene for hhv egenkapital og gjeld oppgis.

2. Instituttets personale

2.1 Årsverk utført av instituttets personale

Omfatter alle årsverk utført ved instituttet i 2003.

Årsverk utført av deltidsansatt personale, engasjementer ol skal tas med.

Budsjettall for 2004 fylles ut så langt mulig.

Teknisk-industrielle institutter skal også fylle ut kolonnen Plantall 2005. Øvrige institutter kan fylle ut denne kolonnen dersom plantall foreligger.

Antall årsverk utført av forskere og annet faglig personale

Omfatter totalt antall årsverk utført av forskere og annet faglig personale, dvs alle faglige årsverk utført av personale med hovedfag, siv.ing., siv.øk. eller med tilsvarende realkompetanse og som fungerer som forskere. Administrativt personale tas ikke med her, men under *Antall årsverk utført av andre ansatte*.

Antall årsverk utført av andre ansatte

Her føres alle andre årsverk enn de som er oppført under *Antall årsverk utført av forskere og annet faglig personale*. Her inngår administrativt personale, teknikere og laboratoriepersonale.

2.2 Doktorgrader

Antall ansatte i hovedstilling ved instituttet med doktorgrad

Alle som hadde ansettelse i hovedstilling ved instituttet pr 31.12.2003 og som hadde norsk eller utenlandsk doktorgrad. Ansatte i bistilling tas ikke med.

Antall doktorgradsstipendiater med arbeidsplass på instituttet

Universitetsstipendiater, forskningsrådsstipendiater, stipendiater finansiert av andre norske eller utenlandske organisasjoner, næringsliv ol, og stipendiater finansiert av instituttets egne midler, som hadde arbeidsplass ved instituttet pr 31.12.2003.

Hvis "arbeidsplass ved instituttet" ikke lar seg avgrense entydig pga samlokalisering med universitet, høyskole el, tas etter beste skjønn med de stipendiater som har bidratt til instituttets faglige arbeid.

Antall nye doktorgrader avlagt av personer ansatt ved instituttet

Bare doktorgrader avlagt under ansettelsesforhold ved instituttet tas med. Kun doktorgrader med godkjent disputas i 2003 skal tas med.

2.3 Avgang og tilvekst av forskere og annet faglig personale

Bare personer som har vært ansatt mer enn 6 måneder på instituttet skal tas med i tallene for avgang. Tilsvarende skal bare personer som blir ansatt for lengre tid enn 6 måneder tas med i tallene for tilvekst.

Personer som har sluttet i hovedstilling, men beholdt bistilling eller annen redusert stilling ved instituttet, tas ikke med i tallene for avgang.

Tilsvarende skal ikke personer som har blitt tilsatt i bistilling eller deltidsstilling under 50% tas med i tallene for tilvekst.

Personer som har permisjon for å gå over til annen stilling men ikke formelt har sluttet, tas ikke med. Disse tas med i rapporten for det året de formelt slutter.

2.4 Årsverk utført ved annen institusjon av forskere og annet faglig personale ansatt ved instituttet

- bistilling ved A, B eller C

Oppgi antall årsverk ansatte i hovedstilling ved instituttet har utført i formelle bistillinger innen hver av de tre kategoriene A, B og C. Årsverk i bistilling regnes om til fulltid (f.eks 20% bistilling som professor II er 0,2 årsverk).

- arbeidsplass ved A, B eller C

Oppgi antall årsverk ansatte i hovedstilling ved instituttet har utført når de har hatt arbeidsplass ved A, B og C. Bare årsverk utført med lønn fra eget institutt tas med. Årsverk utført med permisjon fra eget institutt tas ikke med.

2.5 Årsverk utført ved instituttet av forskere og annet faglig personale ansatt ved annen institusjon

- bistilling ved instituttet

Antall årsverk de ansatte i hovedstilling ved A, B og C har utført i formelle bistillinger ved instituttet. Årsverk i bistilling regnes om til fulltid (f.eks 20% bistilling som professor II er 0,2 årsverk).

- arbeidsplass ved instituttet

Antall årsverk de ansatte i hovedstilling ved A, B og C har utført når de har hatt arbeidsplass ved instituttet.

3. Resultater av FoU-virksomheten

3.1 Publisering og formidling

Kategoriene i tabellen er laget for å dekke et bredt sett av publiserings- og formidlingsformer, og alle kategoriene vil ikke passe alle institutter. Vennligst fordel instituttets produksjon på kategoriene etter beste skjønn.

Bare artikler, bøker etc som utkom i 2003 skal tas med. Artikler, bøker etc innsendt for vurdering eller som er antatt men ikke utgitt i 2003 ("in press"), skal ikke tas med.

Opplysninger om publisering og formidling omfatter både personer med hovedstilling og bistilling ved instituttet, men for bistillinger skal bare artikler, bøker etc som er fremkommet gjennom personens aktivitet ved instituttet tas med. Artikler, bøker etc skal bare tas med en gang selv om det er flere forfattere.

En artikkel som er publisert flere ganger skal bare tas med en gang.

Artikler, bøker etc skrevet i samforfatterskap mellom forskere fra instituttet og forskere fra andre institusjoner tas med.

Artikler i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter med referee

Artikler i tidsskrifter med internasjonal spredning og det internasjonale forskersamfunnet som

målgruppe. Også artikler i norske tidsskrifter som kommer under denne definisjonen tas med.

Artikler i konferanserapporter tas med under *Kapitler eller artikler i bøker, lærebøker, konferanserapporter.*

Artikler i norske vitenskapelige tidsskrifter med referee

Artikler på norsk språk i tidsskrifter som utkommer i Norge.

Fagbøker, lærebøker eller andre selvstendige utgivelser

Bøker der samme forfatter(e) har skrevet hele boken. Doktorgradsavhandlinger som er monografier tas også med.

Kapitler eller artikler i fagbøker, lærebøker, konferanserapporter ("proceedings"), fagtidsskrifter

Kapitler og artikler som inngår i en bok, konferanserapport eller annen selvstendig utgivelse. Ta også med artikler i allmenntidsskrifter, formidlingstidsskrifter og fagtidsskrifter (uten referee-ordning), dvs artikler i tidsskrifter rettet mot brukere, profesjoner eller allmennheten og som ikke regnes som vitenskapelige artikler.

Hvis samme forfatter har skrevet flere kapitler i samme bok, teller hvert kapittel for seg. Hvis samme forfatter har skrevet hele boken, tas den ikke med her, men under *Fagbøker, lærebøker eller andre selvstendige utgivelser.*

Rapporter i egen rapportserie

Rapporter, trykkserie, skriftserier og annet som er utgitt av instituttet (i motsetning til av et forlag).

Rapporter i ekstern rapportserie

Rapporter utgitt av forlag, annet institutt eller annen institusjon.

Rapporter til oppdragsgivere

Rapporter med begrenset sirkulasjon (konfidensielle rapporter).

Foredrag/fremleggelse av paper/poster

Foredrag eller presentasjon av paper holdt på vitenskapelig konferanse. Omfatter også foredrag holdt for å formidle resultater til oppdragsgivere, industri etc.

Poster(s) omfatter FoU-materiale presentert på vitenskapelig konferanse i form av stand, plakater, demonstrasjon ol.

Populærvitenskapelige artikler og foredrag

Artikler ol publisert i dagspresse, populærvitenskapelig tidsskrift etc, og foredrag rettet mot allmennheten.

Ledere, kommentarer, anmeldelser, kronikker ol publisert i tidsskrift, dagspresse
Innlegg i tidsskrifter, aviser og andre medier med utgangspunkt i eller referanse til den faglige virksomheten, men som ikke er populærvitenskap. Omfatter også bokanmeldelser i vitenskapelige tidsskrift.

3.2 Konferanser, seminarer ol

Konferanser, seminarer osv med varighet en hel dag eller mer der instituttet har vært enarrangør eller medarrangør.

3.3 Patentsøknader

Oppgi antall patentsøknader levert i 2003 i henholdsvis Norge og utlandet. Hvis det er søkt om patent for samme produkt i flere land, telles alle søknadene med. Hvis det er søkt gjennom European Patent Office (EPO), telles hvert land man i søknaden har bedt om å få patent i.

3.4 Meddelte patenter

Patenter som er meddelt i 2003, dvs patentsøknader som er behandlet og imøtekommet av Patentstyret (jfr. Lov om patenter § 21) eller tilsvarende utenlandsk myndighet. Meddelte patenter tas med uavhengig av om innsigelsesfristen er gått ut eller ikke. Patenter der instituttet er eiere, medeier eller har overført patentrettighetene til samarbeidspartner tas med. Oppgi hvilke(t) land patent er meddelt i, dvs hvis samme produkt er patentert i flere land oppgis navnene på alle landene produktet er patentert i. Ved patenter meddelt av European Patent Office (EPO) oppgis også alle land patent er meddelt i.

3.5 Lisenser solgt

Antall nye lisenser instituttet har solgt i 2003 og totale inntekter fra lisenser i 2003.

3.6 Nyetableringer med utgangspunkt i instituttets virksomhet

Nyetableringer i 2003 der resultater fremkommet ved instituttet har bidratt til:

- at personer ved instituttet har dannet egen bedrift,
- at personer ved instituttet har etablert bedrift gjennom investeringer eller annet initiativ,
- produkter/tjenester som utgangspunkt for en ny bedrift,
- at det på annen måte er foretatt nyetableringer.

4. Samarbeid med andre institusjoner, bedrifter mm

4.1 Veiledningssamarbeid med universiteter og høyskoler

Antall ansatte i hovedstilling ved instituttet som har vært veiledere for hovedfags-/doktorgradskandidater i 2003

Bare hovedveiledere tas med.

Antall avlagte doktorgrader i 2003 der instituttet har bidratt med veiledning

Bare avlagte doktorgrader der hovedveileder har vært ansatt i hovedstilling ved instituttet tas med.

Antall hovedfags-/diplomstudenter med arbeidsplass ved instituttet

Hvis "arbeidsplass ved instituttet" ikke klart lar seg avgrense pga samlokalisering med universitet, høyskole el, tas etter beste skjønn med de studenter som har bidratt til instituttets faglige arbeid.

4.2 Samarbeid med universiteter eller høyskoler om prosjekter som omfatter FoU

4.3 Samarbeid med næringsliv om prosjekter som omfatter FoU

4.4 Samarbeid med andre forskningsmiljøer (institutter ol) om prosjekter som omfatter FoU

Med samarbeid menes her at forskere ved instituttet og forskere fra andre forskningsmiljøer deltar i forsknings-/ utviklingsprosessen. Prosjekter der instituttet alene står for utførelsen, eller der den andre parten tilsvarende står for hele utførelsen av prosjektet, skal altså ikke tas med.

Prosjektomfang i årsverk utført ved instituttet

Antall årsverk utført av instituttets personale i prosjektene.

Hvis et samarbeidsprosjekt f.eks omfatter både universitet og næringsliv, fordeles årsverkene etter beste skjønn mellom de to kategoriene.

4.5 Felles utstyrsanskaffelser med universiteter og høyskoler

Omfatter utstyr som er anskaffet og (helt eller delvis) betalt i 2003. Utstyr anskaffet i tidligere år men som fortsatt nedbetales, tas ikke med.

Utstyrsbetegnelse

Angi kort hva slags utstyr det dreier seg om.

Totalkostnad

Totalt beløp for innkjøpet. Utstyrets totale kostnad oppgis også hvis utstyret betales over flere år.

Instituttets andel av kostnaden

Instituttets andel av den totale kostnaden ved innkjøpet.

4.6 Internasjonal prosjektfinansiering

Omfatter bare prosjekter instituttet utfører for internasjonale organisasjoner (næringsliv holdes utenfor).

Antall prosjekter

Totalt antall prosjekter innen hver av prosjektypene.

Instituttets del av prosjektenes samlede økonomiske ramme

Oppgi den samlede økonomiske rammen instituttet hadde for gjennomføringen av prosjektene innen hver kategori, fordelt på internasjonale finansieringskilder, egenfinansiering og annen finansiering.

4.7 Utenlandske gjesteforskere ved instituttet

Omfatter gjesteforskere som har hatt mer enn 2 måneders opphold ved instituttet. Gjesteforskere som formelt har vært gjester ved institusjon som instituttet samarbeider med (universitet, høyskole oa), og som har hatt mer enn 2 måneders opphold ved instituttet, tas også med. Oppgi antall gjesteforskere fra hvert land/region og summen av måneder disse har vært ved instituttet.

4.8 Forskere og annet faglig personale i hovedstilling ved instituttet med opphold ved utenlandsk forskningsinstitusjon

Omfatter instituttets forskere og annet faglige personale i hovedstilling som har hatt sammenhengende utenlandsopphold mer enn 2 måneder. Oppgi antall forskere og annet faglig personale med opphold i hvert land/region og summen av måneder disse har vært i utlandet.

5. FoU-statistikk

Mens del 1-4 i spørreskjemaet omfatter hele instituttets virksomhet er spørsmålene her begrenset til den delen av instituttets aktivitet som kan karakteriseres som forskning og utviklingsarbeid (FoU) i henhold til OECDs internasjonale standarddefinisjoner og retningslinjer. Statistikk over norsk FoU utarbeides på bakgrunn av undersøkelser av alle sektorer annet hvert år (ulike årstall). Svarene vil utelukkende bli benyttet til statistiske formål.

5.1 Forskning og utviklingsarbeid (FoU) i instituttets totale aktivitet

Anslå med utgangspunkt i definisjonen av FoU i vedlegget "FoU-statistikk" pkt. A skjønnsmessig hvor stor andel forskning og utviklingsarbeid utgjorde av instituttets totale egenutførte virksomhet i 2003 fordelt på grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid. Administrasjon og ledelse av FoU skal regnes som FoU. Ytterligere hjelp ved avgrensningen kan fås ved å studere publikasjonen "Utdrag fra OECDs Frascati Manual i norsk oversettelse" som fulgte vedlagt rapporteringsskjemaet for 1997. Flere eksemplarer kan fås ved henvendelse til NIFU.

5.2 Finansiering av FoU-aktiviteten

Anslå med utgangspunkt i opplysningene om instituttets inntektsfordeling under punkt 1.1 og 1.2

i økonomidelen foran, hvor stor prosentandel av midlene fra de ulike finansieringskildene som gikk til FoU i 2003 (jf. 5.1).

5.3 Fagområder og finansieringskilder

Anslå etter beste skjønn for hver gruppe av finansieringskilder hvordan instituttets egenutførte FoU-virksomhet i 2003 prosentvis fordelte seg på fagområder slik disse er definert i vedlegget "FoU-statistikk", pkt. B.

Finansieringskilder

Basisbevilgning og andre generelle midler:

Utgangspunkt for anslaget er midlene under 1.1/5.2 foran.

Norges forskningsråd: Utgangspunkt for anslaget er driftsinntekter under pkt. 1.2/5.2 foran.

Andre offentlige kilder: Utgangspunkt for anslaget er driftsinntekter fra alle andre offentlige kilder enn Norges forskningsråd under pkt. 1.2/5.2 foran.

Næringslivet: Utgangspunkt for anslaget er inntekter fra "Sum næringsliv" under pkt. 1.2/5.2 foran. (Utenlandsk næringsliv holdes utenfor – tas med under *Utlandet*).

Andre innenlandske kilder: Utgangspunkt for anslaget er inntekter fra alle andre norske kilder (enn Norges forskningsråd, Andre offentlige kilder og Næringsliv) under pkt. 1.2/5.2 foran.

Utlandet: Utgangspunkt for anslaget er inntekter under "Sum utlandet" under pkt. 1.2/5.2 foran.

5.4 Klassifisering etter hovedformål

Den samlede egenutførte FoU-virksomheten ved instituttet i 2003 bes fordelt skjønnsmessig på OECDs hovedformål (jf vedlegget "FoU-statistikk" pkt. C). FoU-virksomhet som faller inn under to eller flere av formålene, tas med under det formålet virksomheten i størst grad var rettet mot.

5.5 Klassifisering etter FoU-områder

Dersom instituttet har FoU-virksomhet rettet inn mot noen av de definerte områdene, oppgi hvor stor prosentvis andel dette utgjorde av den totale egenutførte FoU-virksomheten i 2003. FoU-virksomhet som faller inn under to eller flere av FoU-områdene, tas med under det området virksomheten i størst grad var rettet mot (jf vedlegget "FoU-statistikk" pkt. D).

5.6 Fordeling av FoU-aktiviteten etter fylke

En del institutter har enheter lokalisert i flere fylker. Vi ber om at instituttets egenutførte FoU-virksomhet i 2003 fordeles prosentvis per fylke etter hvor i landet virksomheten fant sted.

Definisjoner/klassifikasjoner

FoU-statistikk

A Definisjoner av forskning og utviklingsarbeid (FoU) (OECD³)

Forskning og utviklingsarbeid (FoU) er kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap - herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn - og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser. FoU inndeles i følgende aktivitetstyper:

- **Grunnforskning** er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlag for fenomener og observerbare fakta - uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.
- **Anvendt forskning** er også virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.
- **Utviklingsarbeid** er systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot:
  - å fremstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller
  - å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer og tjenester.

Som en generell regel kan anføres at alt arbeid som kommer inn under forskning og utviklingsbegrepet skal inneholde et *nyhetselement*. I enkelte tilfeller kan det være vanskelig å skille mellom FoU og annen virksomhet. Her er noen eksempler på grensetrekking:

- Rutinemessig innsamling av generelle data, f.eks. kvartalsvis registrering av arbeidsløshet eller markedsundersøkelser, skal *ikke* regnes som FoU. Det samme gjelder statistikk av allmenn karakter, innsamling av materiale for museer, geologiske, geofysiske, hydrologiske og oseanografiske data, inkludert olje-, malm- og mineralletting. Men hvis data samles inn og behandles i *vitenskapelig* hensikt, skal aktiviteten likevel regnes som FoU.

- Studier, utredninger o.l. i forbindelse med offentlig politikk, planlegging etc. som utføres ved hjelp av eksisterende metoder, og som ikke har til hensikt å avdekke tidligere ukjente fenomener, forhold, strukturer o.l., regnes ikke som FoU. Et eksempel på FoU er en teoretisk undersøkelse av hvilke faktorer som bestemmer regionale variasjoner i økonomisk vekst, og utvikling av en modell for å bedre offentlig regional politikk.
- Utdanning og etterutdanning regnes ikke som FoU. Unntatt er forskeropplæring og spesielle FoU-stipend.
- Veiledning regnes som FoU bare hvis den inngår i et spesifikt FoU-prosjekt.
- Institusjoner som hovedsakelig driver FoU vil ofte ha sekundære aktiviteter som i seg selv ikke er FoU, f.eks. dokumentasjons-, informasjons- og bibliotekvirksomhet, eller testing, kvalitetskontroll og konsulentvirksomhet. Når disse aktivitetene i hovedsak utføres for å tjene FoU, skal også de regnes som FoU. Når de sekundære aktivitetene primært utføres for å møte andre behov, skal de ikke regnes som FoU.
- Administrasjon og ledelse av FoU regnes som FoU.
- Rutinemessige prøver utført av helsepersonell, f.eks. blodprøver eller bakteriologiske prøver, skal ikke regnes som FoU. Men dersom et særskilt program for blodprøving gjennomføres i forbindelse med introduksjon av et nytt legemiddel, regnes det som FoU.
- Ordinær medisinsk terapi som ikke innebærer utvikling av nye behandlingsmetoder regnes ikke som FoU.

B Klassifisering etter fagområde og fag

000	Humaniora
10	Språkvitenskapelige fag
40	Litteraturvitenskapelige fag
60	Kulturkunnskap
70	Historie
90	Arkeologi
100	Folkloristikk, etnologi
110	Musikkvitenskap
120	Kunsthistorie
140	Arkitektur og design
150	Teologi og religionsvitenskap
160	Filosofiske fag
170	Filmvitenskap
180	Teatervitenskap
190	Andre og felles fag - humaniora
200	Samfunnsvitenskap
210	Økonomi
220	Sosiologi
230	Urbanisme og fysisk planlegging

³Se f.eks. *Utdrag fra Frascati Manual i norsk oversettelse*, Utredningsinstituttet/OECD, april 1995.

240 Statsvitenskap
250 Sosialantropologi
260 Psykologi
280 Pedagogiske fag
290 Samfunnsgeografi
300 Demografi
310 Medievitenskap og journalistikk
320 Biblioteks- og informasjonsvitenskap
340 Rettsvitenskap og kriminologi
390 Andre og felles fag – samfunnsvitenskap

400 Matematikk og naturvitenskap

410 Matematikk
420 Informatikk
430 Fysikk
450 Geofag
460 Kjemi
470 Biofag
490 Andre og felles fag – matematikk og naturvitenskap

500 Teknologi

510 Berg- og petroleumsfag
520 Materialteknologi
530 Bygningsfag, arkitektur
540 Elektrotekniske fag
550 Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
560 Kjemisk teknologi
570 Maskinfag
580 Marin teknologi
590 Bioteknologi
600 Næringsmiddelteknologi
610 Miljøteknikk/teknologi
690 Andre og felles fag – teknologi

700 Medisinske fag

710 Basale medisinske/odontologiske fag
750 Klinisk medisinske fag
800 Helsefag
830 Klinisk odontologiske fag
850 Idrettsfag
890 Andre og felles fag – medisin

900 Landbruks- og fiskerifag

910 Landbruksfag
920 Fiskerifag
950 Veterinærmedisin
990 Andre og felles fag – landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin

C Klassifisering etter formål

1 Jordbruk, skogbruk, jakt og fiske

Denne gruppe dekker FoU for å støtte aktiviteter innenfor jordbruk, skogbruk og fiske. Miljøspørsmål knyttet til næringsdriften tas med. Industriell bearbeiding av produktene eller produksjon av driftsmidler hører med under pkt. 2. Strukturproblemer hører med under pkt. 8. Kostnadene bes inndelt i:

1.1 Jordbruk, skogbruk, jakt og ferskvannsfiske

1.2 Fiske og fangst

2 Industri og annen næringsvirksomhet

Denne gruppe dekker FoU-aktiviteter for å støtte bergverk, industriell produksjon og byggevirksomhet, samt varehandel og annen økonomisk tjenesteyting. Herunder tas med FoU for å etterkomme offentlige påbud, nye lover, avtaler, etc. Miljøtiltak for å unngå forurensning i næringsvirksomhet tas med her. Likeledes utvikling av standarder, terminologi og automasjon. Kostnadene bes inndelt i:

2.1 Utvinning av råolje og naturgass
2.2 Industri
2.3 Øvrig næringsvirksomhet (bygg- og anleggsvirksomhet, varehandel og annen tjenesteyting samt bergverk ekskl. utvinning av råolje og naturgass som nevnt under punkt 2.1)

3 Energi

FoU som er rettet mot omdanning, produksjon, lagring, distribusjon, bruk og økonomisering av energi, inkl. hydrologisk FoU i forbindelse med vannkraft. FoU vedrørende framtidig energibehov og alternative energisystemer inngår, men FoU vedrørende utvinning av olje, gass og kull inngår under formål 2.1.

4 Transport og telekommunikasjon, inkl. skipsfart

FoU som er rettet mot å forbedre og sikre transport-systemer i luft, på sjø og på land, inkl. virksomhet vedrørende trafiksikkerhet og trafikkmiljø. FoU vedrørende *teknisk* forbedring av ulike teletekniske metoder og systemer for overføring og utnyttning av informasjon. FoU vedrørende informasjonsbehandling og formidling f.eks. gjennom massemedia inngår under formål 9.

5 Boligforhold, fysisk planlegging

By- og regionforskning, samt FoU vedrørende distriktsplanlegging. FoU vedrørende planlegging og utforming av boliger, boligområder og byggstandardisering.

6 Miljøvern

FoU med sikte på å bevare naturmiljøets mangfold og egenart. FoU vedrørende bærekraftig

ressursforvaltning (også når det gjelder ikke-økonomisk utnyttbare ressurser). FoU vedrørende forurensninger (tilførsel, spredning, virkninger), og forebyggende miljøtiltak. FoU med sikte på å sikre eller fremme menneskets miljøbetingede trivsel, helse og livskvalitet. FoU som utføres innenfor bestemte virksomheter (f.eks. innenfor jordbruk, industri) med sikte på å *redusere* forurensninger fra virksomheten, tas ikke med her, men under det punkt som er relevant for virksomheten.

7 Helse

FoU vedrørende sykdomsbekjempelse og -forebyggelse. FoU rettet mot å verne og forbedre menneskers fysiske og psykiske tilstand, inkl. FoU vedrørende hygiene og ernæring, bruk av radioaktiv stråling og isotoper i medisinsk øyemed, rasjonalisering av behandlingsmetoder og farmakologi.

8 Sosiale forhold

FoU rettet mot sosiale forhold og sosiale problemer, familiespørsmål og likestilling. Her inngår utvikling av tjenesteyting innenfor helse- og trykkesystemer samt hjelpeutstyr for funksjonshemmede.

9 Kulturelle forhold

FoU vedrørende kulturelle aktiviteter, massemedier og fritid, herunder presse, radio, fjernsyn, sport, mosjon og rekreasjon. Likeledes inngår FoU som tar sikte på å bevare det menneskeskapte miljø og verne kulturelle tradisjoner.

10 Utdanningsforhold

FoU vedrørende undervisning på alle nivå og undervisningssystemer inkl. læremidler og tekniske hjelpemidler i undervisningen og utdanningstilbud.

11 Arbeidsforhold

FoU rettet mot det totale miljø på arbeidsplassen, arbeidsforhold, personalbeskyttelse, administrativ rasjonalisering og lederutvikling. FoU vedrørende yrkessykdommer og yrkesskader.

12 Offentlig forvaltning og økonomisk planlegging

Her behandles forskning og næringsøkonomiske og -strukturelle forhold både i primær-, sekundær- og tertiærnæringene. Strukturrasjonalisering, bransjestudier, distriktsutbygging, regional inntektsfordeling og generelle arbeidsmarkedsspørsmål kommer inn her, likeledes omstillingsproblemer som berører både bedrifter og distrikter. Perspektivanalyser og økonomisk planlegging på bransje-, region- og samfunnsnivå hører hjemme her, likeledes offentlig økonomisk planlegging og forvaltning.

13 Utforskning og utnyttelse av jorden og atmosfæren

FoU rettet mot økt viten om jorden, atmosfæren, havet og forskjellige landområder. FoU vedrørende naturressurser, geologiske undersøkelser og skredforskning (FoU rettet mot leting etter mineraler, olje, gass etc. inngår, men *ikke* FoU rettet mot utvinning av ressursene). Meteorologi inngår, men ikke utnyttelse av romteknologi for meteorologiske formål. Kostnadene bes inndelt i:

13.1 Kontinentalsokkelundersøkelser

13.2 Øvrige undersøkelser

14 Allmennvitenskapelig utvikling

FoU som primært er iverksatt for å øke kunnskapsmengden innenfor et bestemt fagområde, men som ikke umiddelbart har betydning for, eller kan henføres til, andre formål.

15 Romvirksomhet

FoU vedrørende utforskning av verdensrommet, utvikling og anvendelse av romteknologi til kommunikasjon, navigasjon og meteorologi.

16 Forsvar

FoU vedrørende landets forsvar og nasjonale sikkerhet, uansett innholdet i virksomheten og eventuelle sekundære sivile anvendelser. Atom- og romforskning for militære formål inngår, men ikke sivil FoU i Forsvarsdepartementets regi, f.eks. meteorologi.

D Klassifisering etter FoU-områder

Offshoreteknologi

Kartlegging av og leting etter petroleumsforekomster, drift og utbygging av installasjoner til havs og terminaler på land, transport av olje og gass.

Energiforsyning/-bruk

Utvinning, omforming, distribusjon av elektrisitet og alle typer brensel (unntatt råolje og naturgass fra norsk sokkel). Energiøkonomisering.

Bioteknologi

Bruk av mikroorganismer, planter og dyreceller for framstilling eller modifisering av produkter, planter og dyr eller utvikling av mikroorganismer for spesifikke anvendelser. Bioteknologi vedrørende marin FoU plasseres der.

Marin FoU

Grunnleggende marin biologi. Marin bioteknologi. Oseanografi, klimaforskning, økologi, miljøtoksikologi, miljøgifter, eutrofiering. Teknologi for overvåking og estimering av bestander av marine ressurser. Utvikling av modeller for marin og bioøkonomisk forskning.

Akvakultur, kombinasjon av fangst og havbruk.
Marin og maritim teknologi knyttet til fangst og høsting, akvakultur og integrerte transportløsninger, kystsoneforvaltning (FoU knyttet til skipsfart og til maritime næringer ellers skal ikke tas med her).
Næringsmiddel- og annen foredlingsindustri basert på marine ressurser.

Materialteknologi

Læren om materialenes indre struktur, framstilling og bearbeiding av materialer til ferdige produkter og studier av nedbrytende krefter som korrosjon, slitasje og utmatting.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi

Elektronisk innsamling, bearbeiding, lagring, distribusjon og presentasjon av informasjon.

Miljøteknologi

Renere prosesseteknologi, renseteknologi, avfallsbehandling bl.a. gjenbruk/resirkulering.
Utvikling av miljøvennlige produkter samt overvåkningsutstyr for ressursutnyttelse og forurensning.

82-12-01969-1